

Ідея світу вічна і постійна.
Вона одна й і та ж від віку: діє в
одному напрямі і в одному порядку,
прагнучи до однієї мети — єднання.
Світ рухається до єдності, однієї
справи, однієї мети, однієї ідеї.

Іван Федорович

Іван Семенович Сміян

КОЖЕН З НАС НА НИВІ ЖИТТЯ — ЖНЕЦЬ... **(книга двадцять перша)**

Нічого не бачимо, нічого не чуємо:
Правда голосить, а ми «за!» — голосуємо,
Воля голосить, а ми «за!» — голосуємо,
Доля голосить, а ми «за!» — голосуємо,
І самі вже голосимо, але «за!» — голосуємо.

*С. Законніков. Із поеми «Зозуля»
Переклад з білоруської Г. Костів-Гуски*

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2011

УДК 82-94
С 50

В авторській редакції

Обкладинка *Олени Соколюк*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Сміян І. С.

Кожен з нас на ниві життя — жнець... (книга двадцять перша). — Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. — 192 с.

У цій книзі, як і в попередніх виданнях, ідеться про життя та його уявлення однією людиною на підставі власних вражень на тривалій життєвій стежі. Уявлення — явище більш суб'єктивне, особистісне, ніж об'єктивне. А «дерево людства — це сума всіх людських гілочок» (Іван Федорович). Думаймо разом!

УДК 82-94

© Сміян І. С.,

2011

З щоденника собаки: «Завжди мені дуже прикро, коли помилково гавкну на свого».

Ірина Вільде

І тим не менше, я розпочинаю зі своїх. Учора Президент призначив нового міністра охорони здоров'я України — Ємця Іллю Миколайовича. Якщо вірити ЗМІ, то це видатний дитячий кардіохірург. Якщо так, то я йому співчуваю. Співчуваю, тому що він змінив свою улюблену творчу роботу на бюрократичні, напишу навіть: безперспективні, чиновницькі непрохідні — нетрі. Чому нетрі? Ось уже двадцять років ми барахтаємося, як утопаючий у зимову пору — хапаємося за край льоду, який кришиться, і ми знов у холодній воді. Ось уже двадцять років ми творимо одну за одною реформи в ділянці медицини, а профілактично-лікувальна оздоровча база для людей України помітно не покращується, скажемо так, м'яко: багато дитячих садочків зникло, молочні кухні випарувалися повністю, дитячі санаторії поступово, але впевнено зникають, малодоступні за ціною для більшості людей приватні клініки ростуть, як гриби після дощу, попередження захворювань відійшло на задній план, смертність, захворюваність зростають, не озираючись...

Ми дійшли до абсурду: намагаємося досягнути соціально-економічних показників, які були в останні роки комуністичної епохи (за підсумками 2000 р. ВВП усіх галузей української економіки становив 43,5 % від рівня 1990 року, 2009-го — 63,0 %... «ДТ» 30. 12.

2010). Епохи, яку ми дружно та невтомно шельмуємо, не визнаючи в ній ані краплини раціонального.

Тепер раціонального так багато, хоч тин городи. Наприклад, голова Національного банку, мій земляк пан Стельмах, зі значним запізненням (більше року пройшло після закінчення терміну його перебування на цій посаді) покидає своє тепле крісло та одночасно отримує одноразову допомогу понад одного мільйона гривень і пенсію понад 130 тис. гривень на місяць (інформація різних ЗМІ). Те, що великий пан у вигляді пенсії отримує за один місяць, вчителю, лікарю не заробити за десять років.

Або. Пінчук, зять экс-президента Л. Кучми, на своє 50-річчя витратив 5 млн євро (журнал «Кореспондент», 24 грудня 2010)... Таке можливе лише в незалежній Україні. У залежній від свого народу країні таке нездійсненне. Але я хотів би підкреслити, що така ситуація мене зовсім не пригнічує, а змушує робити такі висновки:

1. «Ще не вмерла Україна, коли ми гуляєм так». Це як протилежне твердження щодо думки видатного кінорежисера Юрка Іллєнка, який у своїй книзі «Доповідна Апостолові Петру» (книга 3) пише:

«...Єдина незалежна держава у світі, в якій немає власного інформаційного простору, — це Україна.

Саме ця ознака визначає певне етногеографічне угруповання в статусі колонії.

Батьку Тарасе, вибачай, України немає.

Ми її прогавили. У нас її вкрали. Нам її підмінили російсько-американсько-сіоністські повитухи при народженні в колисці Незалежності...».

А герой книги Л. Костенко «Записки українського самашедшого» додає:

«...Шкірою чую, як тотальне жлобство свідомо прищеплюється людям, перетворюючи їх у масу. Масі не треба мистецтва, масі не треба культури — масі треба закласти у підсвідомість, і вона піде у спроектований бік.

Часом мені здається, що існує якийсь мозковий центр, що працює на самоліквідацію цієї держави, навіть не так руками її ворогів, як зусиллями власних тут ідіотів... ..Десять років державі, стільки

депутатів і партій, патріотів і лідерів, а ні засад, а ні цінностей, а ні ідеології.

Я не знаю, це якийсь диявольський план чи просто так вийшло?..»

2. Ну, що таке ювілей? Ну, що таке

ЮВІЛЕЙНИЙ ЄЛЕЙ

Збіглись кури та індики,
Підняли страшний базар:
Слава Півневі навіки!
Півень!
Півень!
Ювіляр!

Крекчуть селезні з заплави,
Гуси хлипають з Дніпра:
Ювіляру вічна слава!
Слава генію!
Ура!

Розчулено ридає
Із трибуни горобець:
Рівних Півневі немає,
Півень — перший наш співець!
Молодець!

Станьте, птахи, на коліна!
Заздрить Півневі, півні!
Він співає солов'їно
Голосні свої пісні.

Дай Вам, Боже, стільки сили,
Щоб по разу на віку
Ви, як він, сказать зуміли
Голосне, дзвінке, стокриле,
Граціозне, свіже, миле,
Дуже мужнє й дуже сміле,

Сонячне
«Ку-ку-рі-ку» —

Це — пошана! Це — довір'я!
Це скажу вам — ювілей!
Лоскотливі, наче пір'я!
Рвуться оди із грудей!
Ніби роси-росяниці,
Сльози капають з очей,
Мов навчилися ці птиці
Ювілеїти людей.

Василь Симоненко

Скільки енергії потратив ювіляр-мільярдер на організацію та проведення свого ювілею! Скільки головного болю він завдав йому, а чи багато задоволення з цього «шуму» він отримав? Не беруся стверджувати.

Ось мій день народження (10.01.2011), не ювілейний, на який я витратив сотню-другу гривень, приніс мені велике задоволення. Прийшли мої численні учні та щиро бажали активно продовжувати творчі здобутки, незважаючи на похилий вік. Крім троянд, вони подарували мені пам'ятні сувеніри. І я уже мрію, як у наступне Христове Воскресіння я вручатиму своїм учням (якщо доживу) наступну свою книгу «Ори свій лан...».

У моїй хаті мене також привітали випускники нашого вузу, головний лікар клінічної обласної дитячої лікарні, кандидат медичних наук, заслужений лікар України Григорій Іванович Корицький та його заступник, кандидат медичних наук Алла Петрівна Філюк. Мені цей візит був особливо приємний, адже в цій лікарні промайнуло майже 40 років мого життя. Вони презентували близькі мені за змістом подарунки.

Подарунок. Подарунки... «Усі знають фразу, що дорогий не подарунок, а увага. Тобто важливо, що люди відчують до тих, кому підносять подарунок. А сама річ є символом цих почуттів. Тому подарунок — це й «сховище» емоційної енергії» (зі статті Яни Лан «Наші емоції — не дрібниці», «ДТ» 12 лютого 2011).

Теплота цього візиту була приємною ще й тому, що «світ робиться сухий і прагматичний»:

Який був світ
античний і готичний!
Це снилось людству
чи таке було?
Світ робиться сухий і прагматичний.
Вже ледве б'є кастальське джерело.

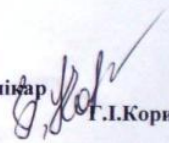
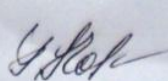
Ліна Костенко

Усе це є виявом душі:

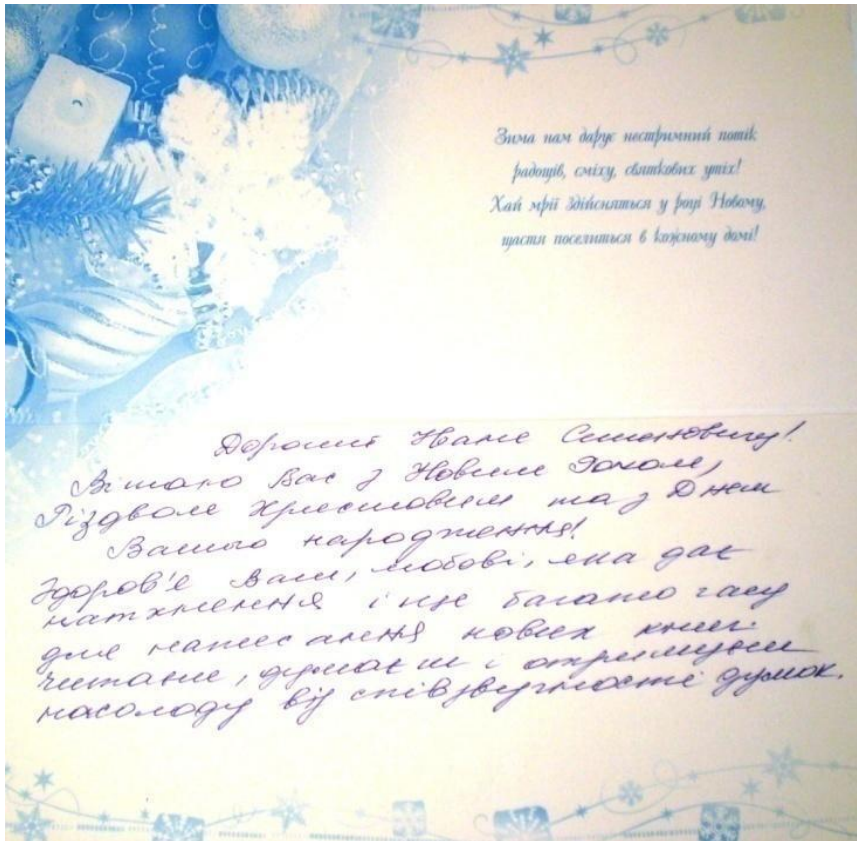
І не хизуйтесь...
Що там не кажіть —
Збагнути важко сутність незнакому.
Розкрити темні тайнощі душі
Достоту не вдалося ще нікому.
Хоч в кожнім — все!
Та де ті терези,
Що зважили б земне і потойбічне?
Довірся — пощади не проси,
Плоть тимчасова,
Лиш в душі — довічне.
У ній кипить борня добра і зла,
Гра, ярий гнів і сяйво милосердя.
Їй тісно у параметрах буття,
Бо в ній небесне світиться осердя.

Сергій Бурлаков

Кожного свята Григорій Іванович надсилає мені привітання:

ШАНОВНИЙ ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ! <i>Вітаю Вас і Ваші родини з Новим роком і Різдвам Христовим – святами, які по благодаті Духа Святого сходять на нашу землю.</i> <i>Хай в Році Новім, при Святому Різві всі мрії сповняться - давні й нові.</i> <i>Як тим Пастирям, хай Вам ангел щодини приносить додому присмії новини!</i> <i>Царі, що ітимуть Ісуса вітати, хай вступлять з дарами й до Вашої хати!</i> <i>Нехай колядки і щедрівки, вінчування і кута на Вашому столі стануть символом достатку, добробуту та благополуччя, а Йорданська вода додасть здоров'я та наснаги.</i> ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ ! СЛАВІМО ЙОГО ! З пошаною Головний лікар ТОКДКЛ Г.І.Корицький	ШАНОВНИЙ ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ ! <i>Щиро вітаю Вас з нагоди професійного свята - Дня медичного працівника !</i> <i>Прийміть найтепліші слова глибокої вдячності і шани за Вашу невтомну працю, постійну турботу про здоров'я людей.</i> <i>Нехай буде у Вас піднесений настрій, успішною праця, невичерпним натхнення творити і трудитися на благо нашої держави.</i> <i>Зичу Вам добра і здоров'я, енергії та оптимізму, душевного благополуччя, щастя, радості й тепла Вам, Вашій родині, близьким та друзям.</i> З повагою Головний лікар ТОКДКЛ Г.І.Корицький 2010 рік
ШАНОВНИЙ ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ ! <i>Прийміть найщиріші вітання в Свято Воскресіння Христового!</i> <i>Нехай Великдень осяє Ваші домівки світлом любові, добра і щастя, а воскреслий Христос подарує спокій та впевненість у теперішньому й майбутньому Вам і Вашим родинам.</i> <i>Радість і благополуччя, мир і злагоду, віру і надію нехай несуть ці свята у Вашу оселю.</i> З повагою, Головний лікар ТОКДКЛ Г.І. Корицький	

Доцент Світлана Олексіївна Никитюк, із групи моїх учнів, які навідалися до моєї хати, вручила ще й від себе листівку та лист:

Зима нам дарує нестримний потік
радощів, сміху, святкових утіх!
Хай мрії здійсняться у році Новому,
щастя поселиться в кожному домі!

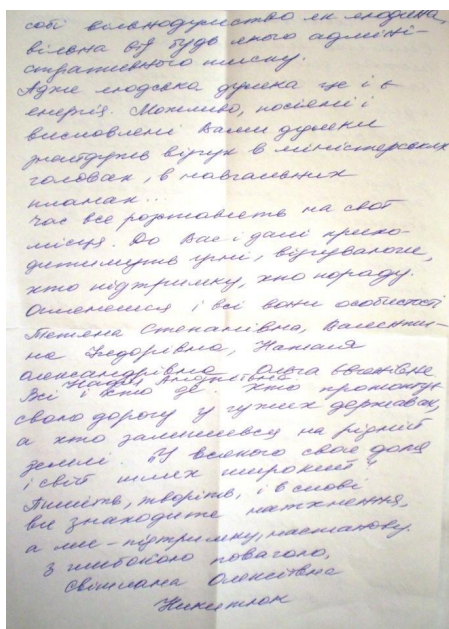
Дорогий Іване Семеновичу!

Вітаю Вас з Новим Роком, Різдвом Христовим та з Днем Вашого народження!

Здоров'я Вам, любові, яка дає натхнення і ще бажаю часу для написання нових книг.

Читаєш, думаєш і отримуєш насолоду від співзвучності думок.

Маминими Нані Симонов-
Симановою так, що Василь київсь-
кимав все мале світло, мот
оатомки-перекладач, мот дітм-
оден у Києві, дурня - в Одесі.
Писаркавими дурими з тим же
мурно по теледрану. Врання
дітмари дурим, ногій і, дурити,
підружні дурини, ехно все це
випидаю. Дітмо, це не гас дє,
а ми проходимо крізь гас,
адже песталент мовис, багачів-
мислє, омавислє до свотх
наставлєнєк і виставлєнє -
вотки песталєнє, ех' хвєловєнє
і Комєрєвєскє, і вєстєрєдє.
Дантє...
Надєнє, що мислєтєвє не
дурити мислєтєвє і що
кислє Василь стали бєтєсєн-
ранє. Ех мєбєлєтєвє нєтєтє, і
тємє мєбєдєтєвє покєлєтєвє
лєкєрєв, пєдєтєрєв єх вєстє
пєдєтєрєвє мєлєтєвє рєсєсє
єхє рєдє пєрєгєтєтєвє мєлєтє вєстє,
Симєнєкє, Кємє Кєтєлєкє
кєрє пєрєгєтєвє Василь дурим
єтєпєрє вє мєтєтє дєдєтєтє

Шановний Іван Семенович!

Сталося так, що Ваші книги читає вся моя сім'я, мої батьки-пенсіонери, мої діти — один в Києві, друга — в Одесі.

Найцікавіші думки я їм зачитую по телефону. Вражає діапазон думок, подій і, звичайно, художня форма, якою все це викладено. Дійсно, це не час іде, а ми проходимо крізь час, адже питання мови, батьківщини, ставлення до своїх наставників і вчителів — вічні питання, які хвилювали і Котляревського, і Сковороду, і Данте...

Сподіваюся, що мистецтво не заради мистецтва і що книги Ваші стануть бестселерами. Їх люблять читати, і тому майбутні покоління лікарів, педіатрів чи просто українців мають змогу ще раз перечитати Лесю Українку, Симоненка, Ліну Костенко через призму Ваших думок.

Тепер Ви можете дозволити собі вільнодумство як людина вільна від будь-якого адміністративного тиску.

Адже людська думка — це і є енергія. Можливо, посіяні і висловлені Вами думки знайдуть відгук в міністерських головах, в навчальних планах...

Час все розставить на свої місця. До Вас і далі приходитимуть учні, відчуваючи, хто підтримку, хто пораду. Оглянешся і всі вони особистості: Тетяна Степанівна, Валентина Федорівна, Наталія Олександрівна, Ольга Євгенівна, Надія Андріївна... Усі — хто і де. Хто проторує свою дорогу у чужих державах, а хто залишився на рідній землі. «У всякого своя доля і свій шлях широкий».

Пишіть, творіть, і в слові знаходьте натхнення, а ми — підтримку, настанову.

З глибокою повагою, Світлана Олексіївна Никитюк.

А я зі свого боку процитую для Світлани Олексіївни і для читача

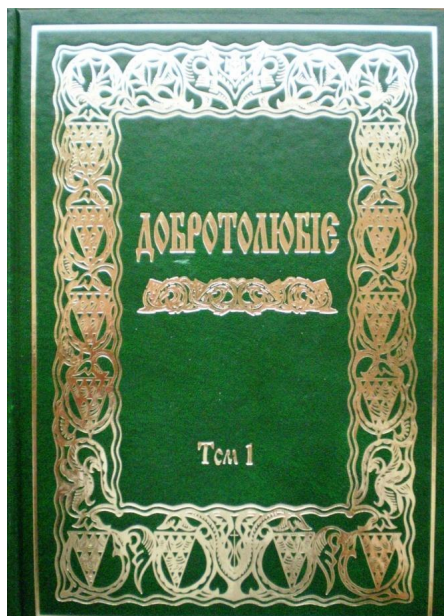
ОСНОВНЫЕ МОМЕНТЫ!

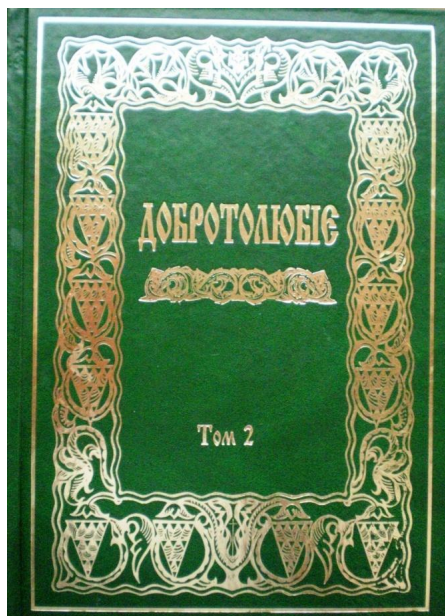
1. Мы можем извлекать полезные уроки из любой ситуации, в которой оказываемся, независимо от того, насколько сложной она поначалу кажется.
2. Наш жизненный опыт в основном определяется нашими внутренними целями. Мы не просто жертвы обстоятельств.
3. Неудача — это не поражение, если вы так не хотите думать.
4. Посмотрите, где вы находитесь в жизни. Определите, что для вас реально и что по-настоящему важно.
5. Очень важно обращать внимание, на что вы обращаете внимание.
6. Жить — это не значить знать ответы на все вопросы; это значить получать удовольствие от поиска этих ответов.
7. Вы буквально формируете ваш мир с помощью ваших слов и того, как вы им следуете.
8. То, что вы говорите, становится явью!
9. Каждому следует отдавать десятину.
10. Только в полной мере используя то, что у тебя есть, можно добиться полного успеха.

Джон Темплтон

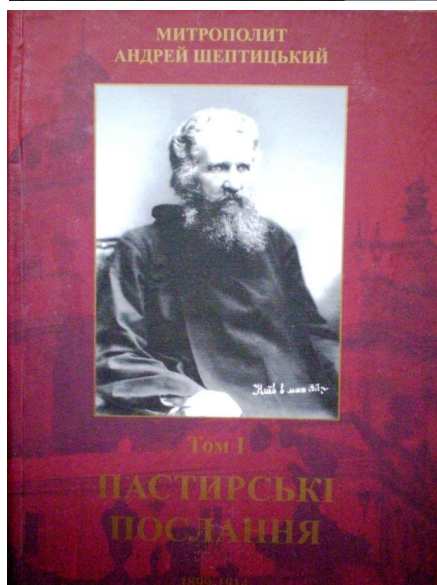
Таким чином, «Тот, хто переміг себе Собой, той себе друг, а у того, хто не переміг себе, «я» виступає як його ворог, ніби справжній ворог» (Бхагавадгіта).

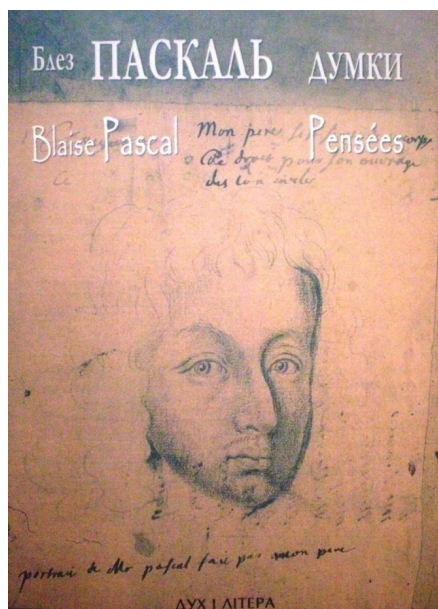
У цей же день (10.01. 2011) доктор медичних наук, професор, моя учениця Галина Андріївна Павлишин подарувала мені двохтомне видання «Добротолубіє».

Раніше вона дарувала мені й інші книги, які я активно використовую в підготовці своїх спогадів та роздумів. І серед них такі:

А на своєму рукописі дисертації на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук «Клініко-патогенетичні та морфологічні паралелі перинатальної інфекційної патології та оптимізація їх лікування» (2007), який Галина Андрійовна мені подарувала, вона написала: «Учителю, Наставнику, Людині Світлого Розуму, Великого Серця, перед якою низько схиляю голову та преклоняю коліна. З глибокою вдячністю. Ваша учениця».

Чи може людина людині написати ще більш щирі, привітні, чутливі, вразливі слова?! Думаю, що ні. Галина Андріївна завжди бажала рухатися вперед, і доля їй у цьому сприяла: «Volentem ducunt fata, nolentem trahunt» (Того, хто бажає, доля веде; того, хто не бажає, тягне. Сенека). А тому зрозуміло, що її супроводжує

БЛАГОДАТЬ

Феєріє оновлення природи,
Незаперечна вічність життя!
Снага твоя у серці моїм бродить

Припливами юнацького чуття.
Душа ж бо не старіє та не в'яне —
Такою і відходить в потойбіч,
Та, мов хлопчисько, іноді буянить
На просторі життєвих протиріч.
Й не спиниться! Ніколи не змаліє
Весни нової гама молода...
Так і любов правдива не міліє —
Як дар людині, Божа благодать.

Євген Безкоровайний

3. Наша Україна — надзвичайно багата держава. На такому, щойно наведеному фоні, моя сестра, якій у цьому році виповниться 85 років, говорить, що так добре, як тепер, вона ніколи не жила. Це говорить звичайна робітниця в минулому. Я також можу повторити за нею те ж саме, незважаючи на те, що за радянські роки отримував найбільшу в Тернопільській області зарплатню (як ректор і завідувач клінічної кафедри одночасно).

4. Погано, що Пінчук свій ювілей відзначав за кордоном. Другими словами, погано, що витрачені мільйони на ювілей він залишив за кордоном, а не в своїй країні. Його тесть Леонід Кучма більш далекоглядна людина, адже він свій ювілей відзначав в Україні (Київ, Крим).

5. Я зрозумів, що Пінчук — достатньо багата людина, а тому свої заощадження покладу в його банк.

6. Я багатим не заздрю, а дуже багатим — тим більше.

І ти, читачу,

Не завидуй багатому,
Багатий не знає
Ні приязні, ні любові —
Він все те наймає.
Не завидуй могучому,
Бо той заставляє.
Не завидуй і славному:

Славний добре знає,
Що не його люди люблять,
А ту тяжку славу,
Що він важкими сльозами
Вилив на забаву.
А молоді як зійдуться,
Та любо, та тихо,
Як у раї, — а дивишся:
Ворушиться лихо.
Не завидуй же нікому,
Дивись кругом себе:
Нема раю на всій землі,
Та нема й на небі.

Тарас Шевченко

Я з Тарасом Шевченком не згідний в тому напрямку, що «нема раю на всій землі...». Рай на землі є. Лише не всі його відчують. Сьогодні 13 січня 2011 року 5 градусів тепла, сніг з дощем, під ногами то лід, то водно-снігова смакота, густий туман. У 7 годині ранку я виходжу годувати свого близького друга Ярика, вдихаю на повні груди свіже, помірно охолоджене повітря, і мій мозок «оживає», все оточуюче сприймається невід'ємною часткою мого «Я», і я мимоволі посміхаюсь. У 10–15 метрах від мене на самій верхівці груші сидить ворона, дивиться уважно на мене і я їй мирно погрожую пальцем. Вона спочатку схилила голову в моєму напрямку, потім — весь свій гладенький чорний торс, змахнула на прощання крилами і полетіла вдалину. Я наближаюсь до Ярика, його необмежена радість передається мені (він підстрибує на мене, обнімає, цілує, подає лапу...). І після цього ви зможете стверджувати, що буває погана погода? І після цього ви будете стверджувати, що я не в раю?

А ось багатий виходить зі свого маєтку. Навкруги нього охоронці, чужі для нього люди, в голові одна за однією неспокійні думки і про свій бізнес, і про політичні ігри, і про власну долю-життя, і... Погода, погода для нього непролазна сльота, мокряка, болото... Рай йому навіть не сниться. Отже, «не завидуй багатому...».

І на фоні наведеного життєвого парадоксу на думку знову надходять слова Тараса Шевченка:

За горами гори, хмарою повіті,
Засіяні горем, кровію політі.

Споконвіку Прометей
Там орел карає,
Що день Божий добрі ребра
Й серце розбиває.
Розбиває, та не вип'є
Живущої крові, -
Воно знову оживає
І сміється знову.
Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля.
І неситий не виоре
На дні моря поле.
Не скує душі живої
І слова живого.
Не понесе слави Бога,
Великого Бога.

Адже «Кожна жива істота, із тих, що народжуються, завдяки своїй кращій природній діяльності зазнає одночасно спокою і насолоди, радіє ними і прагне їх. Так і людина, оскільки має розум і, звісно ж, роздумує над своїм життям, відчуває найбільшу насолоду і справжній спокій, коли міркує про свій кращий стан, котрий можна назвати чи благом, чи добротою. Такий стан настає тоді, коли людина має Бога в умі і розмірковує про Його чесноти як про чесноти найвищої духовної Істоти, котра безмежно любить людину, що незбагненно, і готує для неї почесті і добрі дари, особливо у вічності...» (із книги «Добротолубіє». Львів, 2009, т. 2).

Дійсно, ну що то була за епоха, коли перша особа залежної держави України в СРСР мала можливість «махнути» за кордон десь один раз на

десять років? А сьогодні в незалежній державі... Сьогодні — по кілька разів на місяць. Мабуть, до цього кликав Олександр Олесь:

Гей, вперед! Крізь ліс дубовий
До щасливої мети!
Тільки в вільній Україні
Відпочинемо, брати.

Більше віри і завзяття!
Гнуться, падають дуби!
Буде солодко спочити
Після лютої борби.

Друзі! Ширшає дорога,
Світить сонце крізь гілля...
Недалеко перемога
І улюблена земля.

Гей, вперед! Крізь ліс дубовий
До щасливої мети.
Тільки в вільній Україні
Відпочинемо, брати!

Але й епохи, яка вивела в люди наших президентів Кравчука, Кучму, Ющенка, Януковича... — всіх наших гетьманів і підгетьманів... І навіть мене. І ось на цьому фоні нормальна, можливо, й талановита людина, замінює скальпель на портфель. Так що

ПОРТФЕЛЬ ЧИ СКАЛЬПЕЛЬ? **(ЛІДІЯ СУРЖИК. «ДТ», 25 ГРУДНЯ 2010 Р.)**

У вівторок, 21 грудня сталися дві події, які сколихнули Центр дитячої кардіології та кардіохірургії (ЦДКК). Уранці в урочистій обстановці за участі президента України В. Януковича та його почту відбулося відкриття нового корпусу цього відомого в країні лікувального закладу, а у вечірніх новинах з'явилося повідомлення, що директора центру, відомого кардіохірурга Іллю Ємця призначено міністром охорони здоров'я України.

Наступного дня, представляючи колективу МОЗ нового міністра, прем'єр-міністр Микола Азаров заявив, що перед І. Ємцем поставлено завдання «створити в Україні медицину європейського рівня». (Пам'ятається, при одному з попередніх керівників МОЗ, пересадженого в міністерське крісло зі спецлікарні у Феюфанії, висловлювалися наміри зробити доступним для народу рівень медичного обслуговування цієї одіозної лікарні для VIP-персон. Проте з медициною для народу так і не склалося...). Напевно, «нагорі» вважають, що тепер досвід окремо взятого зразково-показового лікувального закладу, яким є Центр дитячої кардіології та кардіохірургії, новий глава Міністерства охорони здоров'я повинен розтиражувати на всю країну.

Сьогодні ЦДКК справедливо вважається еталоном надання високоспеціалізованої медичної допомоги маленьким пацієнтам. Результати кардіохірургічного лікування — на рівні найкращих клінік світу: за 11 місяців поточного року показник смертності становив 1,3 % (у найкращих західноєвропейських клініках — 1,9 %). З відкриттям нового корпусу з'явиться можливість рятувати більше пацієнтів із вродженими вадами серця і тим самим знизити дитячу смертність в Україні до європейського рівня. Фактично йдеться про новий напрям у роботі ЦДКК — уперше в Україні і на всьому пострадянському просторі впроваджується комплексна система надання медичної допомоги дорослим пацієнтам із вродженими пороками і порушеннями ритму серця, які перенесли в дитинстві кардіохірургічну операцію. І таких людей, які потребують регулярного спостереження та корекції стану здоров'я, дедалі більше. Тільки в поточному році в центрі проведено понад 1700 кардіохірургічних операцій, у тому числі 724 дітям віком до року.

Перший пацієнт віком кілька тижнів, якому Ілля Ємець зробив надзвичайно складну операцію, знову подарувавши життя, вже повнолітній. Його порятунок фактично став точкою відліку в становленні та розвитку кардіохірургії новонароджених в Україні.

Спочатку з ініціативи Іллі Миколайовича було відкрито відділення кардіохірургії та реанімації новонароджених при інституті Амосова, де І. Ємець першим в Україні почав успішно оперувати новонароджених зі складними вадами, впроваджувати в хірургічну практику пластичні

операції на клапанах серця без використання штучних протезів. Потім відділення трансформувалося в Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії, а в 2006 році на території дитячої лікарні «Охматдит» було відкрито Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України, побудований і обладнаний за світовими стандартами. Завдяки впровадженню нових методів хірургічної корекції складних пороків серця «Центр Ємця» (так його частіше називають) здобув зарубіжне визнання, а отриманий нещодавно статус референтної клініки поставив ЦДКК в один ряд із провідними світовими медичними центрами.

Навіть ті, хто в силу різних причин недоброзичливо ставиться до І. Ємця, вважають його талановитим, від Бога, хірургом, і хорошим менеджером. Завдяки щасливому поєднанню цих рис, а ще — твердості характеру, цілеспрямованості, надзвичайній працездатності йому вдалося здійснити задумане. Він уміє налагоджувати контакти з різними людьми, а вільне володіння англійською скорочує шлях до порозуміння із зарубіжними колегами та представниками бізнесу. Свого часу працював у відомих кардіологічних клініках в Австралії, Франції, Канаді, але відмовився від шансу залишитися за кордоном.

Є якась символіка в тому, що створений ним Центр дитячої кардіології та кардіохірургії розташований в історичній будівлі лікарні для чорноробів, побудованій свого часу на кошти відомого київського мецената Миколи Терещенка. У ній хворих лікували безплатно. У ЦДКК маленьких пацієнтів теж лікують безплатно. Ілля Ємець переконаний, що медицина — галузь насамперед соціальна, і бізнес-інтереси в ній переважати не повинні.

Він уміє цінувати талант, працюovitість і порядність. Керуючись такими критеріями, створив команду професіоналів. Дуже амбіційний, часом буває жорсткий, але справедливий. За зовнішньою суворістю ховається чуйна душа, що відразу відчувають діти, для своїх маленьких пацієнтів він просто «дядя Ілля».

У багатьох першою реакцією на призначення І. Ємця міністром охорони здоров'я був щирий жаль: мовляв, навіщо втрачати блискучого хірурга і хорошу людину? Скільки вже «згоріло» на цій посаді — не злічити. (Здається, це вже п'ятнадцятий міністр охорони здоров'я за роки

незалежності.) Адже не один з попередніх керівників МОЗ приходив з добрими намірами. Але з вовками жити — по-вовчому вити...

Інші висловлюють сумнів з приводу того, що одне діло — керувати кардіохірургічним центром, і зовсім інше — системою охорони здоров'я. Президент наголосив, що вона потребує лікування, причому на сучасному рівні. Обіцяють для цього додати бюджетних грошей. До речі, їх щороку виділяється більше, але ситуація в охороні здоров'я тільки погіршується. Півтора десятка років медицина не може впоратися з епідемією туберкульозу, СНІДу, з іншими інфекціями, людей підкошують хронічні хвороби, смертність населення залишається найвищою в Європі. І тут новопризначеному міністру можна тільки поспівчувати. Йому, безперечно, буде складно. Адмінреформа позбавляє міністра реальних важелів впливу, він є суто політичною фігурою. Більше того, він не зможе створити команду, на яку зміг би покластися в реформах, адже навіть заступників міністра тепер фактично призначає президент (щоправда, формально з подачі прем'єр-міністра). Водночас люди з близького оточення Ємця упевнені, що в Іллі Миколайовича достатньо розуму, досвіду і характеру, щоб хоча б започаткувати позитивні зміни в галузі.

Директором ЦДКК став колишній головний лікар центру В. Жовнір. На думку Володимира Аполлінарійовича, перехід І. Ємця на нову роботу не означає, що центр втрачає хірурга номер один. «Ілля Миколайович не йде з хірургії, як мінімум один день на тиждень він оперуватиме, — сказав він. — Без його рук ми не обійдемося, деяких операцій краще за Іллю Миколайовича ніхто поки що не зробить».

Цікаво, що скажуть згодом про Ємця-міністра...

Виходить, портфель перемагає скальпель. Як би не хотілося, щоб і цей черговий міністр не залишився інкогніто.

*«Я приїхав інкогніто і нікого
не буду приймати...»*

З промови міністра до журналістів

Ніхто не знав, ніхто не чув,
І нагло в місті дзвін загук,
Міністр інкогніто прибув.

І слава хвилиною пішла,
Лилась, гриміла і гула,
І нагло Відень залила.

«Біжіть, стривайте на двірці», —
Зашебетали горобці,
Зашелестіли папірці.

Всі поспішають на парад,
І фрак узяти на прокат
Біжить щодуху дипломат.

Як струсь у полі серед трав,
Міністр серед юрби стояв
І нагло голову сховав.

Три дні народ на площі був,
Три дні кричав: «Міністр
прибув»...
А він не бачив і не чув.

Народ нарешті утомивсь,
Розтав, розвіявся, розпливсь,-
Міністр інкогніто лишивсь.

Олександр Олесь

Але ні, наш новопризначений міністр не залишився інкогніто. Ось перша вісточка у фаховій газеті «Ваше здоров'я» (11 лютого 2011):

ІЛЛЯ ЄМЕЦЬ: БЕЗ ЗАГАЛЬНИХ РЕФОРМ ЗМІНИ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я НЕМОЖЛИВИ

На черговому засіданні Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я розглянуто питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади у сфері охорони здоров'я та пріоритетні напрями розвитку галузі на 2011-й рік.

З важливими повідомленнями виступили міністро охорони здоров'я Ілля Ємець і його заступник Олександр Аніщенко. Керівники галузі відповіли на численні запитання народних депутатів.

Зокрема, міністр заявив, що в країні є всі передумови для того, щоб відійти від розмов про наміри і цілеспрямовано й ефективно розпочати реформи галузі. Конкретні шляхи поступу визначено в Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки Президента України Віктора Федоровича Януковича. Зміни в охороні здоров'я неможливі без загальних реформ. Пріоритетним напрямом розвитку охорони здоров'я має стати здоров'я нації. Для цього треба удосконалювати і напрацьовувати законодавчу базу, посилювати кадрову політику, запроваджувати нові ефективні медичні технології.

Великі надії у здійсненні накреслень на перспективу Ілля Ємець покладає на Національну академію медичних наук України як на головного розробника наукових та методичних рекомендацій.

Розмову, яка відбулася на засіданні профільного Комітету, підсумувала його голова народний депутат України Тетяна Бахтеева. Вона висловила впевненість, що члени Комітету разом із МОЗ України напрацюють потрібні проекти для успішного реформування галузі (вл. інф.).

Які з цієї статті можна зробити висновки?

1. Ілля Ємець жив, живе і буде жити!

2. Риторика різнопланової інформації в ЗМІ не змінилася ні на йоту за багато десяти років — здібність сказати усе й нічого. Я завжди, будучи ректором, дивувався здібностям викладачів кафедри марксизму-ленінізму (тепер суспільних наук) говорити чи писати дуже багато про щось і водночас ні про що.

3. Чи ми коли-небудь дійдемо

ДО КРАПКИ В ДИСКУСІЯХ

Повірте, з гілляки не вчора я зліз.

Тож знаю, що в нашій культурі

Була вже ідейність, був соцреалізм,

Партійність у літературі...

Розмови, дискусії, гасла-пташки...

Аби у словесному глеї

Не порпатися, припиніть балачки, —

Які ще потрібні ідеї.

Аби побратимів не брати на сміх

І поїдом ближніх не жерти,

Аби поважати сусідів своїх, —

Потрібні які такі жертви?!

Аби не топити у ложці води

Знайомого, брата чи друга,

Аби не радіти з чужої біди, —
Яка тут потрібна потуга?!

Аби лихослів'я здавалося нам
Дикунським і протиприродним,
І в спадок його не лишати синам, —
Потрібні дотації, фонди?!

Щоб знало нормального батька дитя,
І мужа дбайливого — мати,
А сам він тверезо дививсь на життя, —
Потрібні кредитні витрати?!

Аби не лежало повсюдно сміття, —
В дворах, на узліссі, у полі,
Аби припровадити все до пуття, —
Валюти бракує чи... волі?!

Між чвар і конфесій, взаємних погроз,
Прощаючий, мудрий, привітний
Єдиний у краї син Божий — Христос!
Що треба, щоб це зрозуміти?!

Тож опам'ятаймося. Будьмо людьми.
Свого не цураймось, не гудьмо.
Як хочемо бути народом і ми,
То — станьмо,
гуртуймося,
будьмо!

Богдан Бастюк

4. Мені, як і герою роману Ліни Костенко «Записки українського самашедшого», хочеться перейти на художній свист замість мови:

«...Сон у мене нормальний, руки не сіпаються, тільки відчуваю якийсь неспокій, ніби якісь фантомні болі душі.

Почалося це з того, що я раптом захотів на Канари. Не тому, що курорт, океан, екзотика. А тому, що вичитав у одному журналі, що там десь високо в горах, у вічнозелених нетрях є плем'я, яке не говорить між

собою, а пересвистується. І я подумав — от якби й у нас не говорили, а пересвистувались. Бо стільки вже наговорено, до цілковитої втрати смислу. Та ще й якоюсь мовою недолюдською, сурогатом української та російської, мішанкою, плебейським сленгом, спадком рабського духу і недолугих понять, від чого на обличчі суспільства лежить знак дебелизму, — а при чому ж тут я?

Якби такою мовою спілкувалися люмпени чи бомжі, а то по всій вертикалі, починаючи з президента. А він же гарант Конституції, то що ж він мені гарантує? Краще б уже пересвистувались у тому його кабінеті, то не було б і «касетного скандалу», а був би художній свист...»

За майже сімнадцять років ректорства я безпосередньо підпорядковувався аж шістьом Міністрам, при чому Анатолію Юхимовичу Романенку — 10 років, іншим п'ятьом разом узятим — близько семи років. В роки незалежності, складається враження, що кожний заново обраний Президент ставить собі за мету як можна більше людей «провести» через посаду міністра і таким чином забезпечити їм спокійну старість. Іншого обґрунтування частоті заміни міністрів я не можу назвати. От і тепер Зіновія Митника урочисто провели за приміщення міністерства, де він перебував менше року, незважаючи на те, що він був (мабуть і є) лікуючим лікарем Президента (таке я чув із ЗМІ), має неабиякий досвід (пройшов всі сходинок в медицині: лікар, головний лікар, начальник обласного управління охорони здоров'я, замісник міністра і, навіть, був головою обласної ради народних депутатів)... У нього такий досвід в організації охорони здоров'я, якого не мав ні один міністр в минулому і не думаю, що якась кандидатура на цю посаду буде мати й в майбутньому. І ось на цьому фоні, скажіть, як мені сприймати безперервні заяви про стабільність в нашій державі? Мені цього не досягнути. Я навіть не розумію, до якого роду належить мій розум, яких по Макіавеллі є три: «Розум буває трьох родів: один все осягає сам; другий може збагнути те, що зрозумів перший; третій — сам нічого не розуміє і осягнутого другим зрозуміти не може». А тому я краще заглиблюсь у

ЗОРІ ВІЧНОСТІ

А місяць в небі, як льодина,
Блищить у тихій самоті.
І, кажуть, десь отам людина
Здіймає вила золоті.

Вона вартує, певно, брата,
Кого ж на вила ще піднять?
У дні розколу і розбрату
Облич не можна розпізнати.

Мовчить чомусь і голос крові,
Зроста лише сама журба.
То хто зірве з олжі покрови,
Кому потрібна боротьба?

Живем в чеканні добрих вчинків,
Втрачаєм нерви немалі.
Нема на місяці спочинку,
Нема його і на землі.

Вітри життя нам не остудять,
Ніщо не змінить його суть.
Вирують пристрасті у людях,
І зорі Вічності цвітуть...

Станіслав Жуковський

Кожній людині притаманна мрійливість, надія, доброзичливі фантастичні картини майбутнього... І це явище позитивне, яке в значній мірі покращує сприйняття реальності. Ми завжди неабиякі надії покладаємо на щойно призначеного міністра, забуваючи про народну мудрість, що прийдеться й «новому» міністру «з вовками жити по-вовчій вити». Адже неможливо в системі відокремлено розвиватися якійсь галузі. Трудно уявити, що в одній хаті, в окремій кімнаті ідеальний порядок, чудовий дизайн, а в у всіх інших — безлад. Державну систему можна умовно уявити собі окремим господарством. В одному

господарстві (державі) чудова хатка, різноманітний садочок, доглянуті домашні тварини та птиці, огорожина — лялька... У другому, в тому ж таки селі (планеті) — хата занедбана, двір заріс бур'яном, корова постійно голодна, облізла, реве та неспокійно поводитьсь, замість привабливого садочка окремі напівсухі дерева, собачка «Жучка» і та в лишах з неймовірною кількістю бліх... Ось цими днями з «брехунця» (так у нас у селі називали радіо) дізнався, що в Білорусі 1 літр бензину марки 95 коштує 40 центів, а в нас перевищує 1 долар. При цьому в Білорусі немає своєї нафти, а в нас є, у нас значно більше різних цінних природних надбань... І все-таки в нас краще... «Біжить обідраний, худий собачка в Білорусь і митники на кордоні запитують його, чого він покидає рідний край (Україну). Пес відповідає, що бажає підживитися та поправити своє здоров'я. Через деякий час той ж песик повертається в Україну, але повний, гладкий, здоровий... На питання, що ж змусило його повертатися назад, відповів, що дуже захотілося погавкати». Отже, керівники нашої держави не повинні забувати про цей анекдот та щоб дозволяли нам і далі гавкати. Адже «Кожне зло якимось компенсується. Менше грошей — менше турбот. Менше успіхів — менше заздрісників. Навіть у тих випадках, коли нам не до жартів, нас пригнічує не неприємність сама по собі, а те, як ми її сприймаємо» (Сенека) та як на неї реагуємо, виголошуючи

ПРОВІСНЕ СЛОВО

Втечу в рядки, ховаючись від лиха,
І хоч терзає думка нелегка,
Вслухаюся:
Чи справді слово диха,
Чи відчуває теплий струм рука?
Чи віщий звук не огорнувсь лукавством?
Чи мовить правду сили вистача?
Натхнення час приходить вже нечасто,
Хоч і не гасне творчості свіча.
Ні, я зі слова не чекаю зиску,
Звіряючи на звук його, на смак,

Вкраїнське слово скупане в любистку,
Магічне слово, добрих діянь знак.
С тверезістю осінні дні приємлю,
Не розумію хижий біг буття,
Та відчуваю слово, наче землю,
Як мати в лоні відчува дитя.

Сергій Бурлаков

Все це так, але усім нам не слід забувати й про

ТИРЕ (БРУНО ФЕРРЕРО)

Каменяр відірвав долото від надгробка й промовив: «Я закінчив».

Чоловік оглянув камінь: фотографія батька й дві дати — 1916 і 2000, а між ними тире, що займало на площині каменю лише декілька сантиметрів. Хитнув невпевнено головою, що могло означати і заперечення, і здивування, а радше якесь внутрішнє, усвідомлене несприйняття, невдоволення. Вимовив:

— Не вмію того висловити, та видається мені що цього замало. Розумієте, пане, батько мій прожив насичене довге життя — було воно до краю наповнене подіями. Хотілося б бодай інтуїтивно зазирнути в його дитинство, побачити щедро вкриті буйною зеленню поля, де пасеться худоба, пізнати важку працю і відчути задоволення від доброго врожаю, хвилювання через літні грозові зливи чи — навпаки — засухи... Опісля була війна, однострій, колони солдатів, поранення, втеча з полону, зустріч з моєю матір'ю. народження синів, їх зростання, одруження, онуки, що один за одним приходили у світ... Далі спокійна старість — і звичайно хвороби, але й ніжність взаємного почуття, залучення до праці, у якій минали довгі дні, — усі турботи й радощі...

Майстер слухав уважно, далі чотирма швидкими ударами молотка по долоту продовжив тире між датою народження та датою смерти майже на пів сантиметра. Повернувся до чоловіка й запитав:

— Тепер краще?

Ба, який великий діапазон: призначення нового міністра охорони здоров'я й тире. Тире... Беремо молоток та долото в руки та будемо доповнювати тире.

Серця пробудились для миру й добра.
Ісусова правда весь світ обняла.
Любімо, надіймось, радіймо, співаймо!
Всією душею Христа величаймо!

Вельмишановний Іване Семеновичу!

*Прийміть найщиріші вітання з Великодніми святами!
Здоров'я, щастя, творчого натхнення!
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!
Щира подяка за Ваші книги – медицина, книги-спогади, книги-вірші,
книги-історії. Чекаємо на книгу-кохання!*

З великою подякою та низьким уклоном Т. В. Сорокман

Вельмишановний Іване Семеновичу!
Прийміть найщиріші вітання з Великодніми святами!
Здоров'я, щастя, творчого натхнення!
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Щира подяка за Ваші книги — медицина, книги-спогади,
книги-вірші, книги-історії. Чекаємо на книгу-кохання!

З великою подякою та низьким уклоном, Т. В. Сорокман

Ось так коротко та енергійно декан, завідувачка кафедри педіатрії
Чернівецького медичного університету, професор Тетяна Сорокман
вдихає в мене творчі хвилі натхнення та світлого сприйняття сьогодення.

То що мені?

Варвари...
Сави...
Миколая...
І Богородиці — мене...
А над смерекою палає
Щось потайне і неземне,
Горить, немов йорданська свічка,
Немов обличчя без чадри.
Тріщить — лиш скапує водичка,
Із почорнілої кори.

То що тобі, Маріє, Сави,
Коли тут празничні вогні,
Коли з тобою — Бог ласкавий
На схопленій вогнем землі?!

Марія Матіос

На початку 2011 року Тетяна Сорокман також надіслала теплі
вітання:

Вельмишановний Іване Семеновичу!
Найщиріші вітання з Новим Роком, Різдвом Христовим!
Добра, миру, щастя, достатку, здоров'я!
У Новому році натхнення, нових здобутків, успіхів!

Щира подяка за Ваші чудові добірки. Перечитую їх по декілька разів.

З повагою, Т. В. Сорокман

Я ні на мить не сумніваюсь, що Бог ласкавий зі мною протягом усього життя. І не просто ласкавий, а й надає моєму життю окрасу добра, світла, тепла... Я лише цим пояснюю незбагненність появи все нових і нових яскравих променів на моєму життєвому шляху. В підтвердження цього наводжу один з багатьох випадків.

На своє 80-річчя, де планувалась науково-практична конференція з удосконалення покращання здоров'я малюків, я запросив ведучих політиків доби незалежної України. Відгукнулася одна людина —

Олександр Олександрович Мороз. Особистість, на творчу активність якої не вплинула політика (рідкісне явище), в чому мене переконав Михайло Шевченко:

«...Олександр Мороз видає шосту повноформатну книжку поезії протягом трьох-чотирьох років (не багатьом поетам вдається стільки написати), це книги справжньої поезії — в ній переколотилося серце, нарубцювалася душа, а ми при імені Мороза насамперед уявляємо його як політика. І не дивно, бо такий політик, що має талант і тяжку ношу — підкреслюю: талант і тяжку ношу чесного народного державо творця, що свято вірить у свою ідею, переконаний, що працює вона на народ і державу — у нас один. Він — духовний політик, що майже недопустимо у світі і вже зовсім не вписується в ненормовані параметри політикуму українського. Бо майже всі лідери у нас — слуги бізнесу. Вони в своєму часі і в чужих руках, оскільки головний світовий бізнес (гроші) не в нас.

Дух — у нас. І оскільки О. Мороз політик духовний, політик з базовою ідеєю народної держави України — він наш. До того ж, я вже не раз говорив і підкреслюю ще раз: як державотворець він закодований у своєму таланті, а справжній талант ні прикупити, ні перепродати ще не вдалося нікому.

Саме як талановитий народний, духовний, національний політик він виділяється у своєму часі, як білий айсберг у кипучо-каламутному рейвасі боротьби бізнесово-владних структур, що шматують Україну за всіма законами дикого капіталізму.

Тут би я перейшов до поезії, але є речі, які, базуючи політику, духовно живлять і поезію, а тому обминути їх буде не по-хазайськи: хто ж розумний обійде свою очевидну підмогу?..

...Саме тут я вийшов на цілісність натури Мороза — поета, як і Мороза — політика, Мороза — просто людини. Ця цілісність дає його поезії особливу підсвітку — підсвітку правди. Саме нею сильні вірші, бо там нуртують почуття, що підносять, окрилюють, чи печуть, мучать душу автора, а тому вони відповідно діють і на читача. Причому, це однаково — йде мова про лірику інтимну, громадянську чи філософську, хоча як і в житті, в поезії О. Мороза це переплетено настільки тісно, що розділити можна лише умовно. Дійсно, людина усім цим живе так живе. Так і пише...

...Олександр Мороз — постать. В усьому: і в думках, і в діях, і в почуттях. І ще дозволю собі сказати: постать категорична, що не дає продихнути ні душі своїй, ні тілу...

...В умовах, коли держава не противиться винищенню національних духовних багатств, зокрема головного — літератури, в середовищі, де «розкручуються» недолугі порнографічно-матюкальні книжки, мені по-чоловічому приємно, що в українській літературі є Олександр Мороз. Наша справжня література завжди була, є і залишається літературою борців» (із книги О. Мороза «Кують зозулі...». Київ, 2007).

Мені хотілось додати таке. По-перше. Видатний поет, письменник, драматург... і одночасно адекватний політик — це парадокс. Погляньмо на відомих представників літератури в минулому, які повністю увійшли в політику — від їх вчорашньої слави залишилися лише «ножки да рожки». По-друге. Політики мало читають, ще менше пишуть. На підтвердження сказаного наведу такі приклади. У дев'яностих роках я отримав розпорядження відрядити на три місяці у Верховну Раду викладача кафедри організації охорони здоров'я для праці з удосконалення відповідного законодавства. Коли вона повернулася, то розповіла про тривале «сидіння» в стінах вищого законодавчого органу країни та водночас підкреслила, що депутати в цьому напрямку нічого не роблять, а лише вирішують свої особисті питання...

Днями моя учениця, доцент, розповіла про свого успішного сина — студента одного з Київських університетів, який одружився, організувавши весілля на свої кошти. Гроші він заробив завдяки організованій ним фірмі, яка проводить соціальні дослідження та пише доповіді для депутатів. Отакої!.. По-третє. Олександр Мороз — виняток у політиці. Дуже рідкісний виняток. Приємний виняток.

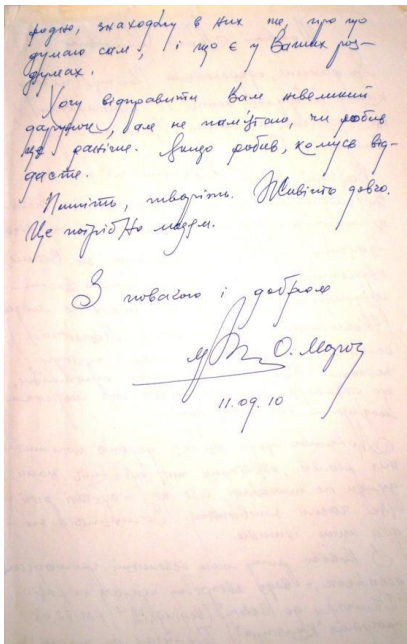
Тепер, читачу, вам буде зрозумілим моє егоїстичне задоволення, коли я отримав ось цього листа:

ди ратні, одержавши Вами першу
книгу роздумів, хотів її перевернути, і
за однієї, перекинув. Це вже було
випуск № 7.

Варіант Вам. Варіант та те, що
ви вичислюєте питання через світлого вікна.
це питання середньої, загальної, світлої, світлої
Варіант, багаторазово роздумав за Вами,
критичуючи Ваші сферибавити Вами
спричинили, винесли такі малі моменти
(Володимир, Сухомлинський, Мисленіс...),
особливо, цього часу і періоду
критичу, Варіант та інші спільні дії,
що дозволяють створювати, що мислення
можуть - все-таки, друг.

Можливо того вікна держа порівня-
тих реалій, обставин та суб'єктів наші
думки не можуть, але це - суттєві речі,
які мають змінювати. Замість того -
до нас істини.

З Нового року маю невеличкий уривок
завдання, - веду авторську передачу на радіо
"Облаштування до Водня" (вечір, 19:05, FM 122,08,
програма "Культура"). Долучаю до передачі
цікавих людей (Б. Сімонов, В. Шевченко, В. Ва-
сильченко...), читаю книги про (і їх)
Б. Гітлер, Д. Лужецько, інших, і що укр

Шановний Іване Семеновичу!

Як раніше, одержавши Вашу чергову книгу роздумів, хотів її переглянути, і, як раніше, перечитав. Це вже про випуск № 17.

Вдячний Вам. Вдячний за те, що Ви змушуєте читача через особисте віконце побачити суспільне, загальне, світове, вічне.

Вдячний, бо в часі ідучи роздумами за Вами, користуюся вже опрацьованими Вами аргументами мислячих людей (Шопенгауер, Сухомлинський, Шевченко...), особливо щодо ціни часу і періоду життя. Вдячний за той оптимізм, що дозволяє стверджувати, що людина людині — все-таки друг.

Можливо щодо оцінки деяких політичних реалій, обставин та суб'єктів наші думки не тотожні, але це суєтні речі, які часом змиваються. Залишається згодом лиш істина.

З Нового року маю невеликий громадський доважок, — веду авторську передачу на радіо «Обличчям до вогню» (неділя, 12.05, FM 72,08, програма «Культура»). Долучаю до передач цікавих людей (Б.

Олійник, М. Шевченко, В. Василенко...), читаю книг про (і їхні) Б. Глушко, Д. Луценка, інших, і, що природно, знаходжу в них те, про що думаю сам, і що є у Ваших роздумах.

Хочу відправити Вам невеликий дарунок, але не пам'ятаю, чи робив це раніше. Якщо робив, комусь віддасте.

Пишіть, творіть. Живіть довго. Це потрібно людям.

З повагою і добром. Підпис. О. Мороз. 11.09.10.

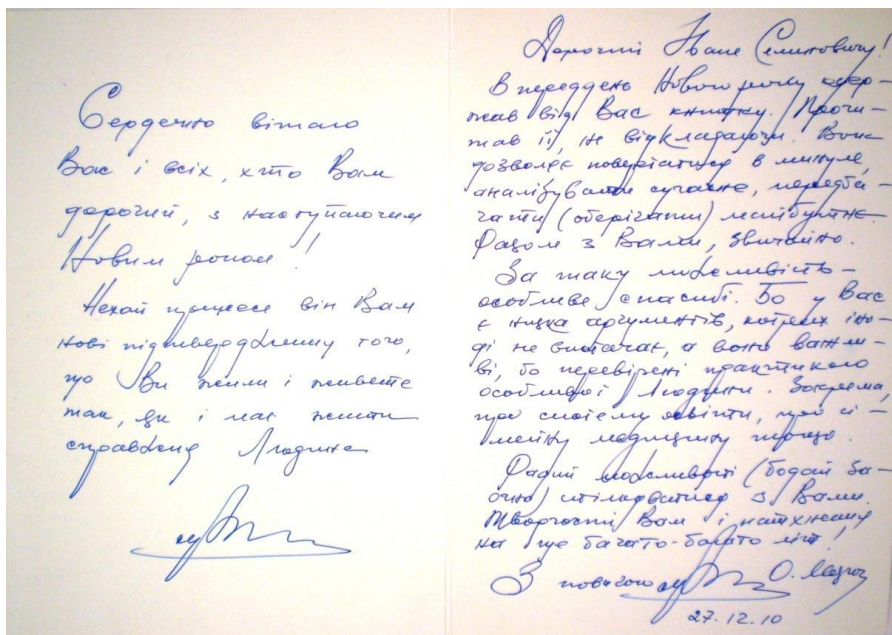
Сам лист Олександра Олександровича до мене — це неабияке творче послання. Сказати, що лист мені сподобався, — нічого не сказати. Але головне в ньому — глибинна людяність та збудження в мені того, що *«Душа співає — вся піднесена»*

Стоять дерева розтривожені.
Хоч снігом важко ще блукать,
Весна іде,

Її не можемо
Ні стримувать, ні закликать...
А ще помітив, перед веснами —
Якийсь надії переддень.
Душа співає — вся піднесена,
Довірливо, бо щастя жде!

О. Мороз

Усебічність поглядів Олександра Олександровича й уміння їх виразити не притаманні політику, про що свідчить і наступний його лист:

Дорогий Іване Семеновичу!

В переддень Нового року одержав від Вас книжку. Прочитав її, не відкладаючи. Вона дозволяє повернутися в минуле, аналізувати сучасне, передбачити (оберігати) майбутнє.

Разом з Вами, звичайно.

За таку можливість особливе спасибі. Бо у Вас є низка аргументів, котрих іноді не вистачає, а вони важливі, бо перевірені практикою особливої Людини. Зокрема, про систему освіти, про сімейну медицину тощо.

Радий можливості (бодай заочно) спілкуватися з Вами.

Творчості Вам і натхнення на ще багато-багато літ!

З повагою підпис

О. Мороз

27.12.10.

Сердечно вітаю Вас і всіх, хто Вам дорогий, з наступаючим Новим роком!

Нехай принесе Вам нові підтвердження того, що Ви жили і живете так, як має жити справжня Людина.

Підпис О. Мороз

Олександр Олександрович — людина, яка не була зі мною знайома взагалі до 2009 року. Л Ю Д И Н А, яка є неабиякою в політиці, в літературі, в розумінні ближнього... Рядки його листів викликають в мені глибинні хвилювання, які лише можливі при найкращих відносинах людини з людиною, які спонукують на добро, на тепло, на цілеспрямовану творчу діяльність, на...

Я переконаний, для Олександра Мороза і таких, як він

ДЕРЖАВА

Держава ся Божа, і хто би без Бога
Хотів тут собі щось здобути,
Того Бог відкине й засудить навіки
В пекельну безодню втонути.

Коли б я чи інший із нас тут посмів
Хоч п'ядь землі взяти для себе,
Те се многобожжям признали би в нас
І втратою неба.

Іван Франко

Такі, як Олександр Олександрович, вчать нас любити...

А

НУЖНО УЧИТЬСЯ ЛЮБИТЬ (ФРИДРИХ НИЦШЕ)

Так обычно бывает с музыкой: сначала нужно *научиться* умению *слышать* музыкальную фразу, научиться вычленять ее из ряда других, отличать и воспринимать как некую самодовлеющую, ни с чем не смешанную жизнь; затем нужна готовность и желание ее *принять*, несмотря на то, что в ней много чуждого и непривычного, а также терпимость к формам ее проявления, сочувствие ко всему необычному в ней; рано или поздно наступает миг, когда мы наконец *привыкаем* к ней, когда мы ждем ее, когда мы уже не мыслим себе жизни без нее; и вот мы уже опутаны колдовскими чарами, а она все плетет и плетет свою колдовскую сеть, покуда мы не превратимся в безропотных,

восторженных поклонников, сменяемых единственным желанием, которое затмевает все на свете, — упиваться ее снова и снова. Но так обстоит не только с музыкою: именно так мы *научились любить* все те вещи, которым отдаем ныне свою любовь. Наша доброжелательность, терпимость, справедливость, безропотность по отношению к необычному в конце концов всегда вознаграждаются, когда необычное постепенно снимает с себя покровы и предстает во всей своей ослепительной красе — в знак *благодарности* за наше гостеприимство. И даже тот, кто любит самого себя, неизбежно проходит этот путь. Любви тоже нужно учиться.

Навчайтеся любити... Усе життя ми цим оволодіємо. І в цьому сенс життя. У мене склалося враження, що найбільше людина любить своє дитинство...

Приснився двір і хата.

І... курчата,

Чомусь у присмерку, крізь хвіртку —

та в спориш!

Я повертаю їх, жену до хати

І... прокидаюсь від стриманого «киш!».

І легко, і тривожно, і печально...

І ніби стежиш за собою сам:

Хоч згадка про дитинство, хоч —

прощальна,

а все ж я вдячний і за зустріч снам.

Олександр Мороз

Добрый день, Иван Семенович!

Александр Александрович Мороз дал мне почитать Вашу книгу «Що це — людина»?!! Мудра книжка! Некоторые места перечитывал.

Согласен с Вашими педагогическими взглядами, не совсем — с политическими. Беда в том, на мой взгляд, что во властных коридорах — время временщиков.

Согласен с Вами в главном: добро должно победить зло.

Поражен Вашим трудолюбием, целеустремленностью, оптимизмом, верою в неограниченные возможности человека, Вашим отношением к творчеству.

Спасибо Вам!

Иван Семенович, посылаю свои книжицы и обращаюсь с просьбой: вышлите, если будет така возможность, эту свою книгу. Приятно удивился, когда в ней на 125 стр. увидел свое стихотворение «Люблю!» в переводе А. Мороза.

Добра Вам!

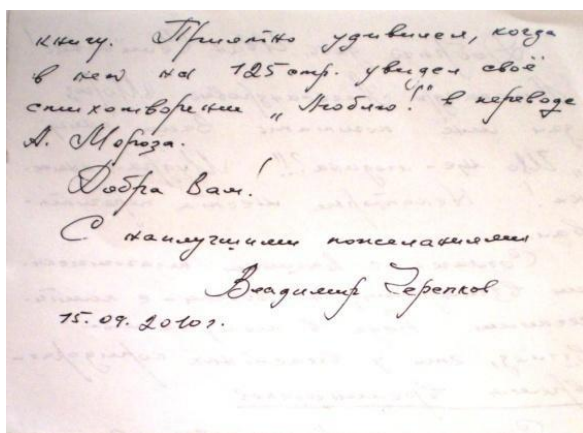
С наилучшими пожеланиями

Владимир Черепков 15. 09. 2010

Г.

3* СМЯН I. С. Ковач з нас на нові життя — жінці...

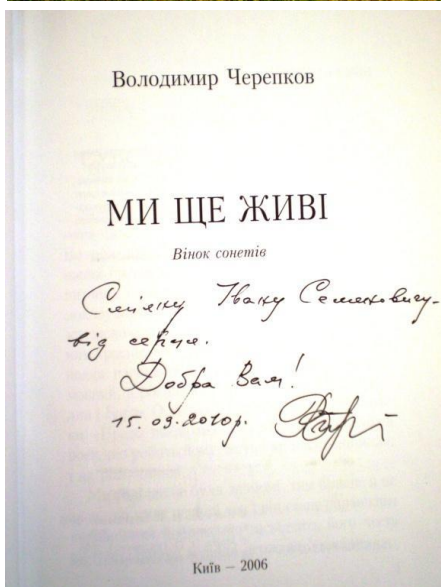
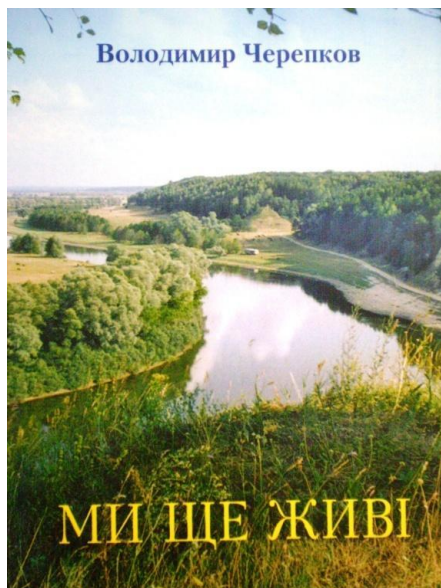
Доброго дня, Иван Семенович!
Александр Александрович Мороз
дач мне почитать Вашу книгу
«Что же - година?!» Мудрость ко-
же! Некоторым известа пережить-
ван.
Согласен с Вашими педагогиче-
ски, взглядами, не совсем - с кон-
гессией. Беда в том, что люди
взгляд, они у властных коридорах-
время времясечков.
Согласен с Вами в том, что:
добро должно побеждать зло.
Норайен Ваши трудомыслия,
человеческой, оптимиз-
мом, беря в неограниченные
возможности, человека, Ваши
отношения к творчеству.
Спасибо Вам!
Иван Семенович, посвящаю Вам
свои книжицы и обращаюсь с
просьбой: вышлите мне, если будет
такая возможность, эту свою

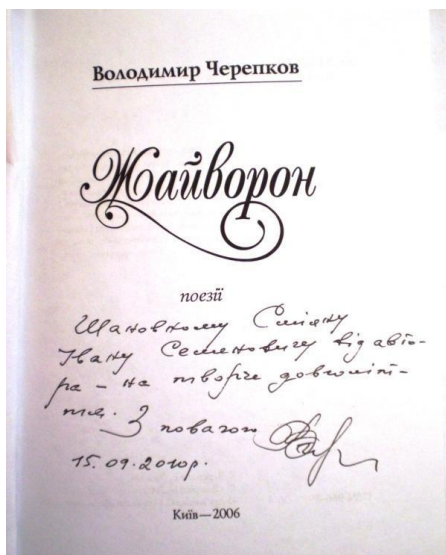
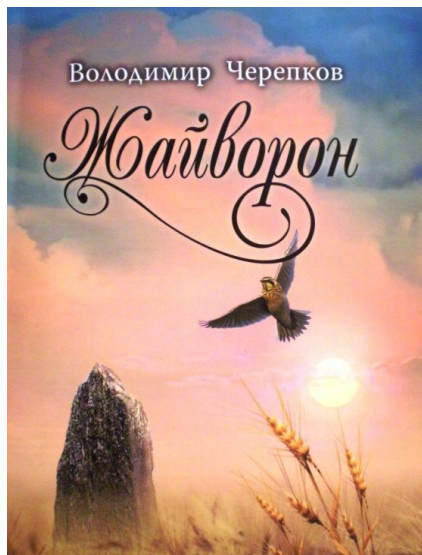
книгу. Приголом удивився, когда
в ней на 125 стр. увидел своё
стихотворение «Люблю». В кнгоде
А. Мороза.
Добра вам!
С наизустицями поетсавенням
Володимир Черепков
15.09.2001.

Так розпочалося моє знайомство з неординарною людиною всесвіту, а не лише України, Володимиром Федоровичем Черепковим.

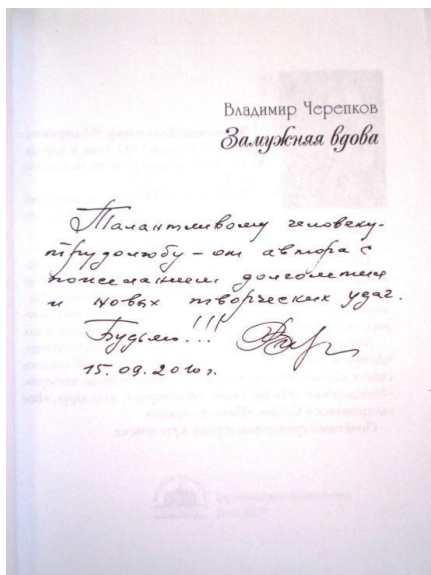
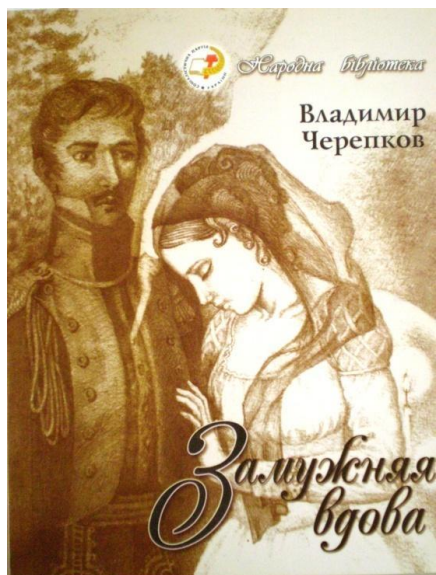
Володимир Федорович народився 8 квітня 1947 року в місті Артемівську Донецької області в робітничій сім'ї. У 1969 році закінчив філологічний факультет Воронежського державного педагогічного інституту. Народний депутат України II–III скликань. Член Національної Спілки письменників України. Пише українською та російською мовами. Лауреат Міжнародних літературно-мистецьких премій імені Григорія Сковороди та імені Костянтина Симонова і літературної премії імені Леоніда Вишеславського. Почесний громадянин міста Артемівська. Автор поетичних збірок «Ладонь души», «Ясенень», «Добро и зло», «Верность», «Криниця сердца», «Я смеюсь сквозь слезы», «Высота», «Соль жизни», «Право выбора», «Моя дорога», «Ми ще живі», «Жайворон», «На юру», «Память сердца», «Все залишається у Слові»...

Сміяну Івану Семеновичу від серця. Добра Вам! Підпис.

*Шановному Сміяну Івану Семеновичу від автора — на творче довголіття.
З повагою. Підпис*

*Талантливому человеку — трудолюбу — от автора
с пожеланием долголетия и творческих удач. Будьмо!!! Подпись*

Ось такий мій перший «улов». Улов від поета, письменника, політика, л ю д и н и. І після цього й ви, читачу, переконуетесь, що мені в житті завжди щастило і щастить. Хоча «Тривале везіння завжди підозріле» (Грасіан). А чому? Не знаю відповіді.

Одночасно хотів би сказати таке:

а) Насамперед, вдячний Олександру Олександровичу, що він познайомив мене з цією творчою людиною. Навіть важко повірити, що Володимир Федорович був депутатом Верховної Ради України двох скликань. Ці дві особистості (О. О. Мороз і В. Ф. Черепков) є переконливим свідченням не завжди правильних висновків будь-якої людини, в тому числі й моїх, адже я вважав, що депутатство знищує творче начало в людині. Очевидно, що не в кожній людині. Я все ж таки не поступаюся і продовжую думати, що посада керівника, депутата... не є позитивом для творчого розвитку особистості. В усякому разі, проеуючи на себе, можу стверджувати, що мої керівні посади діяли на творчу діяльність, творчі здобутки моєї особи негативно;

б) Чудові слова Володимира Черепкова на мою адресу свідчать про безмежність добра в цьому земному світі, про теплоту людських відлунь, про...

в) Володимир Федоровичу присвячую його ж слова:

ПОЕТУ

Горить зоря чи догора,
На гребні чи на схилі слави,
Ти, як шахтар в пекельній лаві,
Давай розумне на-гора,
У тебе є святе —

Вітчизна!

Вона

одна

із часом

визна,

хто ти для неї:

син чи гість?

Володимир Черепков

Все
залишається
у Слові

ВОЛОДИМИР ЧЕРЕПКОВ
ВСЕ ЗАЛИШАЄТЬСЯ У СЛОВІ

Великому Микаїлу : Людмилі
Світлані Івану Семіновичу
від "Аліїора" з любов'ю!
27.12.2009.
м. Київ

A stylized handwritten signature in black ink, likely belonging to Volodymyr Cherepkov.

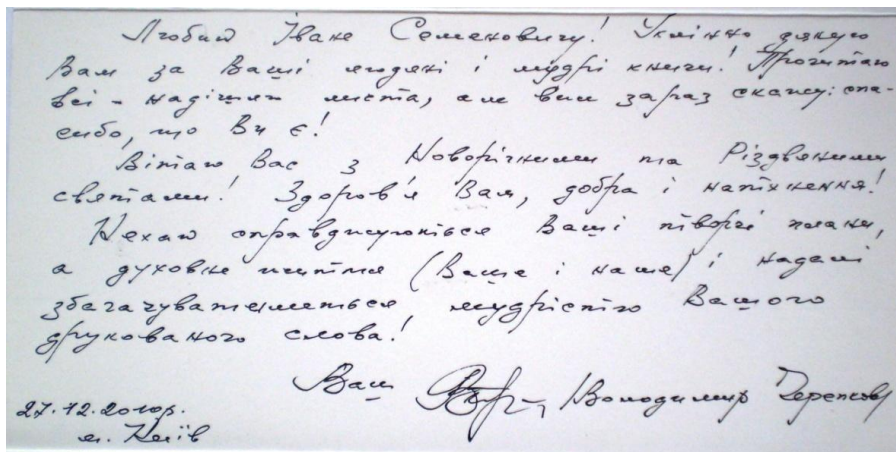
Які слова! «Великому Лікарю і Людині Сміяну Івану Семеновичу
від автора — з любов'ю!
27. 12. 2010 р. м. Київ. Підпис

Це вже наступний «улов», перед Новим 2011 роком. Чи в змозі кожен із нас надіслати іншій людині такі місткі, вишукані та надихаючі слова?! Мусить! При цьому ощадно:

Шипшина важко віддає плоди,
Вона людей хапає за рукава,
Вона кричить: — Людино, підожди!
О, підожди, людино, будь ласкава.
Не всі, не всі, хоч ягідку облиш!
Одна пташина так мене просила!
Я тут для всіх, а не для тебе лиш.
І просто осінь, щоб була красива.

Ліна Костенко

Безмежність добра Володимира Федоровича, яке він випромінює на мій уже осінній життєвий шлях, не має меж.

Любий Іване Семеновичу! Уклінно дякую
Вам за Ваші чудові і мудрі книги! Прочитаю
всі — надішлю листа, але Вам зараз скажу: сп-
сибо, що Ви є!
Вітаю Вас з Новоріччям та Різдвяними
святками! Здоров'я Вам, добра і натхнення!
Нехай оправдаються Ваші півторі роки,
а духовне життя (Ваше і наше) і надалі
збагачуватиметься мудрістю Вашого
друкованого слова!
Ваш Володимир Дерев'як
27.12.2010р.
м. Київ

Любий Іване Семеновичу! Уклінно дякую Вам за Ваші людяні і мудрі книги! Прочитаю всі — надішлю листа, але Вам зараз скажу: спасибі, що Ви є!

Вітаю Вас з Новорічними та Різдвяними святами! Здоров'я Вам, добра і натхнення!

Нехай справджуються Ваші творчі плани, а духовне життя (Ваше і наше) і надалі збагачуватиметься мудрістю Вашого друкованого слова!

Ваш підпис (Володимир Черепков)

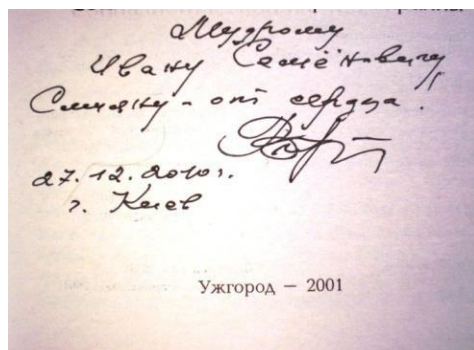
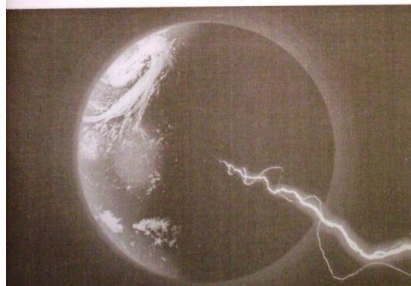
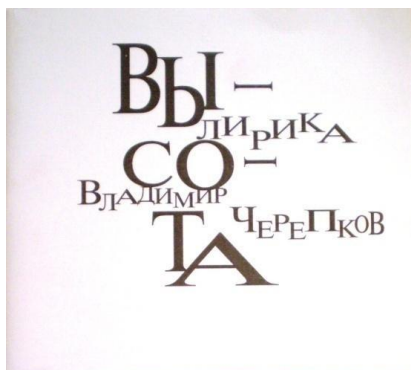
27. 12. 2010 р. м. Київ

Мене приємно здивувало наше спільне Сумське походження. Ось яким, майже казковим, шляхом ми здибались з Володимиром Черепковим, не відаючи про наше загальне походження:

«Лише 1999 року я дізнався, що мій батько і народився, і працював (як я інтуїтивно і відчував) вчителем (тільки фізики) на Сумщині, де й помер в 1991-му році. Мама дожила до 2005 року. І тільки перед смертю, у тяжкому стані розповіла мені та моїй дружині про їхнє палке, але гірке кохання.

Вічна їм пам'ять!

Так що я українець не тільки за географічними ознаками, а й за генетичними...» (із книги В. Ф. Черепкова «Все залишається у Слові». Київ, 2007).

Мудрому Івану Семеновичу Смигуну от Сердца! Подпись.
27. 12. 2010 г. м. Киев

Мудрому... А що таке

МУДРІСТЬ

Жив якось король, який всеньке життя згаяв, ведучи війни й примножуючи землі свого королівства. У шістдесят років зрозумів, що не багато за той час дізнався про сенс людського життя.

Скликав усіх міністрів і радників, і розпорядився: «Візьміть усі гроші з моїх скарбниць, ідіть на чотири сторони світу й шукайте книг мудрости. Я хочу врешті пізнати справжню мудрість життя». Радники забрали мішки із грошима і рушили у всі сторони світу. Повернулися через сім років, у супроводі сорока верблюдів навантажених книгами — великими й малими. Ціла гора мудрих книжок. Побачивши їх, король вигукнув: «Мені шістдесят сім років! Ніколи не матиму часу, щоб прочитати це все. Викладіть мені скорочено їх зміст!»

Скликали найкращих літераторів світу, вони взялися до праці й через сім років змогли описати найголовніше з усього цього скарбу мудрости. Але навіть зі стисло викладеним змістом, усе це можна було навантажити на сім верблюдів.

— Мені минуло сімдесят чотири роки, — мовив король. — Не маю часу, щоб прочитати це все.

Викладіть зміст іще коротше.

Довелося скорочувати скорочене. Коли промайнули наступних сім років, мудреці навантажили свою працю на одного верблюда.

— Мені за вісімдесят, — мовив король, — щоразу слабшаю. Очі мої надто втомлені. Ніколи не зміг би прочитати всіх цих книг. Скорочуйте далі. І знову наступні сім років мудреці працювали день і ніч. У результаті з'явилась книга, що увібрала всю мудрість землі.

У цю хвилину прибув до мудреців гонець» «Швидко несіть королю книгу. Він помирає».

Королю вже вісімдесят вісім років, і він помирав на своєму ложі. Найбільший із мудреців наблизився до обличчя кроля, що прошепотів йому на вухо:

— Прошу, охопи однією фразою усе знання, усю мудрість світу...

Слухайте, пане: «Живи кожною миттю життя».

Більшості з нас не доведеться пережити в житті, щось надто велике. Небагато людей стають мільйонерами, одиниці — стають призерами фестивалю в Сан-Ремо, обираються президентами, отримують Нобелівські премії.

Але всі маємо пережити маленькі радощі життя: ласкавий дотик долоні, поцілунок у щічку, повний місяць, чудо палахкотливого вогню, захід сонця.

Втішайтесь малими радощами життя. Кожен може мати їх вдосталь (Бруно Ферреро. Із книги «Життя — це все, що ми маємо». Львів, 2006).

Отож, я так розумію мудрість, Володимире Федоровичу. Втішався і буду втішатися малими радощами життя.

До яких відношу і проведення 4-5 листопада 2010 року на базі Тернопільського медичного університету науково-практичної конференції «Проблемні аспекти надання медичної допомоги екстремально недоношеним новонародженим з критичною життєздатністю», основним організатором якої була професор Галина Андріївна Павлишин.

Чи може бути більш актуальним якийсь інше питання медичної галузі, держави, аніж те, яке відображає тематика цієї конференції? Моя думка: немає! Чому? Тому що кожна недоношена новонароджена дитина з критичною життєздатністю приречена. І лише в останні десятиліття з'явилась можливість врятовувати життя таким малюкам. Жити чи не жити таким новонародженим в значній мірі залежить від неонатолога, від його озброєння сучасним обладнанням і достатньою наявністю терапевтичних чинників. І як принизливо звучить для держави, для нації, для кожного громадянина факт недостатнього матеріального забезпечення центрів неонатологічної допомоги новонародженим в Україні на фоні матеріальної допомоги багатим людям (депутатам, урядовцям...), позахмарних зарплат і пенсій деяким вибраним громадянам України, безоплатного санаторно-курортного лікування небідних людей за рахунок платників податків...

А ми з десятиріччя в десятиріччя, з року в рік чуємо «згори» слова турботи про наше майбутнє — життя і здоров'я дітей, про квіти нашого життя, про... Так і хочеться звернутися до наших,

ДО ПАПУГ

Ви, що слова у юрбу метаєте,
Ніби старі п'ятаки,
Чому ви лише повторяєте?
Де ваші власні думки?
Чи ви їх нікчемність ховаєте,
Чи взагалі їх не маєте,
Чи повсихали у вас язики?
Якщо повсихали, можна пробачити,
Можна простити, але ж...
У вас язики — можна коси мантачити
Або замітати манеж!
Чому ж ви чужими сльозами плачете,
На мислях позичених чому скачете? —
Хотілось би знать все ж!

Василь Симоненко

З професором Галиною Андріївною Павлишин обговорюємо останні питання щодо відкриття конференції.

На цю конференцію тернопільські вчені та лікарі підготували 10 доповідей, у тому числі я виступив з таким повідомленням: «Актуальні питання неонатології в сьогоднішні».

Щодо наукових з'їздів, конференцій, конгресів..., яких лише за рік проходить кілька десятків, про їхню доцільність можу сказати таке: «Сумно, що ми не можемо побачити того, що діється в мозку людей, коли вони вибирають думку, до якої приєднуються» (Бейль).

Сьогодні кожне наукове зібрання закінчується рекомендаціями, втілення в життя яких є проблематичним. Більше того, таке враження, що з цими рекомендаціями не лише не рахуються, а, мабуть, і не вивчають їх. Те ж саме стосується і побажань щодо вдосконалення медичної допомоги, які періодично з'являються в засобах ЗМІ.

Я наведу лише побажання однієї людини, яка нерідко подає їх у пресі, — Леоніда Покришки, головного лікаря Луганської обласної

лікарні № 2, заслуженого лікаря України. Вони мені імпонують та подобаються:

ВЛАДІ ВАРТО БУЛО Б ПОРАДИТИСЯ З МЕДИЧНИМ ЗАГАЛОМ (ГАЗЕТА «ВАШЕ ЗДОРОВ'Я» ВІД 21 СІЧНЯ 2011 РОКУ)

Уже впродовж багатьох років ведемо розмови про необхідність реформувати систему охорони здоров'я. З цих питань вийшло немало документів МОЗ України. У тім числі й наказ МОЗ № 728 від 27. 08. 2010 р. «Про диспансеризацію населення». Скажу про своє враження: повіяло чимось уже забутим.

Усі ми добре пам'ятаємо про суцільну диспансеризацію, яку намагалися запровадити на початку 80-х років минулого століття в СРСР, і чим все це закінчилося. Але тоді умови для цього були набагато ліпшими. В усякому разі, дільничних лікарів, цехових терапевтів, педіатрів та вузьких спеціалістів, як і рентгенівського та лабораторного обладнання, засобів медичного призначення було незрівнянно більше, ніж сьогодні. Та й не в такому занепаді була матеріальна база лікувальних закладів, особливо периферійних.

Ніхто не заперечує, що диспансеризація населення потрібна, — його здоров'я вкрай незадовільне. У Луганській обласній лікарні № 2, яка є спеціалізованим центром з медичного обслуговування постраждалих від наслідків аварії на ЧАЕС, так званий індекс здоров'я серед контингенту дорівнює майже нулю.

У державі давно вже гірше, ніж у цивілізованих країнах, показники захворюваності та смертності населення, високим є відсоток людей із давніми формами раку і туберкульозу. На низькому рівні діагностика захворювань серця, мізерною є кількість оперативних втручань за атеросклерозу судин серця і мозку, не розвинута трансплантологія, мають місце величезні проблеми з лікуванням хворих на лейкемії і тих, що потребують регулярного проведення гемодіалізу. Маємо багато й інших проблем, які з дуже невідповідного боку демонструють нашу медицину на тлі досягнень Європи, на яку ми постійно, але більше на словах, намагаємося бути схожими.

Щоб добитися позитивних зрушень, на мою думку, потрібне зовсім інше фінансування, а також суттєві зміни у законодавстві. Як на мене, чинний закон про місцеве самоврядування ставить хрест на можливості тих зрушень, бо навряд чи місцеві бюджети спроможуться в ближчі десятиріччя задовольнити хоча б основні потреби охорони здоров'я, вивести її на передові рубежі. Це стосується і проведення ефективної диспансеризації населення.

Наші нагальні питання не розв'язуються з наскоку без детального аналізу. Суперечлива акредитація лікувальних закладів, яку нині призупинено, наочно це показала.

Про згаданий наказ МОЗ із питань диспансеризації населення. У ньому йдеться про кадрове і матеріально-технічне забезпечення заходу, проте не вказані точні строки його виконання, хоча всі розуміють, що це дуже болісний і тривалий процес. Як виконується той наказ, коли за останні роки комплектування кадрів дільничних лікарів, педіатрів дуже страждає (через низьку зарплатню, незадовільні побутові умови, інше), а цехових лікарів не стало «як класу», коли матеріальна база лікувальних закладів слабка, зокрема недостатня забезпеченість лікарень рентгенівським і лабораторним обладнанням, апаратами УЗД, реактивами та ін.? Через бідність місцевих бюджетів ледь забезпечуються захищені статті. Отож наказ виконуватиметься в основному на папері. А кого це болить?

Є у мене багато запитань і до інших пунктів наказу: ліквідація дублювання профоглядів, залучення до них онкологів, фтизіатрів, працівників вищих навчальних медичних закладів, стаціонарного обстеження та ін., — усе це натикається на ті ж проблеми в системі охорони здоров'я, про які я сказав вище.

Особливо мене бентежить виїзди лікарів обласних лікарень для проведення профоглядів — туди, де обмаль місцевих лікарів первинної ланки. Цим кроком ми штучно знижуємо функцію висококваліфікованих спеціалістів до простої роботи, що, безумовно, є кроком назад у справі розвитку нашої медицини.

І далі. Я разом з іншими керівниками торік був на заході, який МОЗ проводило у клінічній лікарні «Феофанія». Коли ми дізнались про розмір фінансування цього лікувального закладу, то зрозуміли, що він у змозі

виконати всі завдання щодо якісного диспансерного нагляду за контингентом, що перебуває в нього на обліку. Але ж в інших, пересічних, лікарнях «феофанівських» умов немає, але є гірке сьогодення. Є медичні працівники з дуже низькою зарплатнею, котру ніяк не прирівнюють до середньої по промисловості (закон ще 1992 року), які, незважаючи на незадовільні умови, повинні працювати згідно з дуже вимогливими протоколами і стандартами, платити гроші за навчання на курсах підвищення кваліфікації, за різні дозвільні документи, які настворювали всі, кому не лінь, витримувати двічі на рік перевірки санстанцій, набирати бали, аби проатестуватися. Потрібно було подолати наслідки пандемії грипу, якої у нас чи то не було, чи вона була, та не зовсім та, на яку чекали, але звітності і заходів щодо забезпечення витрат ліків і вакцин, таміфлю, яких закупили на сотні мільйонів гривень, проблем було багато. І ось тепер ще одне випробування диспансеризацією, до якої, я глибоко переконаний, не готові ні сама система охорони здоров'я, ні влада, ні населення.

І все ж диспансеризація, як один із основних видів діяльності лікувальних закладів, у нас в країні проводилася і буде проводитися, але щоб вона була вищої якості, потрібне поліпшення того в нашій системі охорони здоров'я, чого я торкнувся вище.

Упевнений, що ті народні депутати-медики, які давно працюють у Верховній Раді, — вже не спроможні щось корисне зробити для вітчизняної медицини: чи то потенціал їх законотворчій недостатній, чи вони не здатні переконати колег по Раді, чи просто не бажають цього робити. Не краща ситуація і в місцевих радах. Вибори, що пройшли, привели до них, в основному керівників різного рівня, народних депутатів (мабуть, однієї Верховної Ради для них замало), бізнесменів, керівників апарату держадміністрації, навіть пенсіонерів, а медичних працівників вирішили не турбувати. Але хто ж тоді буде порушувати гострі питання стосовно проблем медицини на місцях?

Остеронь від розв'язання проблем галузі залишаються профспілки, інші громадські організації. Останніх натворили багато. Коли ініціювали створення, обіцяли море проєктів, а створивши, замовкли.

Але це — реалії недалекого минулого, а сьогодні вже маємо новий, 2011 рік, нове керівництво МОЗУ. Добре було б, якби це керівництво

61

радилося з фахівцями, що практикують, з тими головними лікарями, які, як то кажуть, «собаку з'їли», розв'язуючи кожного дня гострі питання у своїй роботі.

Мене, і не тільки, дуже бентежить те, що молоді медичні працівники, особливо лікарі первинної ланки, педіатри, стикнувшись із таким нашим сьогодення і «реформами», підуть геть із медицини. Що тоді будемо робити? А якщо підуть і ветерани?

Я, пропрацювавши майже 40 років, уже не пам'ятаю, коли мені і колегам за роки незалежності було комфортно в нашій країні. Постійні реформування, постійні залякування контрольними органами. До речі, в Грузії, яка стала взірцем демократичних перетворень в очах Європи, скасували перевірки лікарень санстанцією та багатьма іншими контролювальними органам, в Білорусі їх проводять набагато рідше.

Мене бентежить створення негативу навколо нашої медицини деякими засобами масової інформації. Я з острахом дивлюсь «Критичну точку» на ТРК «Україна», де ведучі зі злим обличчям розповідають про «злочинні» вчинки наших медичних працівників. Ясно, що факти не перевірено фахівцями, а народ вірить.

В Україні, в центрі і на місцях, створено організації для захисту прав пацієнтів. Люди, котрі там працюють, як мені здається, взяли за основу не поліпшення нашої системи охорони здоров'я, а зведення рахунків з лікарями задля поліпшення свого іміджу серед населення.

Мені хотілося, аби оці мої нотатки розглядали, як запрошення до діалогу між владою і народом (реформи ж для нього), між керівництвом медичної галузі і простими медпрацівниками, які тягнуть віз проблем нашої галузі, як прохання почати проводити розумні перетворення в системі охорони здоров'я, як бажання звернути увагу влади, у тому числі й Президента України, Прем'єр-міністра, Верховної Ради, МОЗ, влади на місцях, засобів масової інформації на необхідність проведення заходів щодо поліпшення життя медичних працівників, умов їхньої праці, прийняття захисних заходів для збереження трудових колективів медпрацівників як найціннішого генофонду нації.

Мої основні висновки із цієї статті-благання:

1. Численні публікації про вболівання Леоніда Покришки за якість рівня профілактично-лікувальної допомоги населенню нашої України свідчать, з моєї точки зору, про щире бажання підняти рівень здоров'я собі подібних, про любов до свого фаху і своїх колег, про віру в можливе покращання профілактичних і лікувальних заходів у майбутньому.

2. Якщо від мене це залежало, я б, як «покарання» за його прогресивні думки призначив Л. Покришку Міністром охорони здоров'я.

3. Якщо останнє неможливо, призначив би радником прем'єр-міністра і міністра МОЗ на громадських засадах, з проханням кожного кварталу подавати свої пропозиції по удосконаленню медичної допомоги населенню в об'ємі не більше 2-х машинописних сторінок.

4. Леонід Покришка заслуговує на найвищу нагороду МОЗ України.

5. Наша влада потребує струмків, живлячих її: «Сотні струмків живлять ріки і моря, бо ті лежать нижче за них. Тому вони панують над усіма гірськими потоками і струмками. Отак і мудрець, який вивищується над людьми, ставить себе нижче за них. Хоч він панує над ними — вони не відчувають його ваги, хоч він іде попереду них — вони не вважають себе зневаженими» (мудрець Лао-цзи).

6. І, насамкінець:

Два мира есть у человека:
Один, который нас творил,
Другой, который мы от века
Творим по мере наших сил.

Александр Межиров

За дорученням учасників конференції я її відкриваю. Зліва від мене — заступник начальника нашого обласного управління охорони здоров'я Овчарук Віктор Вікторович та обласний педіатр Дейнека Ольга Іванівна.

Віктор Вікторович також вітав учасників цього зібрання. Я все рідше і рідше виступаю перед своїми колегами. Для мене сьогодні особливого значення набуває книга: «Книги сопровождают меня на протяжении всего моего жизненного пути, и я общаюсь с ними всегда и везде. Они утешают меня в мои старые годы и в моем уединенном существовании. Они снимают с меня бремя докучной праздности и в любой час дают мне возможность избавляться от неприятного общества. Они смягчают приступы физической боли, если они не достигают крайних пределов и не подчиняют себе все остальное» (Монтень).

А тому мені зрозуміли слова Павла Желєзнова:

Юноши, обдумывающие, как жить,
Спросили у старика:
«Можно ли сразу отличить
Умного от дурака?»

Старик сказав, поглядевши ввысь:
«Я їх легко различаю —
Умний учиться всю жизнь,
Дурак всю жизнь поучает».

Дуже важливо, що неонатологія перебуває в постійному русі, в постійному вдосконаленні, їй віддають свої зусилля і «Я, і Ти, і Ми, і Ви»:

Внизу дзюрчить криниця чиста,
Вгорі стежина йде у даль,
Сузір'я підіймають мітли,
Понад безоднями проваль.

Ми до коромисла притислись
Під блиском ясної яви,
Не ухиляючись від смислу —
І Я, і Ти, і Ми, і Ви.

Давид Бурлюк

4* Сміян І. С. Кожен з нас на нові життя — жінця...

*Голова асоціації неонатологів України, доктор медичних наук, професор,
завідувач відділення інституту педіатрії, акушерства і гінекології
АМН України Тетяна Костянтинівна Знаменська.*

Вона не лише виступила з доповіддю «Профілактика і лікування перинатальних TORCH-інфекцій у новонароджених», а й окреслила основні завдання, які стоять перед неонатологічною службою України.

Вона активно співпрацює з владою і має деякі досягнення у вирішенні важливих питань матеріального забезпечення неонатологічних центрів.

З Тетяною Костянтинівною «утрасаємо» якесь питання, пов'язане з ходом конференції. Щось я виглядаю зовсім не молодю на фоні квітучої молоді жінки. І все це надихає до роздумів і думок...

Як ранній жнець у передгрозя,
Не упокорений ніким,
Що повному зерно колосю
Завдячує чолом земним, -
Отак і я клонюся низько —
І сходить благість із вершин
До тих діянь і діянь низки,
Що не зробив і не звершив...

Олександр Куликов

Здійснити все, що кожен з нас бажав би зробити і звершити, — неможливо. І в цьому закладений неабиякий життєвий потяг, освітлення горизонту майбуття... Адже «Для людської природи характерне

прагнення йти вперед, бажання чогось вищого, бо життя повинно мати мету. Спокій був би смертю» (Іван Федорович).

Багаторічний голова асоціації неонатологів (тепер почесний), також багаторічний головний неонатолог МОЗ України, доктор медичних наук, професор Олена Григорівна Сулима виступає з доповіддю «Сучасні проблеми сурфактантзамісної терапії та дискусійні питання класифікації пневмоній у новонароджених».

З ім'ям Олени Сулими пов'язане бурхливе становлення на Тернопільщині неонатологічних центрів, впровадження кращих взірців медичної допомоги новонародженим... У дужках додаю, що, як Олена Григорівна, так і Тетяна Костянтинівна, з великим задоволенням приїжджають до нас не лише тому, що ми адекватно реагуємо на всі їх побажання, а ще й тому, що вони мають тернопільське коріння. Фахова активність Олени Григорівни не мала меж. Вона завжди була в русі, в русі по всій Україні. Досягнення неонатології за останні три десятиліття

непорівняні з жодною галуззю медицини. І мені важко уявити Олену Григорівну на заслуженому відпочинку. Вона не сумує й сьогодні...

Сумуватиму від завтра,
А сьогодні буду щасливим:
Пощо сумувати?
Бо вітер зустрічний дме?
Пощо завтрашнім днем сьогодні терзатися?
Може, завтра роз'ясниться.
Може, завтра засвітить сонце.
І не буде причин для смутку.
Сумуватиму від завтра,
А сьогодні буду щасливим
І скажу кожному сумному дневі:
Сумуватиму від завтра,
Сьогодні не буду.

Вірш написав єврейський хлопчик у гетто в 1941 р.

Сьогодні Олена Григорівна більше спілкується з природою, і її задовольняє усвідомлення того, що вона значно більше віддала, аніж взяла: «Ніколи нікого не шанували за те, що він отримав. Пошана — це нагорода за те, що людина віддала» (Кальвін Кулідж).

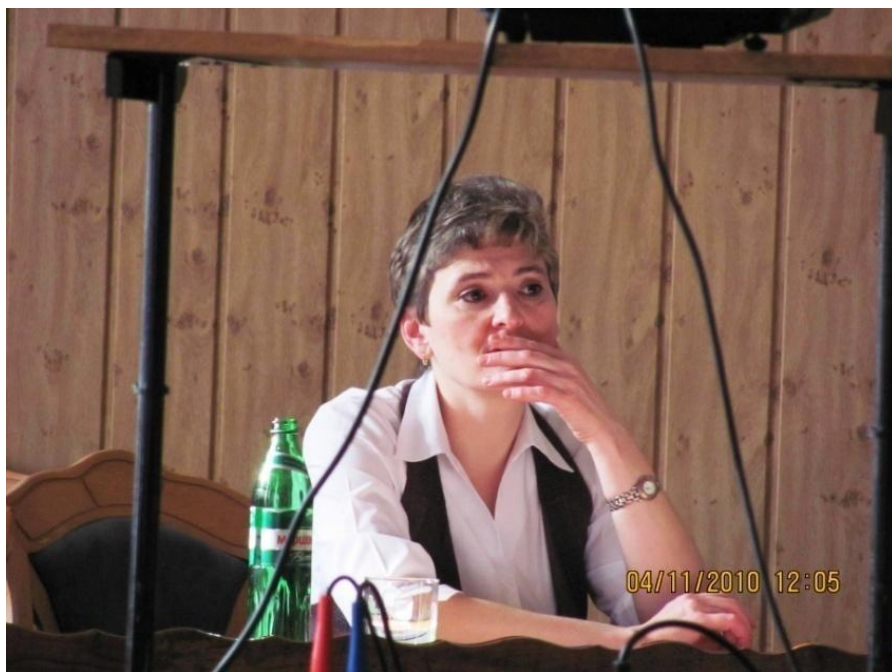

Співголова і організатор цієї конференції Григорій Іванович Корицький, головний лікар Тернопільської обласної клінічної лікарні, кандидат медичних наук, заслужений лікар України в роздумах.

Я також думаю: «Всюди потрібні... симпатичні люди». До цих слів Ірини Вільде я можу лише додати:

Два мира властвуют от века,
Два равноправных бытия:
Один объемлет человека,
Другой — душа и мысль моя...

А. А. Фет

Галина Андріївна Павлишин, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри педіатрії, голова асоціації неонатологів Тернопільської області, разом з головним лікарем обласної дитячої клінічної лікарні ініціювала проведення цієї конференції. На цьому зібранні вона виступила з доповіддю: «Сучасні підходи до нутритивної підтримки недоношених дітей на основі доказових рекомендацій».

У мене немає підстав скаржитися на своїх учнів, але особливу увагу мені приділяє Галина Андріївна. Про це відомо всім. Якщо в когось виникла потреба звернутись до мене або щось передати, то завжди використовують Галину Андріївну як ланку єдиного ланцюга. Немає такого тижня, щоб вона не зателефонувала або не навідалась до мене. Я розпочав писати цю книгу на початку 2011 року, а тому вважаю доречним сказати Галині Андріївні

НА ЩАСТЯ...

(С. СЕРАФИМА САЛО, ЧСВВ)

На щастя-здоров'я, на цей Новий рік
ми сієм, звичаєм, пшеницю.

Цей дар, найцінніший з дочасних дарів,
Творця подає нам правиця.

Про дар цей Господь сам просити велів,
пшениця — то хліб наш насущний,
найкращий то хліб, найсмачніший з усіх,
то корм життєдайний, цілющий.

Просімо у Бога в цім році Новім,
щоб їли ми хліб той в достатку,
усе, нам потрібне, Господь нам подав,
і рік цей не знав недостатку.

Щоб рік цей у мирі прожити Бог дав
і нам, і всім людям у світі,
щоб щезло все зло, вся ненависть і злість,
що є між людьми на цім світі.

Щоб Господь наслав нам той мир із Небес,
який нам Ангели звістили,
коли на полях вифлеємських в ту ніч
зі сну пастирів розбудили.

Бо рік той зачало нам Боже Дитя
як ім'я Ісус принімало,
то й ми теж зачнімо цей рік з цим ім'ям
і з ним кожний день зачиняймо.

Нехай те маленьке Дитятко Ісус
Вам радістю будні сповняє
та щедро-прещедро з Своїх рученят
Свої благодаті зливає.

Любов'ю Своєю Вам серце щодня
по самі верхи наповняє,
хай сили скріпляє до праці-борні
і нести хрести помагає.

Хай лихо усяке відверне від Вас,
а в смутку хай Сам потішає,
і щастя хай сповнить Ваш вік і Ваш дім,
на силах — здоров'ю скріпляє.

Нехай у цім році Господь нам пошле,
чого до спасіння нам треба,
а рік цей хай буде надійним щаблем
у нашій драбині до Неба.

Використовуючи нагоду, я можу самокритично відзначити, що з віком я розпочав більше говорити, аніж слухати, слухати своїх друзів, близьких, родичів... А тому в повчання собі та й іншим наведу наступні «слухання»:

СЛУШАНИЕ **(АВТОР НЕВІДОМИЙ. ІЗ КНИГИ ДЖОНА ТЕМПЛТОНА** **«ВСЕМИРНЫЕ ЗАКОНЫ ЖИЗНИ»)**

Когда я прошу, чтобы вы меня выслушали, а вы начинаете давать мне советы, вы не выполнили моей просьбы.

Когда я прошу, чтобы вы меня выслушали, а вы начинаете мне объяснять, почему я не должен так себя чувствовать, вы оскорбляете мои чувства.

Когда я прошу, чтобы вы меня выслушали, а у вас возникает чувство, что вы должны что-то сделать по поводу моих проблем, то, как это ни странно, вы меня подводите.

Слушайте! Я ведь просил вас только слушать — не говорить, не действовать... Просто выслушать меня.

Что-то предпринять я могу и сам. Я не беспомощен. Может, я неуверен в себе или недостаточно решителен, но не беспомощен.

Когда вы делаете за меня что-то, что я могу и должен сделать сам, вы умножаете мои страхи и мою неуверенность.

Но когда вы просто принимаете мои чувства, какими бы иррациональными они ни были, тогда я могу перестать пытаться вас убедить и задуматься над тем, что стоит за этими иррациональными чувствами.

Может быть, поэтому некоторым людям так помогает молитва: Бог молчит. Он не дает советов и не пытается срочно все исправить.

Бог просто выслушивает вас и предоставляет вам самому во всем разобраться.

Так что, пожалуйста, просто молчите и слушайте меня.

А если вам хочется поговорить, подождите своей очереди... И я выслушаю вас.

Але лише не так мовчати, як про це говорить Валерій Дідух:

З усім звук миритися мій народ,
Такого, мабуть, немає ніде більше,
Постійно твердить у часи незгод:
«Хай буде так, аби не гірше».

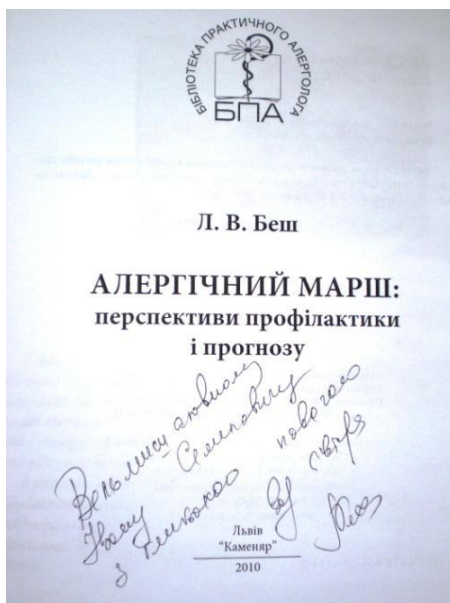
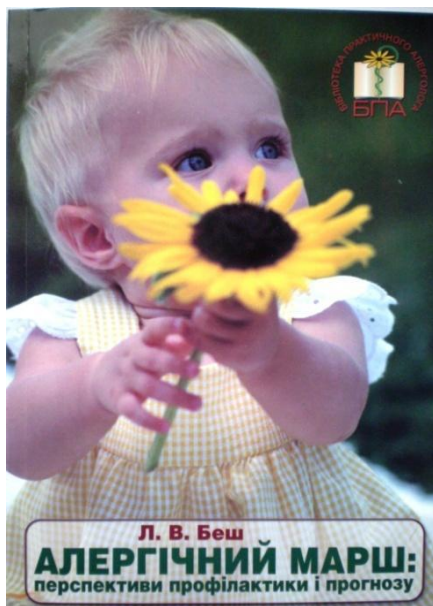

*Професор О. Г. Сулима (зліва) уважно слухає доповідачів,
а професор Львівського національного медичного університету Л. В. Беиш
готується до виступу з доповіддю*

«Прості відповіді на складні запитання щодо лікування атопії у дітей».

Після виступу вона подарувала мені свою щойно надруковану книгу.

Що ж! «Якщо людина має змогу написати книгу, прочитати проповідь або виготовити мишоловку краще, чим його сусід, то навіть якщо він побудує свій дім у лісі: мир проторує шлях до його дверей» (Ральф Уолдо Емерсон). Що ж, ..., торуйте!

Такі ж думки випромінює також мій друг і колега, доктор медичний наук, професор Віктор Петрович Неділько (НДІ педіатрії, акушерства і гінекології АМН України):

Дорогий Іване Семеновичу!

Спасибі за пам'ять — отримав 18 книгу спогадів та з великим задоволенням прочитав і вважаю, що Ви робите велику справу — Ваші спогади і філософські вислови відносно нашого життя заставляють задуматись.

Я також поділяю з Вами те, що педіатрія є наша любов, адже спілкування з дітьми, лікування їх завжди приносить радість лікарю-педіатру.

Мене сьогодні турбують показники здоров'я дитячого населення країни — на жаль з року в рік зростає захворюваність дітей, зменшується група здорових та збільшується інвалідність.

На мою думку, ми йдемо не тим шляхом — усі наші педіатричні конгреси присвячуються методам лікування і зовсім не ставляться питання про попередження захворювань.

Дорогий Іване Семеновичу!

Хочу Вам побажати щирої
здоров'я, бажання писати,
приймати участь в проведенні наших
педіатричних форумів, бути щасливим
від спілкування зі своїми учнями,
рідними і з великою групою
приятелів.

Хай Новий 2011 рік буде для Вас
таким же успішним, як і минулі
роки.

Для цього у Вас є всі умови —
чисте повітря, можливості для
фізичної і розумової праці та
спілкування з близькими людьми і
з Вашим песиком.

До майбутніх зустрічей,
дорогий друже!

З повагою Вам
Віктор Петрович.

28.12.2010р.

На XII з'їзді педіатрів я підняв питання про проведення конгресу з проблем соціальної педіатрії. Я хотів би заручитися Вашою підтримкою, адже до Вас прислухаються організатори конгресів.

Важливим було б в Ваших книгах також підняти питання збереження здоров'я наших дітей.

Дорогий Іване Семеновичу! Хочу Вам побажати фізичного здоров'я, бажання писати, приймати участь у проведенні наших педіатричних форумів, бути щасливим від спілкування зі своїми учнями, рідними і з великою групою приятелів.

Хай Новий 2011 рік буде для Вас таким же успішним, як і минулі роки.

Для цього у Вас є всі умови — чисте повітря, можливості для фізичної і розумової праці та спілкування з близькими людьми і з Вашим песиком.

До майбутніх зустрічей, дорогий друже!

З повагою, Ваш Віктор Петрович

28. 12. 2010 р.

Одночасно з листом Віктор Петрович надіслав і листівку:

Дорогий Іване Семеновичу!

Сердечно поздоровляю Вас і всю Вашу сім'ю з наступаючим Новим Роком, бажаю фізичної активності і душевного спокою.

Хай 2011 рік буде для Вас успішним у всіх Ваших помислах, а головне — не дає Вам старіти та принесе активне життя.

Обнімаю Вас

Віктор Неділько

28. 12. 10.

Дорогий Іване
Сemenov!
Сердечно поздравляю
Вас і всю Вашу
сім'ю з наступаючим
Новим Роком, бажаю
фізичної активності і
душевного спокою.
Хай 2011 рік буде
для Вас успішним
у всіх Ваших починаннях,
а головне не дає Вам
старіти та приносить
активне життя.
Обіймаю Вас
28.12.10 Віктор Петрович

Так, Вікторе Петровичу, попередження захворювань відійшло на задній план у нашому суспільстві. Це найважливіший напрямок роботи щодо оздоровлення людини, людей, суспільства, але це й найменш прибутковий напрямок роботи, а так склалося в незалежній Україні, що бізнес-гроші понад усе... І якось не хочеться вірити, що впевненість

нашого багаторічного голови обласної письменницької організації Петра Тимочко, не є сьогодні актуальною: «...людина відрізняється від усіх інших істот найперше тим, що Бог дав їй розум і душу, які повинні бути передумовою високоморальної поведінки в житті». А тому важливо для нас щодня повторювати його (Петра Тимочка):

ОТЧЕ НАШ

Отче наш завжди і всюди присутній —
в надрах земних, на землі, в небесах,
славимо ймення Твоє, всемогутній,
царства Твого ми чекаєм в віках.
Хай буде воля Твоя у вселенній,
Хліба насущного дай трударям, —
Боже, прощай нам гріхи нескінченні,
ми ж їх своїм простимо боржникам.
Розуму дай нам і крихітку цноти,
щоб не зазнати спокус і падінь,
сили все нище в собі побороти
і від лукавого визволь. Амінь.

Отже, читачу, педіатри вважають найважливішим у цьому світі здоров'я малюків. Від нього залежить у повній мірі і здоров'я суспільства, і нації, і держави... Савік Шустер і экс-президент Леонід Макарович Кравчук мають іншу думку. Ці два мудреці не менше години на телевізійній передачі (28. 01. 2011) переконували суспільство, що голова всьому футбол: якщо брати Суркіси не будуть очолювати футбол в Україні, якщо не відбудеться Євро-2012, то Україні «капець». Правда, Юрій Бутусов і Сергій Рахманін («ДТ», 29 січня 2011 року) у статті «Велика вітчизняна футбольна війна» думають так: «...Григорій Суркіс управляє ФФУ як своєю особистою вотчиною, і, по суті, одноособово вирішує не тільки фінансові, а й усі хоч якоюсь мірою значимі організаційні питання...».

З моєї точки зору, точки зору педіатра, який зовсім байдужий до футболу, особливо до футболістів, запозичених з усієї планети, найважливішим є збереження життя малюка і його подальша

комфортність. Не порахуйте, читачу, наступну мою думку за блюзнірство: впровадження відносно недорогого проекту щодо безоплатного харчування дітей до одного року та відновлення роботи молочних кухонь в країні набагато важливіше для нашого суспільства, аніж десятки реформ, в тому числі і футбольні питання, разом узяті. У мене таке враження, що на реалізацію цього проекту достатньо було б коштів (на рік), виділених на вертоліт Президенту (17 млн. євро). Якщо цього замало, то можна звернутись до найбільш свідомих верств нашого суспільства (урядовців, депутатів...), щоб вони відмовились від матеріальної допомоги, а можливо, й безоплатного санаторно-курортного лікування для себе і своїх сімей, на користь покращання життя і здоров'я малюків. І все це зробити для того, щоб у Вадима Крищенка не було підстав для суму:

ЯК ВАЖКО МЕНІ ЦЕ КАЗАТИ

Земля жебраків і країна повій —
Як важко мені це казати,
Вкраїна — у чорній хустині своїй...
і все ж вона — мати.

А то зверніть увагу на всю історію людства, не лише нашої країни, і вам буде «С м е ш н о! Глядите! Глядите! Он (цар, король, президент... — І. С.) бежит от людей — но они неотступно следуют за ним, потому что он бежит *первым*, — вот уж действительно стадо» (Фридрих Ницше). Як би хотілося, щоб кожен з нас зміг сказати: «Отець любить усе, що Я роблю» (із книги Блез Паскаля «Думки»).

Бачиш, читачу, в які хаші завів мене лист професора Віктора Петровича Неділька. Він же такий, як і я

ЕЛЕГАНТНИЙ, ТРЕТІЙ... ПЕНСІЙНИЙ! **(МАРІЯ ПОПОВА. «ДТ» 30. 12. 2010)**

Трохи більше місяця тому — 11 листопада — весь світ відзначав Міжнародний день ветеранів. Дивлячись в обличчя людей, які приймали привітання, можна легко здогадатися, що такі свята — чи не єдина їхня можливість «вийти у світ». Так, школярі зобов'язані ходити до школи, дорослі — на роботу. І тільки пенсіонери — єдина категорія населення,

котра вже нікому й нічим не зобов'язана. Чи означає це, що зобов'язані їм?

ХОРОША ПЕРСПЕКТИВА

Вікові проблеми люди починають усвідомлювати по-різному і в різному віці. Хтось у 40 ойкає, хтось і в 80 — бадьорий та активний. Проголосивши банальну істину, що всі ми різні, можна прийти до логічного висновку, що однакових, стандартних пенсійних інтересів не буває. Дехто в 60 тільки заступає на нову, давно очікувану й відповідальну посаду... Тому не поспішатимемо всіх людей поважного віку записувати в старі. Адже навіть встановлені державою пенсійні вікові стандарти, що здавалися непорушними, прямо на очах розсовують рамки і змінюють обриси, роблячи всіх громадян України молодшими якщо не за паспортом, то бодай психічно.

Психологи навперебій оперують і маніпулюють різними видами старості. По-перше, старість може бути активною, творчою, коли люди продовжують брати участь у суспільному житті, живуть повнокровним життям, не відчуючи жодної ущербності. Другий спосіб зустріти елегантний вік — спрямувати енергію на облаштування власного життя: матеріальний добробут, відпочинок, розваги й самоосвіта, на що раніше бракувало часу. Третій тип вікової самореалізації — турбота про сім'ю. Няньчитися з внуками — нудьгувати ніколи, але задоволення від життя в цій групі зазвичай нижче, ніж у представників перших двох типів. Четвертий тип — люди, сенсом життя для яких стала турбота про здоров'я. Моржування і гомеопатія дають певне моральне задоволення, але представники «групи здоров'я» схильні перебільшувати значення своїх реальних та уявних хвороб і присвячувати їм час, який з'явився завдяки пенсії.

Науково підтверджується давня істина: «Вам стільки років, на скільки ви себе відчуваєте». Біологічний вік має значення, але багато важить і власний настрій, що, виявляється, характеризується досить серйозним впливом на перебіг вікових процесів. Ошо говорив про радість старіння. Ніхто ж не проти пожити якомога довше. Тому, незважаючи на поголовну участь у масовому забігу під девізом «Буду вічно молодим»,

парадоксально, але факт: старість — найкраща перспектива для кожного з нас.

Ризикнемо переїжджати?

Однак не все так добре у пенсійному королівстві. Звісно, є й негативні типи розвитку: агресивні старі буркуни чи розчаровані самотні песимісти. До групи ризику потрапляють, на жаль, і ті з пенсіонерів, кого (з найкращих спонукань, звісно) діти або інші родичі мусили забрати з їхнього постійного місця мешкання у зв'язку з погіршенням здоров'я та потребою повсякденного догляду. Психолог Тетяна Фролова, керівник київського психологічного центру «Анкор», попереджає: потрібно розуміти, що людські зв'язки на постійному місці мешкання формуються десятиліттями, і відновити їх зі зміною адреси літній людині повністю не вдасться. Тобто багато що у плані спілкування, психічного комфорту втрачається. Це слід постаратися компенсувати — частіше телефонувати друзям та родичам, які залишилися на колишньому місці. Сучасні технології дозволяють це організувати.

Але важливіше, звісно, — успішна адаптація на новому місці, звикання до нових реалій. Перша умова вікового психічного комфорту — тепле ставлення з боку оточення. Старші люди на це реагують гостріше. Відчуття значущості в них починає хитатися. Вони можуть почати вважати себе тягарем для молодих, і це їх пригнічує.

Не замикатися в рамках сім'ї, а розширити коло спілкування своїх бабусь і дідусів уже на новому місці. Краще, щоб у житті людей похилого віку було якомога більше руху, — можна поїхати в гості, а можна записатися в групу здоров'я. Хтось і на танці ходить. Якщо взяти київські реалії, то влітку це Гідропарк, а взимку — вечірки на станції метро «Театральна». Є групи спілкування за принципом групової терапії при лікарнях. Там представники старшого покоління можуть розповісти одне одному про свої потреби і почуття. Адже багато хто береже своїх дітей, не хоче їх обтяжувати скаргами, приховує проблеми. Проте обережніше пропонуйте такий вид психологічної допомоги родичам, — хтось розуміє це як постановку на психіатричний облік і ставиться до такого насторожено. Потрібно спочатку спробувати, побути на кількох заняттях гостем.

АФІША ДЛЯ ПЕНСІОНЕРА

Чим допомогти родичеві? Інколи, з найкращих спонукань, літню людину звільняють від усіх обов'язків. Здавалося б, що може бути приємніше — лежи, відпочивай. У жодному разі не слід цього робити, застерігає нас психолог. Становище «обслуговуваного» насправді дуже обтяжливе. Краще, щоб у старшого родича були посильні обов'язки по господарству. Це допоможе йому зберегти відчуття своєї потрібності, затребуваності, підвищить життєвий тонус. Зроблені домашні справи слід помічати, відзначати позитивні зміни.

Із літнім родичем обов'язково потрібно розмовляти: цікавитися, як минув день, наприклад. Але вести розмову не тільки в колі інтересів співрозмовника, як радить нам Карнегі. «Гра в одні ворота» може сформувати нездорове, споживацьке ставлення у старших родичів до молодших. Рано чи пізно на цьому ґрунті виникнуть непорозуміння. Обов'язково діліться і своїми новинами, розповідайте про свої справи, просіть поради. Наскільки формальними будуть ваші розмови, наскільки щирим — тепло, залежить уже від глибших почуттів у ваших стосунках, проте, хоч і формальне, взаємне спілкування обов'язково має бути.

Дотримуйтеся здорового балансу в розпитуваннях про здоров'я, радить Тетяна Фролова. Не варто занадто захоплюватися подробицями самопочуття. Говоріть не лише про хвороби. Адже це може стимулювати тривогу й іпохондрію. Хоча скарги бажано вислухати уважно і запропонувати заходи для полегшення страждань. Краще вжити профілактичних заходів, ніж витягувати близьку людину з депресивних станів.

ВЧИТИСЯ НІКОЛИ НЕ ПІЗНО

Сьогодні соціальні служби та комерційні організації роблять усе, щоб поставити на цілком конкретний потік індустрію розваг. Враховуючи різні види зацікавленостей. На жаль, усе це стосується переважно молоді. Люди ж більш поважного віку часто не в змозі самостійно забезпечити власний культурний відпочинок і потребують турботи.

Адже після виходу на пенсію життя лише починається, — тільки тоді держава дає нам офіційне право на відпочинок, розваги, які були

недоступні в молодості через постійну зайнятість. Проте до того, щоб надати не тільки право, а й самі цікаві заняття, державні мужі поки що доходять не завжди.

Однією з найбільш перспективних і цікавих ідей у цьому напрямі за останній час стали Університети третього віку, що відкриваються в Україні з 2008 року. Ці не зовсім звичайні навчальні заклади націлені на ту частину суспільства, яка, здавалося б, уже всього навчилася, — на людей похилого віку. Втім, самі викладачі та ректор тут-таки виправляють: не похилого, а елегантного. «Для нас вони — студенти, хай їм буде хоч шістдесят, хоч дев'яносто», — пояснює Жанна Саврилова, ректор київського університету, чії учні старші за неї мінімум у півтора разу. За словами Жанны Леонідівни, найбільші труднощі виникають, хоч як це дивно, — з дисципліною. Річ у тому, що без фінансової підтримки університет може вмістити на кожній лекції обмежену кількість людей. Активні ж пенсіонери поспішають відвідувати все, про що тільки можуть дізнатися. Предмети в університеті трапляються як цілком звичайні, так і досить оригінальні: поряд з інформатикою і географією вивчають, наприклад, рукоділля. Вишивка, печворк, аплікація — все це дає візуальні результати, які можна «помацати» і запишатися виконаною роботою.

Звісно, університет проводить не лише лекції. Особливу увагу тут приділяють різноманітним екскурсіям, виставкам, поїздкам, театру й кіно. Для цього навіть не потрібне фінансування, — домовитися з музеєм, виявляється, дуже просто.

І, звичайно, одним із найпозитивніших моментів залишається спілкування. Не всі згодні сидіти на лавці під під'їздом і обговорювати сусідів, які поспішають у своїх справах. А повноцінне спілкування з цікавими людьми свого покоління можна отримати тільки тут. Бували й романтичні випадки, — адже відчувати підтримку коханої людини хочеться в будь-якому віці.

Не варто також думати, буцімто мирні бабусі й дідусі тільки те й роблять, що сидять на заняттях і старанно плетуть онукам шкарпетки. Недавно в університеті відбувся своєрідний корпоратив — святкування Нового року. Вечірка проходила в одному з найбільших київських клубів, і студенти університету третього віку «запалювали» не гірше, ніж студенти звичайні.

НЕ В ГРЕЧЦІ ЩАСТЯ

Закордонний пенсіонер — мало не обов'язково мільйонер. Він не потребує соціальної підтримки, має можливість і світом мандрувати, і розважатися. Наша ж держава змінила орієнтацію і обманила очікування пенсіонерів на забезпечену старість. Пенсіонери потрапили в жорна епохи змін. Але ж це — наші любими, близькі люди. Як і чим ми можемо їм допомогти?

У сусідній Росії набирає обертів масштабний благодійний проект «Бабуся он-лайн», мета якого — навчити пенсіонерів новітніх технологій, елементарної комп'ютерної грамотності. Навчені волонтерами бабусі й дідусі зможуть завести друзів завдяки листуванню, дізнаватися масу нової інформації, ділитися власним досвідом, можливо, навіть побудувати на його базі якийсь навчальний онлайн-проект, — що може бути новішим і захопливішим?

Самі пенсіонери теж проявляють активність. Створюють клуби за інтересами, збираються, спілкуються. Біда таких організацій у тому, що про них мало знають, ніхто не залучає нових учасників. Деякі музеї влаштовують регулярні посиденьки в народному стилі — з піснями, танцями і виховуванням внуків. Але про це теж знають далеко не всі. А хандра, яка настає з усвідомленням втрати життєвих цілей, — як же, діти виросли, на роботі вже не потрібен, — заважає звернутися по підтримку самому.

Спекулюють на увазі до пенсіонерів деякі політики, на кшталт київського мера — найкращого друга бабусь, що останнім часом трохи відійшов від справ, а різні релігійні організації активно залучають людей старшого віку до діяльності. В усьому світі люди елегантного віку — більш ніж повноцінна затребувана група, коли ж у нас це зрозуміють не тільки керівники тоталітарних сект? Хороша старість краща, ніж погана молодість. Жити повноцінно і повнокровно можна в будь-якому віці. Достойні умови життя — так, це високі пенсії і державна турбота, але не тільки. Хай і кожен із нас зробить усе можливе, щоб принципи людяності стосовно людей похилого віку не були знехтувані.

Зміст цієї статті надихає старшу людину на деяке збудження та життєвий запал, на сенс прожитого дня, на побудову майбуття, на...

добро. Фрідріх Ніцше подавляє життєвий потяг старшої людини (у 70–90-річному віці важко знайти здорову людину), хворої людини: «...Больной — паразит общества. Продолжать жить в известном состоянии просто неприлично. Прозябание в трусливой зависимости от медиков и медицины, когда смысл жизни, *право* на жизнь уже утрачены, должно бы вызывать глубокое презрение общества...». Я думаю, що лише останній песиміст може погодитися з Ф. Ніцше, і то не про себе, а про інших.

Що ж до нас з Віктором Петровичем, то ми живемо повноцінним життям. Ми щодня спілкуємося з людьми, зі своїми близькими, ми, так думаємо, не є тягарем для своїх дітей і внуків, для оточуючих, ми отримуємо неабияке задоволення від повсякденної праці, нам нерідко надсилають письмові або говорять усно приємні речі щодо наших теперішніх здобутків, про що я веде мову в своїх книгах і де навожу письмові висловлювання... Я б навіть більше сказав: сьогодні життя мені приносить, у багатьох випадках, більшу життєву насолоду, ніж в бурні молоді роки діяльності. Негативних чинників тепер значно менше, ніж колись. І весь текст цієї книги є свідченням тому.

Члену-кореспонденту НАМНУ, професору Тернопільської державної медичної академії (ми вже університет — І. С)

Сміяну Івану Семеновичу

Вельмишановний Іване Семеновичу, ректорат Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова щиро вітає Вас з днем народження. Ми цінуємо вас як прекрасну людину, талановитого керівника та громадського діяча. Ви створили школу талановитих, працелюбних фахівців, що творчо підтримують та множать славні традиції в галузі медицини, чим заслужили визнання людей та держави.

Бажаємо, дорогий Іван Семенович, міцного здоров'я, плідної творчої праці у науково-педагогічній діяльності, щастя та здійснення всіх ваших задумів.

Зі щирою повагою

Ректор Вінницького національного медичного університету

Ім. М. І. Пирогова, академік НАМН України, професор В. М. Мороз

ВІННИЦЯ 60/6 107 10/1 1635=

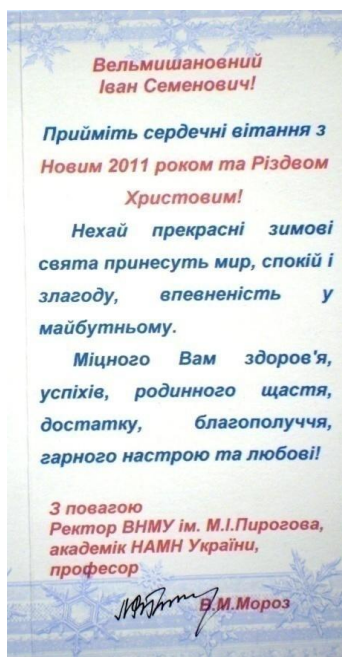
ЛЮКС ТЕРНОПІЛЬ 1 МАЙДАН ВОЛІ 1 ЧЛЕНУ-КОРЕСПОНДЕНТУ НАМНУ
ПРОФЕСОРУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ
СМІЯНУ ІВАНУ СЕМЕНОВИЧУ=

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ РЕКТОРАТ ВІННИЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ М І ПИРОГОВА
ШИРО ВІТАЄ ВАС З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ МИ ЦІНУЄМО ВАС ЯК
ПРЕКРАСНУ ЛЮДИНУ ТАЛАНОВИТОГО КЕРІВНИКА ТА ГРОМАДСЬКОГО
ДІЯЧА ВИ СТВОРИЛИ ШКОЛУ ТАЛАНОВИТИХ ПРАЦЕЛЮБНИХ ФАХІВЦІВ
ЩО ТВОРЧО ПІДТРИМУЮТЬ ТА МНОЖАТЬ СЛАВНІ ТРАДИЦІЇ У ГАЛУЗІ
МЕДИЦИНИ ЧИМ ЗАСЛУЖИЛИ ВИЗНАННЯ ЛЮДЕЙ ТА ДЕРЖАВИ
БАЖАЄМО ВАМ ДОРОГИЙ ІВАН СЕМЕНОВИЧ МІЦНОГО ЗДОРОВ'Я
ПЛІДНОЇ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ЩАСТЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ВСІХ ВАШИХ ЗАДУМІВ=ЗІ ШИРОЮ ПОВАГОЮ
РЕКТОР ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ М І ПИРОГОВ АКАДЕМІК НАМН УКРАЇНИ ПРОФЕСОР В М МОРОЗ-

НННН 1713 10.01 018

Ось така телеграма, наповнена теплом, енергетичним зарядом, випромінюванням добра та значним заохоченням до майбутніх творчих здобутків, надійшла до мене, в мої 82 роки, в рік, який не був ювілейним. А в переддень зимових свят я отримав такі сердечні слова від Василя Максимовича:

Під ногами сніг рипить,
морозець на дворі.
Свято дзвоником дзвенить,
розсипає зорі.
Хай мир та злагоду Різдво
несе до Вас в родину.
Хай щастя радість і добро
заходять в дім гостинний.

Вельмишановний Іван Семенович!

Прийміть сердечні вітання з Новим 2011 роком та Різдвом Христовим!

Нехай прекрасні зимові свята принесуть мир, спокій і злагоду, впевненість у майбутньому.

Міцного здоров'я, успіхів, родинного щастя, достатку, благополуччя, гарного настрою та любові!

З повагою,

ректор ВНМУ ім. М. І. Пирогова,
академік НАМН України, професор

В. М. Мороз

І що ще мені потрібно для повноцінного, адекватного, світлого сприйняття навколишнього середовища (природи і людей)? Таке враження, що ті позитивні подразники, які я отримував раніше й, особливо, які отримую тепер, є для мене великою благодаттю. За що я дуже вдячний. А

ЯК ПОДОБАЄ БЛАГОДАРИТИ

«8. Так і про восьме, себто про те, аби за все тобі благодарити, добрим учителем для тебе буде божественний апостол Павло, що каже: «За все дякуйте» (1 Сл. 5, 8). І преподобний Ісаак: «Благодарення того, хто приймає, спонукає давця дати дари, більш за перші» (від початку 2-го Слова). Хто не благодарить за мале, той і у великому брехун і неправдивий. Серце, що спонукає до безнастанного благодарення, провадить дари Божі до людини, а помисел нарікання, що завжди ворухиться в серці, провадить до душі спокусу. Уста, що завжди благодарять, Бог благословляє, а серце, що возносить благодарення, приймає благодать» (із кн. «Добротолюбіє», т.1, Львів, 2009, С. 241).

У мене дуже багато підстав для подяки Василю Максимовичу, з яким мені довелося спілкуватися багато років:

а) за виважену та творчу розмову щодо покращання навчально-виховного, лікувально-профілактичного, науково-пошукового процесу в медичному вузі;

б) за його вміння толерантно, доброзичливо й завжди з розумінням будувати свої відносини зі всіма співрозмовниками, незалежно від їх віку, освіти, уподобання, поглядів, посад;

в) за вірцеве виконання своїх службових обов'язків та умінням викликати до себе симпатію і від міністра, і від губернатора, і від колеги, і від прибиральниці свого вузу, і від... Я ніколи не чув від нього ані найменших намірів похвалитися своїми досягненнями, вивершитися перед іншим. А різноманітних особистих здобутків у нього дуже багато в різних напрямках людської діяльності. Цим я пояснюю той факт, що його одногласно обрано головою ради ректорів медичних вузів України і головою ради ректорів свого регіону. Він дуже добре розуміє, що

Ідем по життєвих сходинках
До старості і до посад,
Совість суддя нашим вчинкам,
А розум — є їх адвокат.

Валерій Дідух

У мене таке враження що йому (Василю Максимовичу) притаманні

ДВІ ГОЛОВНІ ЗАПОВІДІ БОЖІ

1. Возлюбивши Господа Бога Твого всім серцем твоїм, і всією мислію твоєю.
2. Возлюбивши ближнього твого, як сам себе (Мф. 22, 37, 39).

Із кн. «Православний молитвослов», 1989

Ось дуже коротка та суха довідка про академіка Василя Максимовича Мороза (з Інтернету):

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М.І. ПИРОГОВА

МОРОЗ
Василь Максимович
Ректор університету

Герой України (2003 р.).

Заслужений діяч науки і техніки України (1993 р.).

Ректор Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (з 1988 р.), завідувач кафедри нормальної фізіології, доктор медичних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України (з 1988 р.), член-кореспондент Академії медичних наук України в галузі фізіології (з 2002 р.).

Голова Асоціації працівників вищих медичних навчальних закладів України (з 1992 р.), голова ради ректорів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації Вінницького регіону (з 1988 р.), член колегії Міністерства охорони здоров'я України, член Міжнародного товариства з вивчення мозку - IBRO (з 1991 р.), президент Міжнародної академії інтегративної антропології (з 1997 р.), редактор журналу "Вісник Вінницького медичного університету" і "Biomedical and biosocial anthropology" та член редколегії шести фахових журналів.

Професор В.М. Мороз - відомий представник фізіологічної школи науковців України. Автор 26 винаходів, опублікував понад 300 наукових праць, зокрема 15 монографій та навчальних посібників.

Нагороджений орденами "За заслуги" III ступеня (1993 р.), святого Володимира (2000 р.), Ярослава Мудрого V ступеня (2002 р.), Держави (2003 р.); Почесними грамотами Верховної Ради України та Кабінету Міністрів. Народився 2 лютого 1942 року в с. *Озеро Немирівського району Вінницької області*. У 1967 р. закінчив Вінницький медичний інститут.

З 1967 р. по 1968 р. - терапевт Шпиківської дільничної лікарні Вінницької області.

Подальша діяльність В.М. Мороза пов'язана з Вінницьким медичним університетом: асистент кафедри нормальної фізіології, аспірант цієї ж кафедри, асистент, доцент, професор,

завідувач кафедри - з 1991 р. й донині. Призначався вченим секретарем ради університету, заступником декана лікувального факультету, деканом педіатричного факультету, проректором з навчальної роботи, ректор - з 1988 р.

Кандидатську дисертацію захистив у 1972 р., докторську - у 1984 р., у званні професора затверджений у 1986 р.

Упродовж 19 років ректорства В.М. Мороз як голова Асоціації працівників вищих медичних навчальних закладів України відстоює необхідність поглиблення інтеграційних та міжнародних зв'язків для підготовки медичних кадрів і проведення наукових досліджень, широкого впровадження вимог маркетингу та менеджменту в забезпечення ефективної діяльності вузів.

Професору В.М. Морозу, керівнику більш ніж семитисячного колективу студентів, викладачів і співробітників університету притаманний державницький підхід до розбудови національної вищої медичної школи, вирішення глобальних питань її існування.

Він творчо підходить до справ з урахуванням сучасного стану найкращих світових досягнень вищої медичної освіти, виховання молодих спеціалістів з використанням традицій вітчизняної медицини.

В.М. Мороз зарекомендував себе сучасним управлінцем нової формації. За роки його ректорства найбільш визначним для вузу стали 1994 р. - отримання статусу державного медичного університету і 2002 р. - надання університету статусу національного.

З ініціатиби В.М. Мороза в університеті створено науково-дослідний центр, центр нових інформаційних технологій, діагностичний центр, медико-психологічну клініку, стоматологічну клініку. Відкрито стоматологічний факультет, фармацевтичний факультет (з денною і заочною підготовкою), реорганізовано медичний факультет і факультет післядипломної освіти, відкрито низку нових кафедр, широко впроваджено в навчальний процес, наукові дослідження та управління навчальним закладом комп'ютерні технології, збудовано новий навчальний корпус, діагностичний центр, завершується будівництво нової бібліотеки, здійснюється програма реконструкції студентських гуртожитків, втілюються заходи із соціального захисту студентів, викладачів, співробітників.

У Вінницькому медичному університеті студентів навчає 651 викладач, зокрема понад 100 докторів наук, професорів, 424 кандидати наук, доценти. Університет активно готує фахівців вищої кваліфікації. Щороку його співробітниками захищається по 5-8 докторських дисертацій, 35-40 кандидатських. Здійснюють підготовку докторанти, аспіранти, магістранти, клінічні ординатори, лікарі-інтерни. Щороку на факультеті післядипломної освіти різні форми підвищення кваліфікації проходять понад 1500 лікарів.

Студентський колектив налічує 6008 осіб, що навчаються за такими спеціальностями: "Лікувальна справа", "Педіатрія", "Стоматологія", "Медична психологія", "Фармація", "Клінічна фармація".

Університет з 1961 р. навчає іноземних громадян, його випускники-іноземці працюють в 100 країнах світу. Різні форми підготовки в університеті здійснюють понад 1220 іноземних громадян з 56 країн світу. Вуз налагодив активне співробітництво з 62 міжнародними проєктами з медичними факультетами і фірмами багатьох країн світу.

Кредо ректора В.М. Мороза - головною персоною в університеті є студент. Для викладачів, студентів, співробітників ректор є прикладом сумлінного виконання обов'язків, демократизму у відносинах та передбачуваності в розвитку подій щодо майбутнього вищої медичної освіти.

Ще вчора Василь Максимович Мороз був членом-кореспондентом НАМН України, а сьогодні (з 13. 09. 2010) — дійсний член (академік) Національної академії медичних наук України.

Вітаючи його з обранням академіком, я сказав йому: «Ви досягли всього, чого можна досягнути в нашій державі — Герой України, академік, ректор..., але мусити завжди пам'ятати, що на цьому житті не лише не закінчується, а вимагає від Вас більш відповідальних дій: державних і особистостних. А я Вас любив і люблю».

Завершуючи розмову з Василем Максимовичем, хочу для нас процитувати слова О. С. Пушкіна:

Пока свободою горим,
Пока сердца для чести живы,
Мой друг, отчизне посвятим
Души прекрасные порывы!..

Із Вінниці я отримав і таке послання:

Добрий день, вельмишановний Іване Семеновичу!

Висловлюю Вам велику подяку за книгу і привітання. Вітаю Вас з наступаючим Новим 2011 роком і Різдвом Христовим!

Бажаю Вам міцного здоров'я, щастя, нових творчих звершень на благо педіатрії.

В Вашій книзі відображено сьогодення медицини, політики, людських взаємин, совісті, честі, справедливості. Читаю з великою цікавістю і задоволенням.

Велике спасибі.

З повагою

професор Олена Кас'янівна Каблукова

м. Вінниця

Добрий день,
вельмишановний
Улане Сашенівичу!

Висловлюю Вам велику
подяку за книгу і привітання.

Вітаю Вас з наступаючим
Новим роком і Різдвом християнським!

Бажаю Вам міцного здоров'я,
щастя, нових творчих звершень
та благо надії.

Вашій книзі відгукуюсь
своєї любов'ю, паїтими,
людськими ватами, совісті, гості,
справдливості. Читаю з великою
цікавістю і задоволенням.

Велике спасибі.

З повагою
професор Олена Касичук
М. Вінниця Габдулова

Говорячи про велике значення добрих побажань Олени Кас'янівни щодо моєї діяльності, я бажаю проілюструвати це словами із книги Дейл Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей» (Київ, 1990):

ЯК НАСНАЖУВАТИ ЛЮДЕЙ

Мені доводилося спілкуватися з Пітом Берлоу. Усе своє життя він виступав з собаками та кіньми у мандрівних цирках, брав участь у водевілях. Я любив спостерігати, як Піт дресирує собак для виступів. Коли собака досягав хоча б найменших успіхів, Піт гладив його, хвалив, давав шматочки м'яса, всіляко демонструючи, що він задоволений ним...

Цікаво, чому ми, прагнучи вплинути на людину, нехтуємо тим здоровим глуздом, яким керуємось, впливаючи на поведінку собаки? Чому застосовуємо не м'ясо, а батіг? Чому засуджуємо, замість того, щоб виявити ласку? Хвалімо людину навіть за найменші успіхи. Це заохочує до подальшого вдосконалення...

...Півстоліття тому на фабриці в Неаполі працював десятирічний хлопчик, який мріяв стати співаком.

— Ти не зможеш ним стати, — заявив перший його вчитель. — у тебе немає голосу.

На щастя, мама цього хлопчика, бідна селянка, запевняла його, що він співає дедалі краще. Вона ходила босоніж, заощаджувала гроші для навчання сина. Її похвала й підтримка змінила життя хлопчика. Думаю, ви чули про нього. Його ім'я Енріко Карузо.

Багато років тому в Лондоні один молодий чоловік мріяв стати письменником. Здавалось, усе було проти нього. Він мав змогу ходити до школи тільки чотири роки. Його батька кинули до в'язниці за борги, і хлопчик дізнався, що таке голод. Нарешті його взяли на роботу — наклеювати ярлики на банки з ваксою в переповненому пацюками складі. Ночував на горищі в товаристві бездомних. Сумніваючись, що йому вдасться написати щось варте уваги, він перший свій рукопис кинув до поштової скриньки вночі, аби ніхто з нього не сміявся. І ось настав щасливий день — одне з оповідань було схвалене до друку. Щоправда, він не отримав гонорару, але редактор похвалив, визнав його здібності.

Сповнений радості, він безтямно блукав вулицями, і сльози котилися по його щоках.

Похвала і визнання, яке прийшло до нього в зв'язку з опублікуванням оповідання, змінили все його життя. Якби не це заохочення, він, мабуть, усе своє життя працював би на фабриці, переповненій пацюками. Думаю, ви чули про цього хлопця. Його звали Чарлз Діккенс.

Півстоліття тому один лондонський юнак був клерком у мануфактурній крамниці. Він вставав о п'ятій ранку, прибирав приміщення і працював, наче каторжанин, по чотирнадцять годин на добу. Цю рабську працю він ненавидів. Через два роки у нього урвався терпець. Того ранку, прокинувшись, як завжди, о п'ятій, він, навіть не поснідавши, вирушив пішки за п'ятнадцять миль до своєї мами, що працювала економкою в одній з багатих родин.

Він шаленів. Він благав її. Вмивався сльозами. Клявся, що покінчить життя самогубством, якщо йому доведеться й надалі працювати в тій крамниці. Потім написав довгий поетичний лист своєму старому шкільному вчителеві про те, що його зламало горе і він не хоче більше жити. Учитель похвалив здібного хлопця, талант якого звертав на себе увагу, й запропонував йому працювати в школі.

Ця похвала відіграла вирішальну роль у долі юнака і позначилася на історії англійської літератури, оскільки той юнак написав сімдесят сім книжок. Мабуть, ви чули про нього. Його ім'я Герберт Уеллс...

Йдеться про можливість перетворювати людей. Якщо ми, спілкуючись із ними, наснажуватимемо їх, вивільняючи їхні приховані можливості, то домагатимемось не лише змін у їхній поведінці. Ми матимемо змогу буквально перетворити їх.

Перебільшення? Ось послухайте, що сказав нині покійний професор Гарвардського університету Вільям Джеймс — один з найвидатніших американських психологів і філософів:

«Порівняно з нашими можливостями, ми пробуджені лише наполовину й використовуємо лише незначну частину наших фізичних і розумових ресурсів. Тобто людина і досі живе, не виходячи за межі своїх мінімальних можливостей. Вона володіє різними здібностями, які здебільшого не знаходять застосування».

Ви, читачу, володієте багатьма здібностями, котрі вам, як правило, не щастить реалізувати, і одна з цих здібностей, яка звичайно ж, не знаходить повного застосування, це чудодійна здатність похвалою і визнанням наснажувати людей на реалізацію їхніх прихованих можливостей.

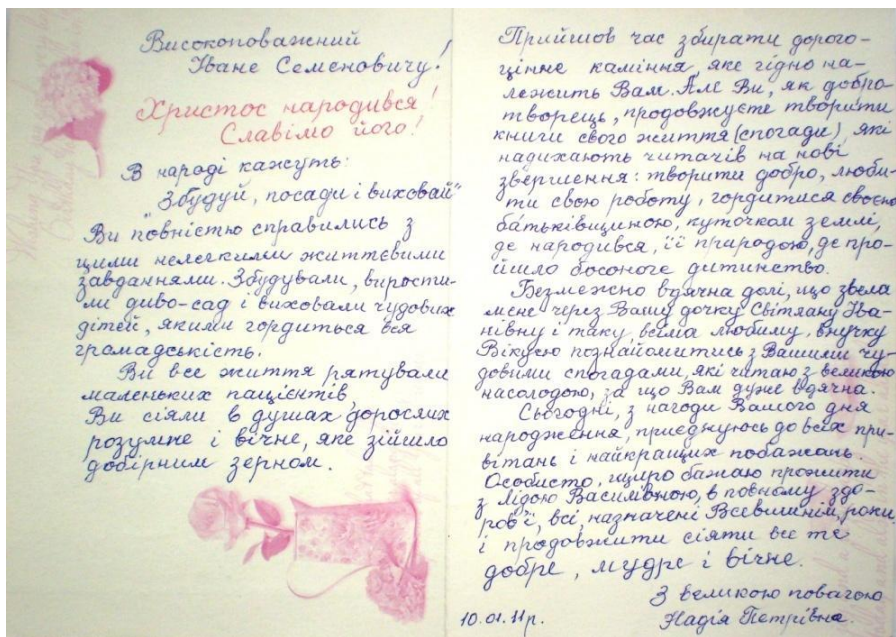
Отже, якщо ви хочете змінити когось, не завдавши йому образ і не викликавши в нього обурення, застосуйте шосте правило:

Хваліть людину за кожен, навіть найменший успіх. При ньому будьте щирі й не скупіться на похвалу.

Такі прості, зрозумілі й важливі побажання щодо взаємних людських відносин! Чому ми рідко ними користуємося? Навіть по відношенню до своїх близьких? Відповідь знайти важко.

Мені хотілось би лише підтвердити дієвість шостого правила відносно себе. Я розпочав свою літературну діяльність, коли минув мій сімдесятий рік життя. Сьогодні я пишу двадцять першу книгу своїх роздумів і спогадів. І можу стверджувати, що їх якість і кількість в повній мірі залежать від багатьох, дуже багатьох похвал моїх давніх, моїх теперішніх друзів і знайомих, і навіть незнайомих або мало знайомих людей.

Ну як я можу зупинитися й залишити свою «писанину», коли отримую ось такі листи-привітання:

Високоповажений Іване Семеновичу!

Христос народився! Славимо Його!

В народі кажуть: «Збудуй, посади і виховай». Ви повністю справились з цими нелегкими життєвими завданнями. Збудували, виростили диво-сад і виховали чудових дітей, якими гордяться вся громадськість.

Ви все життя рятували маленьких пацієнтів. Ви сіяли в душах дорослих розумне і вічне, яке зійшло добірним зерном.

Прийшов час збирати дорогоцінне каміння, яке гідно належить Вам. Але Ви, як добротоvoreць, продовжуєте творити книги свого життя (спогади), які надихають читачів на нові звершення: творити добро, любити свою роботу, гордитися своєю батьківщиною, куточком землі, де народився, її природою, де пройшло босоне дитинство.

Безмежно вдячна долі, що звела мене через Вашу дочку Світлану Іванівну і таку, всіма любиму внучку, Вікусю познайомитись із Вашими

чудовими творами, які читаю з великою насолодою, за що Вам дуже вдячна.

Сьогодні, з нагоди Вашого дня народження, приєднуюсь до всіх привітань і найкращих побажань. Особисто, щиро бажаю прожити з Лідією Василівною, в повному здоров'ї, всі, назначені Всевишнім, роки, і продовжити сіяти все те добре, мудре, вічне.

10. 01. 11 р.

З великою повагою, Надія Петрівна

Надія Петрівна, мама своїх діток і онуків, яка ось уже два роки навчає оволодіння науками мою найменшеньку онучку Вітусю, надіслала мені завзяття до творчості, до життєвої наснаги, до світлого сприйняття всього оточуючого. Я ще і ще раз стверджую, що людей з добром в душі значно більше, аніж зі злом! Давайте ці якості людські частіше помічати і відзначати! Я в останні роки особливо відчуваю відлуння добра до мене, що відображаю в своїх роздумах і спогадах. Адже

Я — СИН ЗЕМЛІ

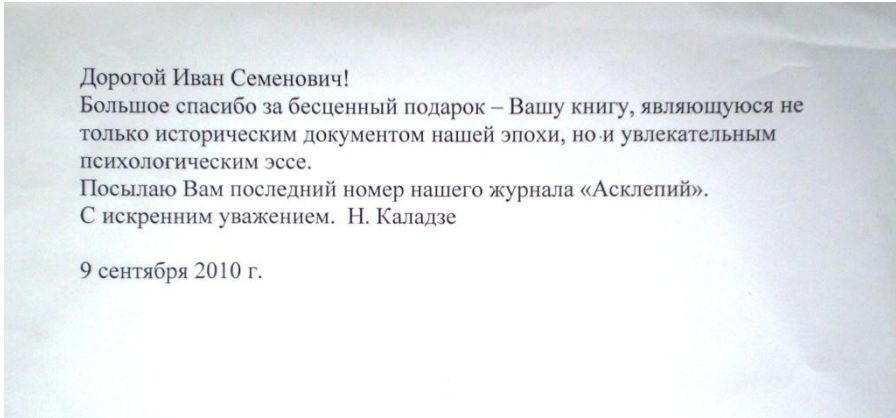
Я — син Землі. Судилося мені
зрости із нею і радіти нею,
а проминуть літа мої земні —
зійтись в одне з Праматір'ю своєю.

Я — син землі. Вона мені у дар
дала усе, що треба дати сину,
щоб міг він жити чесно, як трудар,
пізнавши світлу і лиху годину.

Я — син землі. Від неї ж бо мої
повітря, сонце, обрії прозорі,
сади, в яких співають солов'ї,
і тихі води, і веселі зорі.

Я — син землі. Вітчизни вірний син!
Вростало в ній здавен моє коріння.
Я — українець, русич і русин,
що завжди йшов крізь смерть до воскресіння.

Географія моїх спілкувань розширюється. Добрався я й до Криму (чи навпаки — він до мене).

Дорогой Иван Семенович!

Большое спасибо за бесценный подарок – Вашу книгу, являющуюся не только историческим документом нашей эпохи, но и увлекательным психологическим эссе.

Посылаю Вам последний номер нашего журнала «Асклепий».

С искренним уважением. Н. Каладзе

9 сентября 2010 г.

Дорогой Иван Семенович!

Большое спасибо за бесценный подарок — Вашу книгу, являющуюся не только историческим документом нашей эпохи, но и увлекательным психологическим эссе.

Посылаю Вам последний номер нашего журнала «Асклепий».

С искренним уважением,

Н. Каладзе

9 сентября 2010 г.

Доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри педіатрії і фізіотерапії факультету післядипломної освіти Кримського державного медичного університету, головного редактора журналів «Весник фізіотерапии и курортологии», «Асклепий», Миколу Миколайовича Каладзе, я вважаю своїм послідовником по дитячій курортології. Він не лише проводить наукові дослідження в цій ділянці, а й очолює єдиний центр в Україні, де підвищують свою кваліфікацію педіатри, які працюють у дитячих санаторіях країни.

Я не можу утриматися від того, щоб не навести із цього історично-медичного журналу «Асклепій» повчальні для нас, читачу, слова Вільяма Гарвея:

«Подлинно просвещенные люди, движимые горячей любовью к мудрости и истины, никогда не считают себя настолько мудрыми и ум свой настолько самодовлеющий, чтобы не принять истину, когда бы и откуда бы она ни пришла; их кругозор не настолько узок, чтобы считать, что все сделанное в науке и искусствах является настолько законченным и совершенным, что для старания и труда новых деятелей не осталось ничего. Большинство сознает, что все наши знания представляют собой только небольшую часть того, что нам неизвестно. Такие просвещенные люди не лишают себя свободы исследования и не подчиняются рабски преданиям и предсказаниям авторитетов настолько, чтобы не верить собственным глазам, и не настолько преклоняться перед авторитетом старины как своей учительницы, чтобы изменить правде. Одинаково бессмысленными считают тех легковерных людей, которые все принимают с первого взгляда, как и тех, кто не видит явно ощущаемого, кто не признает дня в полдень. Они учат в научном исследовании избегать поэтических вымыслов и народных сказок, как и скептических отказов от исследований. Все честные и настоящие ученые никогда не поддаются до такой степени зависти и раздражения, чтобы не выслушать хладнокровно того, что высказывается ради истины, и чтобы не понять правильно освещаемого факта. Они не считают позором менять свое мнение, если правдоподобность и явное доказательство этого требует. Они не считают постыдным отказаться от заблуждения, будь это даже самое древнее, так как им хорошо известно, что заблуждение свойственно человеку и что открытия могут быть сделаны случайно и любой может учить другого: юноша — старика, простец — разумного».

Ви уявляєте, читачу, як би нам було нудно, якби наші «вертухаї» керувалися наведеним: був би мир та спокій в нашій країні, і нам би нічого було обговорювати на «кухнях». І все ж таки я раджу всім, всім керуватися словами Вільяма Гарвея. Якби така пропозиція була впроваджена в життя у нас би з'явилась не лише можливість, а й бажання вигукнути: «Зупинися миттєвість! Ти чудова!» (Гьоте).

Воно все то так, але

Как в чаше,
В юности тревожной
Не глядя слишком далеко,
О жизни думается сложно,
А совершается легко.

Зато теперь,
Как в старой роще,
Просторней стало и видней.
О жизни думается проще,
А совершается трудней.

В. Д. Федоров

Так, справді, думається простіше, а звершається значно важче. І все це наша людська фізіологія. Вона відтворена в кожному з нас по-своєму, індивідуально. Про що свідчить і листівка та короткий лист моєї двоюрідної племінниці з Костополя Рівненської області:

Дорогі мої, Іван Семенович і Лідія Василівна, Лана з Іванком і Вітусею! Поздоровляю Вас з наступаючим 20011 роком та Різдом Христовим! Бажаю Вам здоров'я, сімейного благополуччя, любові та злагоди. Бажаю вам

від людей добра,
від сонця тепла,
від землі щедрості,
від друзів вірності!

Прийміть щирі поздоровлення та найкращі побажання вам від моїх дітей та внуків.

З повагою Алевтина Антосюк. 2010 р. 28/XII

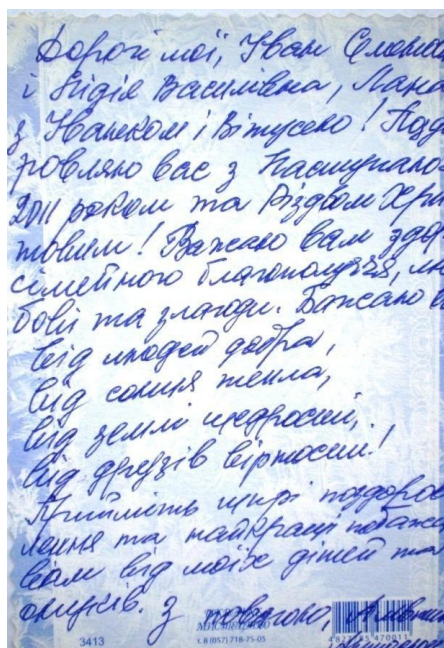
P.S. Шановний Іване Семеновичу!

Одержала Ваші книги: «Життя єдине, світле, миле...», «Любов за нас пішла на хрест...», дуже Вам дякую за них. Книги переглянула, читати не можу, може з часом. Почуття переповнюють душу, не вистачає

слів, щоб передати захоплення Вашою творчістю в такому поважному віці! Дай, Боже, вам наснаги і сил працювати далі!

Ваша молодість і моя була бідною, голодною, але ми були, по мірі можливості, веселими і щасливими. Ви в 1951 році стали студентом Харківського інституту, а я в тому ж році стала першокурсницею Охтирського педучилища. І обом, по іронії долі чи судьби, прийшлося опинитися на Західній Україні і тут доживати свій вік. Мені хочеться з Вами багато чого переговорити, але вибачте, не маю фізичної змоги — болить голова, піднімається тиск, я навіть по телефону не можу спілкуватись.

З повагою, Алла.

P.S. Шановний Геліо Сир-
мовиці!

Одразу Вамі кинути
"Всиче єдине, світле, мило"
"Любов за нас пішла на
хрест...", думка Вам дивна
за мнє. Книжки перечитати
на, читати не можу,
можу з газет. Будуть
перекладацьку роботу,
на тиждень або, щоб
передати закінчення
Вашого творчості в
масову публікацію.
Дякую, дякую, Вам наспів
і ми працювати далі!
Ваша молодість і мнє

6* Сміли І. С. Корнєв з нас на нинішній день

Була бідна, зловина, але
всім, всім і присутнім
Ви в 1951 році стали син-
диром Харківського ін-
ституту, в. в. тому не
раді стала першою дирек-
торою Харківського педагогічного
інституту, по цій же діє
судити, прийнявши відповідаль-
ність за Харківський інститут і
директором своїм діє. Мій по-
гляд з Вами багато разів
перекладацьку, але, виступи,
не має відповідати змис-
лу, в мові, в мові по перекладацьку
не мають відповідати змис-
лу.

Алла надіслала мені й фотографію своєї мами, моєї двоюрідної сестри Галі, з написом: «Моя мама Галина Шульга (прізвище моєї мами також Шульга) в 16 років. 1930 р., с. Білка».

*Ось такий вигляд мала молода дівчина на моїй малій батьківщині
більш ніж 80 років тому.*

Так і хочеться заспівати одну з пісень, які часто звучали в моєму селі:

ЗЕЛЕНЕНЬКИЙ БАРВІНОЧКУ

Зелененький барвіночку,
Стелися низенько,
А ти, милий, чорно...
А ти, милий, чорнобривий,
Присунься близенько.

Приспів:
Ще, ще, ще, ще, ще, ще ближче,
Присунься ще ближче (двічі)

Зелененький барвіночку,
Стелися ще нижче,
А ти, милий, чорно...
А ти, милий, чорнобривий,
Присунься ще ближче.

Приспів.

Ой ти, мамо, моя мамо,
Мамо моя мила,
Не дай мене за ста...
Не дай мене за старого,
Бо я чорнобрива.

Приспів.

Ой дай мене за такого,
Що немає вуса,
Він на мене замор...
Він на мене заморгає,
А я засміюся.

Приспів.

І ось, таким чином, я дістався до свого села Білка, з яким не пориваю зв'язків.

бачу.
 Нравом вуха чув, що Вас ніби
 закресили на світо в Тіккер
 22 травня 2011 року. Щоб
 пожитися.
 Відв'язався з дурником 50-
 річчю півної сніж. Вперше за 23
 роки побачив дошки сніг, дошки їх-
 ний дурник та халовик, сніг і сніг. Три-
 хали північниця — рини неди, лоскоти
 рини та дурники, сніг і сніг, сніг і сніг,
 дошки, дошки, дошки та сніг та сніг,
 Вперше за снігом дур 40, та ще з 40
 не змоги прихаль не прихаль,
 Тільки що — дурник дурник та сніг,
 а сніг — в сніг, тільки сніг і сніг,
 дурник дурник та сніг з снігом,
 Два свої халовики, сніг та сніг,
 для Вас, дурник та сніг, але
 дурник, дурник, що ви, дурник
 Семеновичу, сніг та сніг, сніг
 що не так.
 На цю книгу, бачу, Вас, побачу
 творчий дурник! Халовик дурник
 всі сніг та сніг, сніг та сніг,
 пеняш.

З повагою Олександр Коробочко,
 С. Тіма
 25.12.2011р.

Доброго дня, Іване Семеновичу!

Безмежно радий Вашій новій перемозі — тільки що прийшла в Білку
 Ваша книга «Любов за Вас пішла на хрест». Я думав, що вже вичерпав
 всі епітети, щоби славити Ваш творчий подвиг. Та помиляюсь. Ви так
 ніжно любити свої «університети» і вчителів, так про це розповідаєте, що
 читаючи Вашу книгу «устыдился есмь». Але ж прочитав поки що 55
 сторінок. Дочитаю і передам до білчанської сільської бібліотеки, щоб
 прочитали земляки. Я так поступив з попередніми Вашими подарунками.
 Звичайно, з умовою, що бібліотека поверне мені ці книжки.

Життєлюб Ви, Іване Семеновичу, і вічний труженник. Мабуть, так
 краще жити.

Я ж невинуватий лодир. Цілий рік потратив на підготовку
 фотоальбому «Білка і її обивателі» — перекопав те, що «впало з воза І. Б.
 Яценка після його відставки. Зараз робота знаходиться в школі у мого
 учня, зам. директора по виховній роботі Яременка Володимира
 Олексійовича. Набираємо по «чайній ложці» в тиждень. «Ось підемо на

канікули — тоді...». А хотілось би до 440 річниці Білки (перша згадка в 1571 р.) видати цей альбом.

Краєм вуха чув, що Вас теж запросять на свято в Білку 22 травня 2011 року. Тож готуйтеся.

Відсвяткували з дружиною 50-річницю нашої сім'ї. Вперше за 23 роки зібрали до купи синів, дочку, їхніх дружин та чоловіка, онуків. Приїхали племінники — діти нині покійних рідних та двоюрідних братів і сестри, вдови, двоюрідні брат та сестра по мамі. Було за столом душ 70, та ще 40 не змогли приїхати чи прилетіти.

Після цього — трудові будні на городі, а восени — в лісі «тихе полювання».

Дві свої характерні лайки надсилаю для Вас. Начальство сопе, але терпить (О. В. має на увазі свої статті в газетах. Одну з яких я пізніше наведу — І. С.). Думаю, що Ви, Іване Семеновичу, вибачите, якщо щось не так (все так, навіть дуже так... — І. С.).

На цьому бажаю Вам нових творчих успіхів! Хай радіють всі Сміяни й всі вдячні Вам земляки.

З повагою, Олексій Коробейник.

с. Білка

25. 12. 2010 р.

Ба, промінчик і в грудні пробивається до мене. Промінчик доброти, промінчик повноти життєвої, промінчик мого більчанського дитинства від Олексія Васильовича... «О сонце доброти» Пантелеймона Куліша, будь зі мною:

ТРОЄ СХОТІНОК

Одной картины я желал быть
вечно зритель.

Пушкин

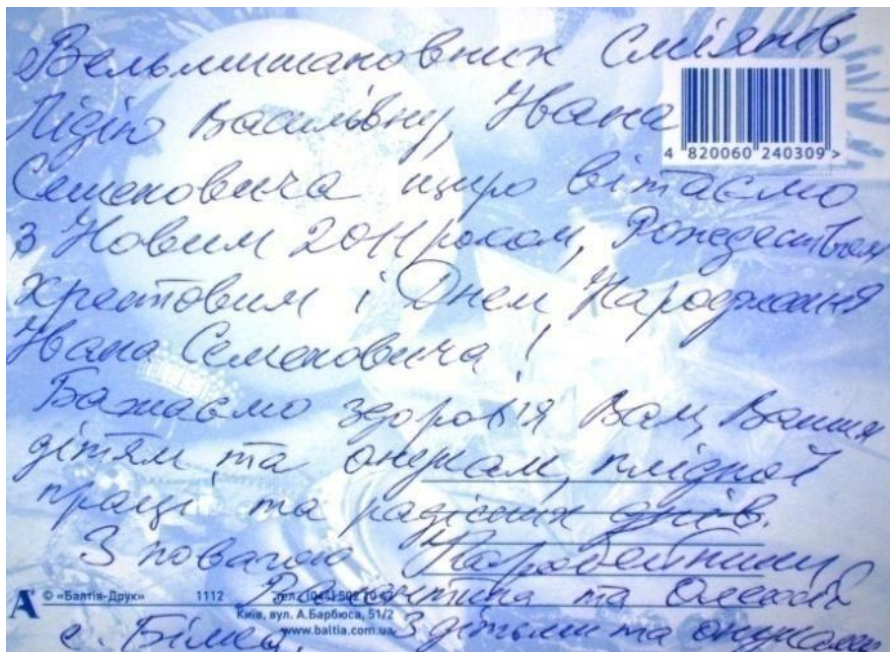
Я б не хотів би ні царських палат,
Ні вертоградів пишно-прохолодних,
Аби у мене був з душею добрий лад,
Щоб не насилував я мислей благородних.

Я не хотів би світових утіх,
 Що забавляють олухів великих,
 Аби у мене був веселий в серці сміх
 Серед моїх книжок, моїх палатів тихих.

Цураюсь я багатства, висоти
 І популярності, ума отрути,
 Аби Мадонною, о сонце доброти,
 Сіяла ти в мої хмарні минути!

Мені дуже приємно, що Олексій Васильович знайшов себе, знайшов себе в постійній фізичній і творчій праці. Помірний фізичний труд на свіжому повітрі та настирливі пошуки коренів і гідності свого народу, що притаманне моєму земляку, Олексію Васильовичу, найліпший союз: вікової старості та життєвої молодості.

Про його працелюбство та життєве натхнення свідчать і наступні листівки та одна з численних його статей у газетах.

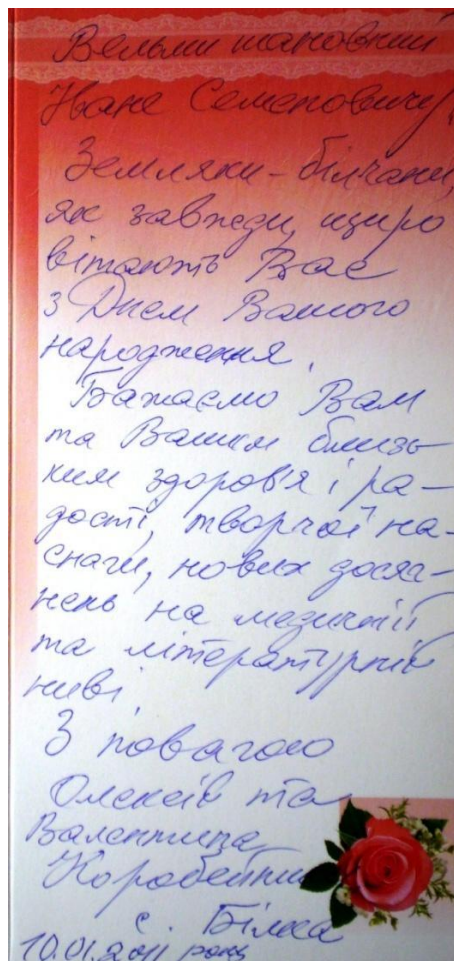

Вельмишановних Сміянів Лідію Василівну, Івана Семеновича щиро вітаємо з Новим 2011 роком, Рождеством Христовим і Днем народження Івана Семеновича!

Бажаємо здоров'я Вам, Вашим дітям та онукам, плідної праці та радісних днів.

З повагою, Коробейники Валентина та Олексій з дітьми та онуками.
с. Білка.

І наступна:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Земляки-білчани, як завжди, щиро вітають Вас з Днем Вашого народження.

Бажаємо Вам та Вашим близьким здоров'я і радості, творчої наснаги, нових досягнень на медичній та літературній ниві.

З повагою, Олексій та Валентина Коробейники.

с. Білка

10. 01. 2011 року

А це одна з газетних статей Олексія Васильовича:

ШАНУЙ УКРАЇНСЬКЕ («ГОЛОС УКРАЇНИ» 17, 12. 2010)

Читаю з радістю і бажанням інформацію, надруковану на шпальтах газети «Голос України» та доношу її до земляків, а інколи зі смутком, а то й гнівом. Хоча в останні місяці стало важко читати газету. З «легкої» руки поштових начальників «Голос України» отримую одразу по три-чотири номери, а я звик читати не застарілу інформацію, а свіжу, аналізувати її.

Так-от, у вересні-жовтні в «Голосі України» друкувалися три розлогі статті колишнього голови Верховного Суду України В. Маляренка. Після прочитання статті «Чому Україна — відстала країна?» я добре натопив баню і дві годин парився. За негативом щодо нас, українців, стаття «перевершила» усі грязьові потоки, які іноді ллються з екранів телевізорів. Автор статті називає наш народ дурнями, ніби він лікар-психіатр.

Розумію, що «Голос України» надає можливість друкувати статті всім поважним авторам з різними, часом протилежними, поглядами на наше життя. Але все ж таки не хотів би, щоб над людьми України так безсоромно глузували. А от стаття доктора філософських наук Василя Кушерця («Голос України» № 204 від 30 10. 2010) звільнила мене від потреби писати протест В. Маляренку, а вас від прочитання мого гнівного листа. Скажу лише, що цілком підтримую аналіз В. Кушерця і його характеристику, дану нашому народу в Україні та за її межами.

Я знав багатьох українців, які живуть в різних куточках світу. Мав можливість спостерігати за їх життям, роботою, поведінкою, культурою. І мушу сказати: українці ні в чому не поступаються ні американцям, ні європейцям і завжди добре співіснують з місцевим людином.

У тому, що в Україні побутує така думка про українців, є і провина Товариства «Знання» та його голови особисто. Мало літератури друкує зараз товариство, майже не чути його голосу в політичних програмах телебачення, практично не читаються лекції в громадах, клубах, в школах. Тому й не дивно, що голови громадянам забивають

псевдонауковим мотлохом, як з історії, соціології, так і з філософії, медицини та освіти.

А те, що українці нічого не роблять для утвердження патріотизму в народі, то вважаю, що це твердження неправильне. Київські вчені, вихідці із села Білка: мистецтвознавець Андрій В'юник — засновник музею книгодрукування та доктор економічних наук Віталій Гурнак написали історію свого села та дослідили культурні надбання своїх пращурів; академік медицини Іван Сміян, крім книг і статей з лікування дітей, надрукував, будучи на пенсії, 17 книг славних спогадів і роздумів про життя своїх земляків. До речі, Товариство «Знання» зробило б добру справу, якби видали філософські твори Івана Сміяна більшим накладом, ніж він це зробив у Тернополі.

Кандидат історичних наук із Києва Василь Стависький — онук більчанських Брехунців і Дрижеруків — разом із харківськими вченими: директором видавництва «Харківський приватний музей міської садиби» Андрієм Парамоновим; кандидатом історичних наук Володимиром Маслійчуком та Олександром Гриппою за чотири роки видали шість книг (серія «Слобожанські родоводи»), в основі яких — архівні документи тільки по слободі Білка за період з 1680 по 1850 роки, і ще десятки книг із історії Слобожанщини. На жаль, цим людям ні «Просвіта», ні Товариство «Знання» нічим не допомагають. Таких подвижників на ниві народної просвіти в Україні чимало. Є люди-патріоти, і їм потрібна підтримка держави та громадських організацій.

Олексій Коробейник, с. Білка Сумської області.

Олексію Васильовичу! Не засмучуйтесь від «Маляренків»! Чому? Тому що:

1. Радости нет без печали.

Между цветами — змея (Бальмонт).

2. Протилежності збуджуються одне одним. Чоловік жінкою. Гірчиця підвищує апетит... Агресивність збудників підсилює ступінь опірності організму...

3. І «В оправдание дьявола следует сказать, что до сих пор мы выслушивали лишь одну сторону: все освященные книги написаны Богом» (Батлер).

4. І людина нерідко використовує різні шляхи, щоб підвести на гріх собі подібних:

Щоки терли манією,
А блейвасом і ніс, і лоб,
Щоб краскою, хоть не своєю
Причаровать к собі кого б;
Із ріпи підставляли зуби,
Ялозили все смальцем губи,
Щоб підвести на гріх людей...

І. Котляревський

5. Сумнів — великий дар небес: якби люди не сумнівалися (в суспільстві) курсували б постійно одні і ті ж ідеї, — людство не просунулося б вперед (Іван Федорович).

6. А то не розберешся коли і кого

Шакали знову ошукали.
Тепер вони вже — не шакали.
Тепер вони: то «за», то «проти»,
то шахраї, то патріоти.

Ліна Костенко

7. І, нарешті, дуже важливу роль в утвердженні свого «Я» відіграють ін'єкції (уколи) подібні тим, яку зробив Маляренко. Найбільше досягнення в медицині за всю історію людства, з моєї точки зору, є активна вакцинація проти інфекційних захворювань. Що таке активна вакцинація? Це введення в організм ослабленого збудника захворювання, проти якого людина виробляє імунітет (захист). Стаття Олексія Коробейника і є реакцією захисту нації (організму) від хворобливості. Є моновакцини — проти однієї інфекції (це стаття Маляренка) і є полівакцини (проти декількох інфекцій), про що засвідчує стаття Олега Вергеліса («ДТ» 2 квітня 2011)

«ЗАЧЕМ ОН В НАШ КОЛХОЗ ПРИЕХАЛ?» РОСІЙСЬКІ СПЕЦСЛУЖБИ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТБ

А ви думали, що тільки таксисти у своїх салонах джорчать мені на вухо весняними струмками: «Понаїхали! Гребуть наші гроші лопатами! Спасу від них немає! А дивитися по «ящику» все одно нічого...»?

Навіть віце-спікер ВР пан Томенко днями вибухнув суворим громадянським спічем з натяком на теорію змов: українське ТБ упало ниць під масивом нині реалізовуваної концепції інформаційного «русского мира». І з розумінням кивнув у бік деяких рейтингових каналів, які скопом закупили собі «мішок» російських телеведучих, посадовивши тих прямо перед наші ясні очі — у прайм-тайм.

Одне слово, «русские идут!»: стара улюблена платівка.

Приблизно так із січня-лютого року 2011-го стрімкий політ української колективної фантазії починає сканувати у своїй підсвідомості дивні етюди в босхіанських тонах. Москва. Вокзал. Депо Північне. Вагони-теплушки. У них — оптом і вроздріб — «агенти ФСБ» оперативно завантажують для подальшого транспортування на захід товар специфічний... Що його невдовзі й мають доставити на Київ-Пасажирський.

А ось і вони. Отож «понаїхали». Макс, Аллусік, Коля, чорненький хлопчик зі «СМЕШ», Ваня, Маня, Анфіса, Юлечка, Танюша, Дімка, Отарик... Цекало, і ти на рідне обійстя причалив?

Здоровенькі були, а ви до нас у колгосп надовго?

Не чують! Бурхливий натовп із розсипом приклеєних медійних посмішок виповзає із вагона. З гримасою панської самовпевненості облаштовується в жирних праймах усюдисущих (провідних) телеканалів суверенної країни.

...І за досить помірний як для телевізійних революцій термін проводить в усьому успішну спецоперацію — «Утрамбували, демони!».

У сенсі: «утрамбували» наш, хай йому грець, національний телевізійний ефір.

Ось агент Нагієв, що недавно прибув. Колись помірно обдарований драматичний артист. Із підступним поглядом хвацького телевізійного

хижака, цей розпинається на «Інтері» про українські соціальні або сімейні проблеми («Всі свої»). Хоча який ти мені «свій»? «Чужий», як чудовисько з фільму жахів Рідлі Скотта. Як казали персонажі давніх п'єс Островського: «Опостылел ты мне...» Осточортів і колишніми скандалами, і претензійною манерою підглядання у «Вікна», і полосканням брудної білизни. А туди ж, відкопали! Витягли за чуб з прадавнього ставка, затягнутого тванню.

А я пригадую, як у цей же ефірний час (і на цьому ж каналі) переливалася джерельна мова Наталі Сумської (у «Ключовому моменті»). Вже вона дійсно була «своєю», з'єднуючи в студії розірвані долі українців. Її фольклорна харизма і мелодійний тон причаровували народ сердечністю та задушевністю. І що? Не під масть? Позбулися, потвори?

Гаразд, перемикаємо далі.

Ось агент Кушанашвілі. «Піранья пера». Чоловік-галасун, від самого вигляду якого дітей варто негайно ховати в скриню. Оскільки його публічні ескапади («Розбір польотів» на тому ж таки «Інтері») регулярно заглушують пі-пі-калки. Вже аж надміру «могутня» у його вустах велика російська мова. Настільки «могутня», що треба вимагати негайної реанімації нашої одіозної комісії з моралі. Ви де, хлопці?

Ось же вона, відповідальна робота — для вас. Чи для інших контрольних державних органів. Усі ці обурливі хамські витівки в ефірах ТБ...

Хтось заткне їм пащі?

До речі, не тільки запрошеним варягам.

Наприклад, батьки, які дивилися з дітьми в денний час минулої суботи «Новий канал», переконаний, зашарілися від регулярних посилянь на «х...» — у розважальній програмі «Файна Юкрайна».

Правда, вже у вечірній час для бунтівних моралізаторів припасли заспокійливу пігулку. Від чергового агента. Від Малахова («плюс»).

Абсолютно не розумію, навіщо розтягувати його сеанси публічного зцілення (на «Інтері») у часі й просторі? Обійшлися б одноразовим рецептом. Щоб раз і назавжди! Мовляв, жуйте, українські глядачі, самі лише лопухи на сніданок та на обід — і будете здорові на всю голову.

Таки ж має рацію запроторений до нас ескулап, котрого ледве здихалися в Росії. А нам же, боже, ти постійно транспортуєш усе, що негоже.

Особливо на канал імені Володі Маленького...

...Якому Володя Великий — на своєму СТБ — тут-таки й приготував симетричну відповідь. У вигляді агента Чехової. Ось!

Ця красуня, відстовбурчивши п'ятий розмір, оксамитовими вечорами практично навчає сумирних українських дівчат: радить, як цим дурепам швидше вхопити птаха щастя прямо за хвіст. Правда, дивлячись на саму Анфісу, метод «птахоловлі» передбачається лише один... І не в пристойних газетах про це говорити.

Природно, всіх їх, козачків засланих, за один раз не згадаєш. А вітівки кожного в один абзац не ввіткнеш.

Ось, наприклад, скільки душа забажає можна любитися вранці у неділю солодкою парочкою чергових агентів: Галкіним з його нев'янучою Музою. Вуркочуть собі, цвірінчать — про сердечні благодурощі. (Причому, кажуть, за «такий» валютний гонорар, який не піддається навіть моєму художньому осмисленню.)

Тим часом готується десантуватися на українську «Пекельну кухню» російський агент Висоцька. Кулінарна ведуча і ніяка акторка, чию видатну кар'єру колись визначила історична зустріч із братом Микити Сергійовича в ліфті сочинського готелю (звідки я знаю, що вони там робили?).

...І вже на майбутнє — як транзитні спеціалісти — для наших поп-околиць заявлені і П'єха (онук), і інші нащадки щедрої «старшої сестри».

Недавно прочитав у публіцистичній книжці, як Лев Миколайович Толстой, великий письменник і в'їдливий дід, одного разу вчепився російському соціуму прямо в горлянку: «Заради чого?». Мовляв, ради чого ви всі заметушилися, вихваляючись одне перед одним сумнівними «досягненнями»? Ех, винайшли вони телефон — а говорити «про що»? Придумали грамофон — «а що» на ньому записувати? Радіо вони провели! «А що» ж транслявати?» — не вгамовувався «в'язень» Ясної Поляни.

Тінь бунтівливого старця знову маячить перед очима...

І його ж наївне запитання — «заради чого?» — щоразу згадується, коли спостерігаєш за місцевою кадровою диявольською телевізійною світовиставою.

«Заради чого» всі ці бісові ляльки, давно списані в утиль у себе на батьківщині, залишили своїх коханок та бойфрендів, свої комірчини на Рубльовці — і так вальяжно облаштувалися в чужому телевізорі? Позбавивши роботи багатьох інших людей, які нічим не поступаються їм ні в шоуменському професіоналізмі, ні в «харизматизмі» (до речі).

Навіть мені, сумирному інтернаціоналістові, така спецоперація довкола українського ТБ видається сумнівною. Обурливою.

Адже з Росії сюди не мудрого Познера виписали, не розумну Машу Сіттель перекупили, не стильного Парфенова (хоч би як до нього ставилися) заарканили...

А «інше». Інших.

Пошарпані персонажі, чий творчий і особистий багаж давно прокис у таблоїдах, бачите, щовечора читають мені мораль, вчать, як жити, як батьківщину любити.

А не пішли б ви... назад — на Рубльовку? Га?

За ефектом суспільного резонансу це вже другий помітний «призов» російської делегації на українське ТБ.

Перший, стратегічний, як відомо, стався на порозі революційних зваб. І в тому був політичний підтекст — щодо персон серйозної медійної орієнтації. Таких, наприклад, як Д. Кисельов, як С. Шустер. І відносно недавно примкнулий до них Є. Кисельов.

Саме ці іноземці чітко усвідомлюють свої спецзавдання. Бо покликані продажними олігархами виконувати «інтернаціональний обов'язок» — з соціально-політичного промивання мізків електорату.

І багато діячів, до речі, на такому напрямі досягли творчих успіхів. Власними бізнесами обзавелися. Впливових покровителів знайшли. (Наприклад, Євген Олексійович віднедавна в очах народу прямо-таки старанний «слуга государев».)

Та це — одне. А я — про інше. Про теперішню агресивну експансію фриків... (Англ. freak, розм. жарг. — дивна людина, великий оригінал.)

Трубний глас Томенка щодо агента Нагієва оприлюднив не свіжу для нас звістку. Нібито за нинішнім «залізним потоком» (і окремими його представниками) — реалізація ідеології «русского мира».

Тільки, на мій смак, до великого «русского мира» нинішній спецдесант веселих хлопців і дівчат не має такого вже прямого стосунку.

Дурні і фрики на ТБ, як правило, не мають ні національності, ні світогляду, ні ідеологічної платформи під підшвами.

Той «мир» усе-таки передбачає явища іншого масштабу. Той (справжній) «мир» населяють герої різноманітні, але частіше чудесні: О. Пушкін, В. Распутін, К. Коровін, І. Глазунов, М. Бердяєв, Л. Толстой, Т. Дороніна, С. Єсін, С. Єсенін, В. Маканін, А. Чехов.

Навіть, уявіть, нинішні тамтешні молоді: Прилепін, Вирипаєв, вологодська письменниця Колядіна, багато інших.

Тобто ті, хто по-різному, але все-таки об'ємно відображають складний світ російської душі.

Ви, взагалі, чули про Маканіна, Прилепіна або Вирипаєва — в ефірах українського ТБ? Я — ні.

А ці, до нас транспортовані, вони що відображають?.. «Заради чого приперлися?» — запитав би той-таки дідуган.

А «приперлися» тому, що... На українському ТБ нині, як ніколи, зріс попит саме на «фриків». На тих, хто відволікає, драгує, пародіює, блазнює — тобто спеціальних «агентів» навіженого ящика. Своїх телепнів нам вже бракує (наприклад, у хроніках Каті Осадчої), то допоміжні ешелони з безцінним товаром треба пригнати з сусідньої країни.

І ще тому, що... Український телевізор збожеволів від надлишку валютного жиру. Мегамільйонні бюджети — на репертуарні дурниці. Фантастичні гонорари — жалюгідним пройдисвітам. Олігархічні донорські дотації — на «розважалку» (аби громадяни про своє скорботне життя не згадували). А ще надрекламні прибутки... Загалом, це суцільний рай для податкових органів... І для попсової російської спецслужби... Чий фінансові апетити — просто раблезіанські! Ця зажерливість уже точно не знає кордонів, безсоромно проїжджаючи станцію Конотоп.

Не впевнений, що «Інтер» (за версією одного телесайта) платить Галкіну та його музі аж мільйон доларів за радість ранкового цвіріння (думаю, все-таки менше...). Але в тому, що «ставки» російської телепопси тут такі ж високі, як і в західних кінозірок (за максимумом їм оплачують кожен знімальний день, а це десятки тисяч доларів), навіть не сумніваюся. Інакше б носа сюди не поткнули.

Ось тобі, бабусю, і «русский мир», який у випадку з нашими «фриками» не ідеєю красний, а лише сурою прописом.

Російські гості й українські господарі — всі вони на одних вечорницях занадто хороші, коли кожен знає своє місце. І хоча б не наступають одне одному на ноги.

Тільки тут і в нас чогось усе змішалось в «домі донецьких...».

Олігархічний нахрап у справі побудови якогось «новітнього» українського ТБ вивільняє з пісків забуття персон нікчемних. При цьому симптоматично: навіть їхня тотальна присутність аж ніяк не підвищує рейтингів каналів-спокусників. Усі гучно розпірені блокбастери з російськими телеагентами з тріском провалилися «у прокати». Ніхто — ні Нагієв, ні Малахов, ні Чехова, ні Кушанашвілі — навіть не марять про чверть частки. (За винятком, мабуть, досвідченої акули рейтингових боїв, самої примадонни, якій не вперше проводити масові зльоти домогосподарок.)

У питаннях розбудови ось такого «нового» олігархічного ТБ вочевидь не враховуються і деякі запити самих мас. Інакше чого б це так стрімко падала загальна «частка» аудиторії в країні? Наприклад, орденоносний «Інтер» ще недавно самовпевнено хизувався двадцяткою «частки». А тепер мовчить у хусточку про п'ятнадцять пунктів.

(Так ось чому в коридорах цього каналу знову заговорили про можливе повернення уже восени Ганни Віталіївни Безлюдної?..)

* * *

Як театр вирощує свого глядача, так і ТБ дресує свого споживача. Приборкує його з допомогою поточного фастфудного репертуару. На всіх кнопках, на всіх фронтах.

І ось такий глядач-наркоман — часто зовсім уже безнадійна істота: невимоглива, примітивна, ледача. Не відзначена жагою знань, проблиском розуму, іскрою особистісного таланту (жвавіші — давно шаснули в Інтернет).

Куди ж ви дивитеся, божевільні? Забудьте хоча б на вечір ввімкнути свій зомбоящик.

Так, це ваша рідна країна, нині «країна голохвастових», закупаючи оптом і вроздріб крислатий секонд-хенд, вас же й привчає доношувати чужий мотлох.

І, здається, навіть не збирається облаштовувати тут якусь нову «виробничу лінію».

Мільйони-мільйони рекламних і донорських бюджетів — у ненаситні пащі варягів. А щоб на ці ж гроші якесь своє кіно запустити — про що ви?

Технологічне, але примітивне це ТБ навіть не рипається шукати в себе під носом обдарованих персонажів — для ефірів, кінопроектів.

Немає бодай поганенької індустрії «телезірок» (не називати ж зірками тих маніяків, які піаряться у «Таблоїді»).

На ТБ триває закупорка творчих вен і артерій.

А коли ще про щось національне заїкнутися... Вони навіть від думок таких шарахаються. Їм, панам з амебною національною «самосвідомістю», вигідніше швидше-швидше-швидше запустити в наш ящик атаки скопом закуплених клонів... Щоб, знову ж таки, ще й вчасно приноровитися до специфічних смаків «хазяїв» нинішнього життя...

А з цими смаками, гадаю, вже ніхто не сперечається. Адже всі чудово про них інформовані.

І, природно, в масових мізках ластиком стираються всілякі уявлення — про смак, художній рівень, людську мораль.

Нарешті, про рідну мову... Причому навіть у тих програмах, де нею мають розмовляти цілодобово. ...Хоча б заради сміху підрахуйте: на паркеті фрик-шоу СТБ «Танці з зірками» із 34 задіяних персонажів лише двоє (та й ті сяк-так) спілкуються українською...

І після цього ви мені будете розповідати, як «совецьке ТБ гнобило мову»?

Та я виріс «на мові», коли в телевізор ще не підселили мавп, а панували там в основному чемні люди: Тамара Стратієнко, Тетяна Цимбал, дід Панас, тьотя Катя і навіть її лялька Катруся. І все ж таки виніс із того пізнього радянсько-українського «ящика» у сто разів більше інформації про гуманітарні цінності, ніж... тепер... про таке можна довідатися з ваших мерзотних програм.

Тому що, повторююсь, це ваше нинішнє ТБ «форматує» — виключно даунів. Бездарно копіюючи «кращі» напрацювання ернстівської махрової вульгарщини. Або займаючись масовим перевербуванням клоунів-іноземців. Полку яких прибуває...

Власне, чому наші телеменеджери, які радісно працевлаштували тут Цекала-Урганта та іншу «різницю», досі не переймаються долями інших, тих, хто відстав від потяга?

Де, скажіть, у найближчих наполеонівських планах псевдоукраїнського ТБ скандальні проекти з участю Доренка, Невзорова (який більше любить коней, ніж людей), Євгена Меньшова, Ангеліни Вовк, Світлани Моргунової? А на додачу до них — Філі, Степашки, Каркуші... І особливо — Хрюші. Мені так його бракує. «Нам не жить друг без друга!»

КОМЕНТАР НА ТЕМУ

Отар ДОВЖЕНКО, медіаексперт:

— Нинішня атака російських клонів і фриків на українському ТБ — наслідки безоглядної орієнтації на інтереси так званої ефемерної більшості. Уявімо, що 40% відвідувачів їдальні люблять макарони, 35% — картоплю, а 25% — рис. Якби їдальня працювала за принципом

сучасного українського ТБ, то в меню щодня були б лише макарони. Зрозуміло, російська чи радянсько-російська знаменитість — з причин спільної історії і, місцями, спільного мовного та культурного простору — тут впізнавані. Це можна пояснити, оскільки в розкручування будь-якої вітчизняної телезірки не кинуто такої кількості нафторублів. У багатьох росіян досить високий професійний рівень, чого інколи бракує нашим ведучим. Утім, коли телеведучими в Україні стають Алла Пугачова чи Віра Брежнєва, то навіть їхній професіоналізм тут ні до чого. Це вже суто наш комплекс меншовартості — у його чистому вигляді. І це викликає в телебізнесменів бажання «помірятися м'язами»: у тебе Галустян, а в мене — Ургант! При цьому вони не розуміють, що людина, котра прилітає на зйомки з Москви, ніколи не стане частиною бренду українського каналу. І такі їхні явлення тут сприймаються — як подачка. За моєї пам'яті впродовж минулих телесезонів рейтингові надії справдила найменша кількість проектів — саме з російськими ведучими. А нинішні «Танці з зірками», серед учасників яких прогресують росіяни або доморощені зірки СТБ, — за великим рахунком, провал в історії цього каналу. І останнє: певним стимулом для такого масового залучення російських знаменитостей на наше ТБ стала т.зв. лібералізація... Або ж певні сподівання на неї. Це стосується «мовного питання» на радіо і ТБ. За що окремо слід подякувати Національній раді з питань Ахметова і Хорошковського.

Г. Сміян і С. Кожан з нас на нові життя — жінці...

Так що, браття й сестри, не горюймо. Усе, що коїться, — все на краще. Нас не має особливо засмучувати навіть Миколи Сльозко (газета «Україна молода» від 7 квітня 2011).

ІДОЛОПОКЛОНСТВО

На площі тиран бронзоликий стоїть
І дивиться в «світле майбутнє».
Його береже, мов зіниці свої,
Недремлюча служба могутня.
Хотя до старого нема вороття,
Та й досі стоїть охорона.
Аж раптом — о Боже! — на тім'я вожда

Вмостилася чорна ворона.
З презирством на стражів згори погляда
І карка, немов напідпитку.
Прогнали ворону, та от в чім біда —
Лишила на тім'ї «візитку».
Шокована стража. І звістка страшна
Летить в кабінет генерала:
— Товаришу Перший! «ЧП» тут у нас:
Ворона вождя... зіпсувала!..
— Куди ж ви дивились, побив би вас грім! —
І тупа начальник ногами.
І тим, хто у кріслах сидить угорі,
Схвильовані шле телеграми.
У цьому зв'язку засідав кабінет,
В парламенті — гострі дебати...
Схвалили: поставити там кулемет —
Ворон від вождя відганяти.
Пильнують вождя. Нарікання, проте,
У пресі партійній з'явилися:
«Ганьба демократам! Над нашим вождем
Бандерівці знов поглумились!»..

Звістки з моєї Білки завжди збуджують моє минуле дитинство та юність. Ось виринула з минулого фотографія, на якій перший зліва — сержант Михайло, мій друг дитинства, моя «криша» в ці роки...

Необхідно зауважити, що в ті роки отримати фотографію з армії, навіть від друга, було явищем дуже і дуже рідкісним. Тим більш цінною вона є.

Я все-таки переконаний, що добро в людину закладається ще до народження. Михайло не чекав ні вдячності, ні винагороди, а лише заради справедливості виступав самотужки на мій захист... І я про це пам'ятаю й сьогодні, коли цитую

СОНЕТ РОДНОГО СЕЛА

Малинника серебряный испод,
льняная конопляника основа,
слышна у всех калиток и дворов
живая, медом пахнущая мова.

Воистину не иссякает мед
взращенного столетиями слова,

как прежде, школа сельская зовет
под теплоту бревенчатого крова.

И чудится мне, что в краю родном
сберегся чудом и наш старый дом,
где по-былому льется над столом
вечерний свет давно погасшей лампы...

И осеняет золотым крестом
жизнь внука своего Отец Харлампий.

*Леонід Вишеславський
(1914, Миколоїв — 2002, Київ)*

Або наступна серія фотографій...

*Моя мама з двома молодшими доньками, моїми сестрами, Любою і Дашею
(1940 рік) та разом з природою і на природі.*

То був час, «то були сходинки, по яким я піднявся, — довелося залишити їх позаду. А вони чекали, що я присяду на них відпочити...» (Фрідріх Ніцше).

А це в нас гостюють мої двоюрідні брати Гнат та Сергій зі своїми половинками та двоюрідна сестра Галя, дітки мого рідного брата Васи Люба та Вова... На фоні нашої хати. У даному випадку я виступаю в ролі фотографа.

Їх приїзд завжди приносив радість у наш дім. Завжди були: обхід городу, оцінка городини, куштування дарів природи, обід із самогоном... І пісні, як-от:

ПЕРЕСПІВ З НАРОДНОЇ

Гей, у лузі та й не перше літо
Вигляда некошена трава.
Гей, у полі та й не перше жито,
Та й не перше жито дозріва.
Не повернуть козаки з походу,
Не заграють сурми на зорі...
Будуть вік стояти біля броду
Посивілі верби-матері.

А це рідні братики Гнат та Сергій (інженер-залізничник і військовик).

А мої двоюрідні брати (початок 50-х років XX століття).

*Наші відносини вирізнялися теплотою, взаєморозумінням та
взаємодопомогою...*

Можливо, це лише бурчання старика, але в мене залишилось враження, що родинні зв'язки в минулому були тіснішими. Адже ці інтелігентні люди (Гнат і Сергій) завжди знаходили час, щоб відвідати своїх тітку і дядька та знайти розраду їм і собі.

*Ось що написав на своїй фотографії Гнат Федорович у 1948 році:
«На память дорогим и родным дяде Семену Савичу и тётке Евфимии
Лаврентьевне от И. Шульги. с. Белка. 1948 г.»*

*А це вже я на..., ні, не на, у річці Ворскло (вор скла) з дружиною Гната,
Марією Василівною. Це для мене найкраща річка у світі, найсвітліша,
найтихіша, найбагатша рибою та прикрасами берега (хвойні та листяні
дерева), запашними квітчастими лугами... Аурою.*

Життя продовжується... «Як зеленіючі листя на густому дереві — одні відпадають, а другі виростають, так і рід від плоти і крові — один помирає, а другий народжується» (Біблія). Навіть наведені фотографії свідчать, що для них не було характерним *vivere in diet* (жити одним днем).

Дуже яскравими в мене залишилися спогади про свого старшого брата (різниця в 10 років), який був прикладом для мене не лише в дитинстві та юності, а й у подальшому житті. Прикладом лагідного ставлення до всіх своїх близьких.

Васі лише 19 років, а він уже в командирській формі морського офіцера.

Ось що він написав на зворотному боці фотографії:

*«На добрую память родной семье от дальневосточников-моряков
Тихого океана — Вашего сына Василия Смияна (справа) и лучшего товарища
Товстенко В. С. г. Владивосток, ч.г. 313. 1 августа 1938 г. Підпис».*

Після закінчення Охтирської фельдшерсько-акушерської школи Вася в добровільно-обов'язковому порядку подався на Тихий океан служити фельдшером на підводному човні.

Були проводи, на яких уперше у своєму житті я скуштував якийсь алкогольний напій. Уперше в житті під час цієї події я впізнав смак цукерки і печива, якими пригощав усіх нас братик. Адже він отримав «багато» грошей за відрядження.

Плакали, сміялись, сумували й раділи... І співали. Я навіть підтягував:

ДИВЛЮСЬ Я НА НЕБО

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю,
Чому я не сокіл, чому не літаю,
Чому мені, Боже, ти крила не дав?
Я б землю покинув і в небо злітав!..

Добирався Вася до Владивостка потягом понад 30 днів. Через два роки він приїздив у відпустку. Високий, красивий, у командирській морській формі — єдиний на все наше село моряк. Тато дуже любив пройтися з ним на людях по селу і навіть по районному центру. Та й не лише тато. Усі ми цього бажали.

*А це вже влітку 1958 року на подвір'ї мами й тата
я разом із братиком Васею та найстаршою сестричкою Нацею.
Нам приємно. Нас гріє родинний ґрунт.*

Мене це гріє і сьогодні, незважаючи на те, що більшості моїх найближчих людей уже немає на цьому світі.

А ще

ТІЛЬКИ ВЧОРА

Оце б у юнь, в шовкові трави,
У яблуневу заметіль!
Закоханий по вуха в травень
Про щось кричить мені звідтіль.
Не чути в солов'їнім свисті.
О, де ви, сила і снага?
Удома, у святому місті,
І серце, і душа — в снігах.
Куди не гляну — хмара чорна,
Хоч не скінчилися жнива...
А тільки вчора, тільки вчора
Була ще матінка жива.
Душа немов на волосині,
А ще недавно, повесні,
Я бачив сонце у росині
Сміявся навіть уві сні.
Іду. Дорога тільки вічна!
Зняли кашкети явори,
І сонце, як у храмі свічка,
Горить на маківці гори.
Все як у замкнутому колі.
Іще веснітимуть літа,
Та «Як, синочок ти?» ніколи
Ніхто мене не запита...

Володимир Черепков

Перші мої трудові дні, після закінчення Сумської фельдшерсько-акушерської школи, розпочалися в липні 1948 року в селі Вербівці Тернопільської області на посаді завідуючого фельдшерсько-акушерським пунктом. У цій же області, в село Романівка, на таку ж посаду був призначений і мій найближчий товариш дитинства та юності Федір Гаврилович Коробейник.

Ось який напис зробив Федя: «На долгую память своему лучшему другу Вани от друга Федора и его брата Ивана. 27. XI. 1948 г. Храни и помни. Во время пребывания на Галичине. Підпис.

Брат Федора в цей час навчався у Львівському військовому училищі. Як погано, що «В Англії немає друзів, в Англії є користь» (П. С. Таранов). Про життя можна говорити дуже й дуже багато. Але я відзначу лише деякі його грані:

а)

«Жизнь без начала и конца.

Нас всех подстерегает случай» (А. Блок);

б) «Часто для того, щоби жити, необхідно більше мужності, ніж щоби померти» (В. Альфієрі);

в) «Життя — не утіха і не страждання, але серйозна справа, яку покладено на нас і яку необхідно завершити чесно» (А. Токвіль);

г) Життя без друзів — життя в кімнаті без кватирок (І. Сміян)...

А це вже Федір Коробейник в армії... Бравий сержант Коробейник. «На долгую память верному другу Вани С. от Федора К. Храни и помни нашу верную дружбу. Грузия. г. Кутаиси. 20 июня 1951 г. Во время службы в армии. Подпись».

І через три роки Федір, повертаючись зі служби додому, завітав до мене в Харків, де я студіював у медичному інституті. Він уже був лейтенантом медичної служби. Змужнілим. Студентом Тбіліського медінститут, куди він вступив під час проходження військової служби.

Його життєва кар'єра: фельдшер, головний лікар сільської лікарні, аспірант, асистент, доцент... Усе життя спрямоване на досягнення...

Але

Не торопись восславить миг,
Когда чего-то ты достиг.
Счастливец тот, кто достигает,
Не тот счастливец, кто достиг.

Н. К. Доризо

На наступній фотографії — Іван Петрович Коробейник, двоюрідний брат Федора Коробейника, учасник бойових дій у Другій світовій війні, мій друг та товариш по фельдшерсько-акушерській школі. Остання його трудова стежа — багатодесятирічний головний лікар сільської дільниці на Сумщині.

Ось що він написав на фото: «Ваня! От чистого сердца, от доброй души, дарю тебе фото. Вспоминай прошедшие дни. Ваня! Может, нас разлучило на многое время. Но фото сохранит нашу встречу. От друга твоего.

Підпис. 5/8 — 1948 год».

Дійсно, я більше з ним не зустрічався. З його рідним братом та його племінником (навчався в нашому вузі) зустрічався. Мій же тезка

запам'ятався мені: а) вірністю в дружбі; б) лагідним характером; в) великою фізичною силою — як ми з Федьком не намагалися, але повалити його нам не вдалося; д) іронічною мстивістю — свого однолітка, в минулому поліція, який завдав йому 30 ударів шомполом при німецькій окупації, легко, піднявши однією рукою, кинув у річку (вдень), а потім з балкону сільського клубу (увечері), не завдавши помітних фізичних пошкоджень; е) поїздкою в с. Терни, Білопольського району нашої області (де проживала його дівчина — дивись на фото) за покупкою поросят...

І, насамкінець, Івану Петровичу, і собі скажу:

Мы послушные куклы в руках у Творца!
Это сказано мною не ради словца.
Нас по сцене Всевышний на ниточках водит
И пихает в сундук, доведя до конца.

Омар Хайям (1048–1131)

Куди лише ця ниточка не приводила? Ось і на цій фотографії дві симпатичні студенточки третього курсу (обидві сумчанки), осіннього семестру,

*Сумської фельдшерсько-акушерської школи, де одна з них пише: «Для
вспоминаний о совместной учебе. Виктория (зліва) Ване. г. Сумы. 19. XII.
47 г.»*

Вікторіє Кириченко! Озвися! Де ти?

І сьогодні, Вікторія Кириченко, я можу до тебе звернутися з такими
словами:

Скажи, мой друг, зачем мы так беспечны
В потоке дней и суматохе дел?
Не помним мы, что век не будет вечным
И всем путям положен свой предел.

Андрей Макаревич

*Бачте, який я молоденький, а вже «начальник» — завідувач
фельдшерсько-акушерського пункту. І повірте, дівчата мене не цуралися. А
тим більше — я їх.*

І все-таки:

И некогда опомнится,
Книжку почитать —
Едва мечта исполнится,
Опять изволь мечтать!

Едва найдется выход,
Как он уже не тот!
Вчера все было тихо —
С утра наоборот!

Ю. Ч. Ким

Мої спогади та роздуми дають змогу стверджувати, що з десятків визначень свободи, найпереконливішим для мене є визначення Цицерона: «Живет свободно только тот, кто находит радость в исполнении своего долга, — кто обдумал тот путь, который он должен пройти в жизни... над кем нет иной власти, кроме собственного желания и суждения». На моєму тривалому життєвому шляху я б виділив лише три відрізки життя з відчуттям повної свободи:

8* Сміє І. ~~Праця завідувачем фельдшерсько-акушерського пункту.~~ Мене (моєї роботи) ніхто і ніколи не перевіряв. Графік роботи я встановлював сам і ретельно його виконував. Не було випадку, щоб я запізнився на роботу або залишив її раніше. Я завжди впроваджував різні елементи новизни у профілактику і лікування хворих. З кожним днем я стикався з усе з новими і новими (для мене) хворобливими станами людини, а отже, я пізнавав. Пізнавав уперше. Я був не просто задоволеним, а щасливим щодня. Програма А. Чехова була й моєю програмою: «Моя святая святых — это человеческое тело, здоровье, ум, талант, вдохновение, любовь и абсолютнейшая свобода — свобода от силы и лжи, в чем бы последнее не выражалось. Вот программа, которой я бы держался».

2. Старшим науковим співробітником і керівником клініки П'ятигорського науково-дослідного інституту курортології і фізіотерапії. Мабуть, був над мною контроль, але я його ніколи не відчував. Я почувався, як птах у вільному польоті. Усі свої задуми я втілював у життя. Мені жоден не заважав. Навпаки, всіляко допомагали. Я вже якось писав, що мені не робили навіть зауважень за те, що за сім років жодного

разу не був на святкових демонстраціях, на різноманітних зібраннях. А свого директора я пам'ятаю лише привітним та усміхненим. Я був абсолютно вільним, а тому не погоджуюсь з К. Лафатером, який пише, що «людина вільна, як птах у клітці: у певних межах може вільно рухатися».

3. Останні роки свого життя мене також ніхто не контролює. Ставлення до мене не просто коректне, а з вираженою повагою. Заходжу до ректора... Він мене пригощає кавою чи чаєм і розповідає про досягнення вищої медичної школи, свого університету... І, мабуть, тому, що «Свобода не є складовою ніякої форми управління, вона знаходиться в серці вільної людини» (Ж.-Ж. Руссо), я щороку, незважаючи на похилий вік, пишу по 3–4 книжки та з глибоким почуттям спілкуюся з природою...

Після всього цього я можу лише поставити запитання:

Куда уходишь ты,
Светило огнецветное?
И ночь, и облака, и дым,
И пена на волнах, и прах,
И времена мои заветные,
Куда летите вы, куда мы все летим?

Ламартин

Продовжимо подорожувати Слобожанщиною.

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

просп. Леніна, буд. 4, м. Харків, 61022; тел. (057) 707-73-80; факс (057) 700-41-32
e-mail: meduniver@knu.kharkov.ua; web: <http://www.knmu.kharkov.ua>
код ЄДРПОУ 01896866

Члену – кореспонденту
НАМН України
заслуженому працівнику
вищої школи
д.мед.н., проф.
Сміяну І.С.

вул. Івана Франка, 6, кв. 8
м. Тернопіль 46001

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за поздоровлення з новорічними святами та надану в дар книгу за Вашим авторством.

У свою чергу хочу побажати Вам міцного здоров'я, великого особистого щастя, нев'янучої енергії, величезного творчого натхнення та здійснення всіх планів і задумів. Нехай цей рік стане плідним у нових справах та щедрим на людську пошану!

З повагою

Ректор

В.М.Лісовий

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за поздоровлення з новорічними святами та надану в дар книгу за Вашим авторством.

У свою чергу хочу побажати Вам міцного здоров'я, великого особистого щастя, нев'янучої енергії, величезного творчого натхнення та здійснення всіх планів і задумів. Нехай цей рік стане плідним у нових справах та щедрим на людську пошану!

З глибокою повагою

Ректор

підпис

В. М. Лісовий

Такі теплі вітання напередодні Нового 2011 року надіслав Володимир Миколайович, «глава» моєї Alma mater. Тепер — Харківського Національного медичного університету. Спогади про цей поважний вуз для мене, як і спогади дитинства є важливим чинником підживлення моєї життєдіяльності, в тому числі і творчої. Спогади — це в якійсь мірі сповідь перед самим собою. А «Потреба людини у сповіді не зникне ніколи» (Гьоте). Але кожна сповідь спонукує до роздумів над сьогоденням, над майбутнім. А тому виникає дуже багато питань... Особливо питань пов'язаних з вихованням, з підготовкою до життєвих «викрутасів». Мене завжди дивувало і дивує те, що керуватися в цьому напрямку є чим і такі напрямки напрацьовані не вчора, а сотні і тисячі років тому. Наша (людська) загальновідома лінь та необґрунтована самовпевненість заважає використовувати на покращення людських доль надбання геніїв людства. Зверніть увагу, як сучасно звучить для нас сьогодні одна з думок Фрідріха Ніцше: «Не хочу изменять своему обыкновению — говорить обо всем утвердительно и лишь косвенно и невольно возражать и критиковать, поэтому назову здесь три главные задачи, решение которых требует настоящих воспитателей. Учитъ *видеть*, учитъ *думать*, учитъ *письму и речи*. Цель одна — аристократическая культура.

Учитъ видеть — приучать глаз наблюдать спокойно, терпеливо, выжидательно. Учитъ неторопливости в суждениях, учитъ рассматривать, охватывать каждый отдельный случай со всех сторон. *Первая* ступень на пути к духовности: никогда *не* реагируй на раздражитель сразу же, прежде научись распоряжаться своими сдерживающими, отстраняющими

инстинктами. Учить *видеть*, в моем понимании, означает обучение приблизительно тому, что на обыденном языке зовется «сильной волей». Самое существенное здесь — *отказаться* от волевых поступков, *уметь* не спешит с решениями. Все приземленное, все пошлое зиждется на неспособности протivotоять раздражителям, пошлость *не может не реагировать*, не следовать всякому импульсу. Очень часто такое свойство становится болезнью, упадком, симптомом истощения; почти все, что нефилософский топорный подход относит к «порокам», есть в сущности, эта физиологическая неспособность *не реагировать*.

Умение видеть имеет практическое применение: *в ученье* становишься вообще несуетливым, нелегковерным, обретаешь внутреннее сопротивление. Все чуждое и *новое*, чтобы это ни было, всегда со свободной враждебностью подпускают поближе — не набрасываются с жадностью. Готовность настежь распахнуть двери всему, что бы не привалило, раболепное пресмыкательство перед мелкими фактиками, бег вприпрыжку вослед кому угодно и чему угодно, хищная охота за всеми новинками, короче, вся пресловутая современная «объективность» — это дурной вкус, отсутствие аристократизма *par excellence*.

Учить думать. В наших гимназиях об этом не имеют уже и понятия. Да и в университетах, где еще попадаются среди философов настоящие ученые, логика, как теория, логика, как практика, логика как *ремесло*, начинает вымирать. Взять хотя бы сочинения немецких авторов — нигде ни малейшего намека на то, что для мышления требуется техника, план, воля к мастерству, что мышлению нужно учиться так же, как учаются танцам, как *особому виду танцев*...

Кто из немцев помнит еще прекрасный трепет каждой жилки своего тела вызванный *легкими стопами духа*? Неуклюжесть и неповоротливость мысли, пятирня, *грубо* ухватившая предмет, — все это настолько по-немецки (читай «по-українськи» — I. С.), что за границей это почитают вообще за немецкий характер. Нет у немцев тонкого *осязания*, чтобы различать нюансы... Тот факт, что немцы терпели у себя своих философов во главе с идейно увечным калекой, с самым страшным уродом из всех, какие знала земля, великим Кантом, дает немалое представление о немецком шарме.

Дело в том, что *аристократическое воспитание* немисливо без обучения танцам, танцам во всем: легкостью танца должны обладать и тело, и мысль, и слова. Надо ли объяснять, что и *перо* должно ловко танцевать по бумаге? Что и *письму* надо учиться? Впрочем, тут я, пожалуй, начинаю говорить загадками, вовсе недоступными разумению немецкого (як би хотілося, щоб лише німецького... — І. С.) читателя...

Що ж, дорогі колеги, давайте учити і учитися бачити, думати, учитися письму та мовленню. Такий рецепт — перша необхідність для лікаря та педагога. Я вже не кажу про керівників вузів. Або ж заспокоймося та й процитуємо відповідь відомому філософу, як

НАРОД ПРОРОКОВІ

Ти покляв нас прокльоном важким
За жорстокість, упертість і зраду.
Сам судив нас, і вирок сам дав,
І ніколи не кликав на раду.

Скорпіоном язик твій був нам,
Ти нас мучив і жалив невинно,
А тепер ще й стоїш проти нас,
Мов ображений ти безневинно.

Так, тепера здається тобі,
Що вже й світ не видав стільки муки,
Скільки ти від народу прийняв
За свої велемудрі науки.

Ох, який же це з тебе пророк,
Що твоє винозорє око
Тільки власною бачить біду,
Та й тієї не бачить глибоко?

Ти ще скарги заводиш на жаль,
Ти, єдиний безсмертний в сім тлумі!
Адже вічно твій житиме дух
Вкупі з словом в прокльонах та глумі.

Хоч побити ми можем тебе,
Камінячча наверхавши силу,
Але ж тим тільки вищу тобі
Та міцнішу насиплем могилу.

Хоч блиснеш, мов летюча зоря,
Се для твого безсмертя доволі,
Ми ж, неначе Молочная путь,
Мусим довго світити поволі...

А на кожного з нас темна ніч
Наче ворог у схові чигає,
Зимні руки — важке забуття
Із простору віків простягає.

Де є камінь такий на шляху,
Щоб на нього не збили ми ноги?
Чи бував нам провідар коли,
Що не вів манівцем без дороги?

Так, зачерствіли наші серця,
Мов рилля через довгу посуху,
Та за теє не нас ти клени,
Проклинай своє браття по духу.

Чи один же такий, як і ти,
Нам казав: «Так говорить найвищий».
Інший тому брехню завдавав:
«Я від Бога», — казав. Хто щиріший?

Адже тільки не хутко діла
Виявляють не щирість у слові,
Як же маєм одразу, без діл,
Пізнавать вашу душу по мові?

О, якби ж ми побачить могли
Власним оком хоч раз того Бога,

Що до нього ви кличете нас!
Як стріла була б рівна дорога.

Ох, якби ж він і нам уділив
Світла мудрості з свого проміння,
Ти б не кидав прокльонів на нас,
Ми не кидали в тебе каміння.

Та чи був ти радий, щоб ми
Раптом стали, як ти, всевидючі?
Ох, либонь, ти б сконати волів,
Як вигнанець-пророк серед пущі...

Леся Українка

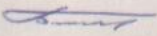
Глубокоуважаемый
Иван Семенович!

Сердечно поздравляем Вас
с наступающим 2011 годом
и Рождеством!

Искренне желаем Вам здоровья,
веры, надежды, оптимизма,
сохранить душевность и
теплоту, преданность
любимому делу.

Очень хочется верить в чудо
и волшебство новогодних
праздников!

С уважением,
сотрудники кафедры
педиатрической
гастроэнтерологии и
нутрициологии ХМЯПО

проф. Ю.В. Белоусов

Глубокоуважаемый Иван Семенович!

Сердечно поздравляем Вас с наступающим 2011 годом и Рождеством!

Искренне желаем Вам здоров'я, веры, надежды, оптимизма, сохранить душевность и теплоту, преданность любимому делу.

Очень хочется верить в чудо и волшебство новогодних праздников!
С уважением, сотрудники кафедры педиатрической
гастрэнтерологии и нутрициологии ХМАПО проф. Ю. В. Белоусов

Які гарні слова! Дійсно, «Далеко не завжди необхідно, щоб істина втілювалась: досить того, якщо вона, як дух, вітає довкола нас і породжує загальну згоду, якщо вона ревно і благодійно розноситься довкола, ніби звуки дзвонів» (Йоган Вольфганг Гьоте). Який великий потенціал у кожного із нас щодо надання піднесення своєму ближньому!

Чистіше скло —
Ясніший світ.
Чим краще
Думаєш про людей,
Тим ліпшими вони стають

Богдан Мельничук

Дорогой Иван Семенович!

Под новый, 2011 год, получил восемнадцатую Вашу книгу «Любов за нас пішла на хрест», вначале, как обаяно, пролистал, а уже потом, смакуя отдельные страницы, наиболее близкие и понятные мне, перечитал написанное Вами. Прежде всего не могу не сказать еще раз — приводимые Вами, особенно стихотворные, цитаты — это отдельные шедевры, некоторые из них, особенно украинских авторов, я вообще прочитал впервые. Если собрать цитируемые Вами стихи по всем восемнадцати книгам — еще раз удивишься вашему кругозору и знанию поэзии. Это замечательно! Кроме того цитаты существуют не сами по себе — а дополняют и разъясняют Ваши мысли.

Ваше уникальное издание (восемнадцать книг!) — надо постараться увеличить за счет, по меньшей мере, еще нескольких. Во-первых — это интересно людям, во-вторых — поучительно и полезно в воспитательном плане, в третьих — сохраняет память о выдающихся людях, прежде всего педиатрах, с которыми Вы общались и дружили. Можно было бы продолжить — в четвертых, пятых и т.д. и все это будет верно, но, по-моему, самое важное — что Ваш творческий порыв обогащает, разнообразит и делает наполненной Вашу собственную жизнь, придает

нове силы и желания. А сознание того, что Вы рядом, активны, действуете, нужно не только Вашей семье, но и многочисленным Вашим ученикам и товарищам.

Я горжусь, что в числе последних Вы называете и меня. И уж, конечно, Владимира Александровича, о котором Вы постоянно и тепло вспоминаете. Это для нашей семьи очень дорого.

Моя дочь, Ольга Юрьевна, к сожалению, попала под указ о присвоениях ученых званий, о которых Вы пишете, и пока остается на должности профессора кафедры, не имея соответствующего звания. Но сейчас, кажется, ситуация изменилась и, надеюсь, в нашей семье Белоусовых появится третий профессор-педиатр. Она активно работает, довольно много пишет, но к сожалению мало ездит — маленькая и не очень здоровая внучка Машенька не отпускает. Я же стараюсь догнать Вас в продолжительности заведования кафедрой — пошел 33 год.

Вы правы, что стали появляться книги-воспоминания о выдающихся (и не очень) людях. Прекрасную книгу написала о своем замечательном отце Иване Михайловиче Рудневе хорошо Вам известная Людмила Ивановна Чернышева. Владимир Александрович тепло дружил с Иваном Михайловичем, я тоже его помню и мне приятно, что Л. И. поместила в своей книге отрывок из «Субъективно о бренном». А вот другой пример. Вы, наверное, знали по Харькову педиатра Эмиля (отчества не знаю) Любошица. Мне он запомнился как весьма амбициозный человек, одно время он претендовал на заведование кафедрой, на которой я работаю. Но не получив должности, уехал в Израиль, где и проживает теперь (ему за восемьдесят). Так вот примерно год назад у меня раздался международный звонок из Иерусалима — звонил (было два подобных разговора) Эмиль Любошиц и сообщил, что пишет книгу воспоминаний о Харьковских педиатрии и педиатрах, получил от меня массу интересующих его сведений. Боле того, я выслал, по его просьбе, «Субъективно о бренном», получил заверения, что я буду одним из первых читателей. К сожалению, общение на этом закончилось. Он спрашивал также и о Вас — может, Вы тоже общались?

Пишу Вам спонтанно, под впечатлением книги. Отсюда сумбурность — простите великодушно.

С Новым годом, дорогой Иван Семенович! Добра и умиротворения Вам и Вашей семье в наступающем году. Желаю Вам счастливых рождественских праздников. Встречайте свой очередной день рождения бодрым, уверенным в себе, творчески нацеленным человеком!

С уважением и любовью

підпис

Белоусов Ю. В.

27. 12. 10.

Дорогой Иван Семенович!

Под новый, 2011 год, получил восемнадцатую Вашу книгу «Любовь за нас шла на крест», вначале, как обычно, пролистал, а уже потом, смакуя отдельные страницы, наиболее близкие и понятные мне, перечитал написанное Вами. Прежде всего не могу не сказать еще раз – приводимые Вами, особенно стихотворные, цитаты – это отдельные шедевры, некоторые из них – особенно, украинских авторов, я вообще прочитал впервые. Если собрать цитируемые Вами стихи по всем восемнадцати книгам – еще раз удивитесь Вашему кругозору и знанию поэзии. Это замечательно! Кроме того цитаты существуют не сами по себе – а дополняют и разъясняют Ваши мысли.

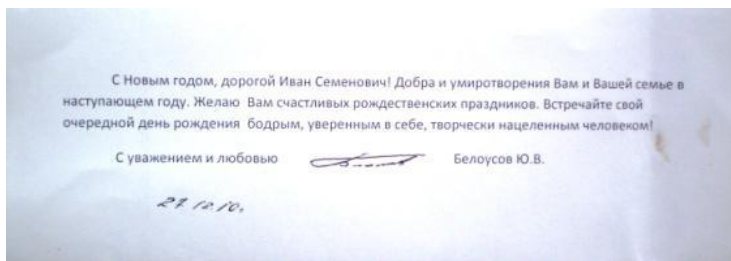
Ваше уникальное издание (восемнадцать книг!) – надо постараться увеличить за счет по меньшей мере еще ~~по~~ нескольких. Во-первых – это интересно многим людям, во-вторых – поучительно и полезно в воспитательном плане, в третьих – сохраняет память о выдающихся людях, прежде всего педиатрах, с которыми Вы общались и дружили. Можно было бы продолжить – в четвертых, пятых и т.д. и все это будет верно, но, по-моему, самое важное – что Ваш творческий порыв обогащает, разнообразит и делает наполненной Вашу собственную жизнь, придает нове силы и желания. А осознание того, что Вы рядом, активны, действуете, нужно не только Вашей семье, но и многочисленным Вашим ученикам и товарищам.

Я горжусь, что в числе последних Вы называете и меня. И уж, конечно, Владимира Александровича, о котором Вы постоянно тепло вспоминаете. Это для нашей семьи очень дорого.

Моя дочь, Ольга Юрьевна, к сожалению попала под указ о присвоении учених званий, о котором Вы пишете, и пока остается на должности профессора кафедры, не имея соответствующего звания. Но сейчас, кажется, ситуация изменилась и, надеюсь, в нашей семье Белоусовых появится третий профессор- педиатр. Она активно работает, довольно много пишет, но к сожалению мало ездит – маленькая и не очень здоровая внучка Машенька не отпускает. Я же стараюсь догнать Вас в продолжительности заведования кафедрой – пошел 33 год.

Вы правы, что стали появляться книги-воспоминания о выдающихся (и не очень!) людях. Прекрасную книгу написала о своем замечательном отце Иване Михайловиче Рудневе хорошо Вам известная Людмила Ивановна Чернышева. Владимир Александрович тепло дружил с Иваном Михайловичем, я тоже его помню и мне приятно, что Л.И. поместила в своей книге отрывок из «Субъективно о бренном». А вот другой пример. Вы, наверное, знали по Харьковку педиатра Эмиля (отчества не знаю) Любошица. Мне он запомнился как весьма амбициозный человек, одно время он претендовал на заведование кафедрой, на которой я работаю. Но не получив должности, уехал в Израиль, где и проживает теперь (ему за восемьдесят). Так вот примерно год назад у меня раздался международный звонок из Иерусалима – звонил (было два подробных разговора) Эмиль Любошиц и сообщив, что он пишет книгу воспоминаний о Харьковской педиатрии и педиатрах, получил от меня массу интересующих его сведений. Более того, я выслал ему, по его просьбе, «Субъективно о бренном», получив заверения, что я буду одним из первых читателей. К сожалению, на этом наше общение закончилось. Он спрашивал также и о Вас – может Вы тоже общались?

Пишу Вам спонтанно, под впечатлением прочитанной книги. Отсюда сумбурность – простите великодушно.

Якось запитав у однієї симпатичної жіночки: як ваші справи? Вона відповіла: всі заздять. Це я написав до того, що кожен, хто прочитав листа Юрія Володимировича до мене, буде по-доброму заздрити мені. Адже почути від сина свого Вчителя лише ці декілька слів — «с уважением и любовью» є надзвичайним енергетичним і емоційним чинником у подальшому життєвому відлунні. Хотів написати, що лист професора Белоусова мене окрилив, але зміст вірша Василя Симоненка не дозволив розвивати таку думку:

Моралісти нас довго вчили,
Вибивалися з кволих сил —
Мов, людині потрібні крила,
Їм ніяк неможна без крил.

Я плюю на слова ці завзято,
Я обурений ними без меж —
Кури й гуси завжди крилаті,
Горобці і синиці — теж!

Я готовий кричати щосили,
Надриваючи голос свій:
Не потрібні людині крила,
Серце й розум потрібні їй!

І мені приємно констатувати, що Юрію Володимировичу немає потреби позичати «серце й розум». Він реалізував давню латинську мудрість: «Aut inveniam viat, aut faciam» [Або знайду дорогу, або прокладу (її сам)].

І знову вісточка з Харкова:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Вітаємо Вас та очолюваний Вами колектив (я вже давно нікого не очолюю — І. С.) з Новим 2011 роком та Різдвом Христовим!

Бажаємо міцного здоров'я, щастя Вам і Вашим родинам, миру та любові, нових творчих звершень та всіляких гараздів!

Хай іскряться радістю святкові дні і повниться красою щоденне життя!

З повагою співробітники кафедри педіатрії № 2 ХНМУ,
завідувач кафедри, професор

Ю. В. Одинець

підпис

Вельмишановний Іване Семеновичу!

*Вітаємо Вас та очолюваний Вами
колектив з Новим 2011 роком та
Різдвом Христовим!*

*Бажаємо міцного здоров'я, щастя Вам і
Вашим родинам, миру та любові, нових
творчих звершень та всіляких гараздів!*

*Хай іскряться радістю святкові дні і
повниться красою щоденне життя!*

*З повагою співробітники кафедри
педіатрії № 2 ХНМУ,*

завідувач кафедри, професор

Ю.В.Одинець

Юрій Васильович завідує кафедрою педіатрії № 2. Як було зрозуміло «колись» (старикам завжди ближче «колись»): пропедевтична (або пропедевтики) педіатрія, факультетська педіатрія, госпітальна педіатрія. Назва кафедри відображала сутність її життя, сутність напрямку навчання студентів та наукових досліджень. За моєю ініціативою та участю на початку 90-х років минулого століття були навіть написані та видані відповідні навчальні посібники. А сьогодні загадкові та втаємничені кафедри педіатрії № 1, № 2, № 3... А може не втаємничені, а спрощені до «нікуди» на зразок «стріт», вулиця, провулок № 1, № 2, №3... Виходить, що багато з нас не згідні з давньогрецьким філософом Епіктетом: «Чого не варто робити, того не роби навіть у думках». У нас це зветься реформуванням вищої медичної школи. Що я з цього приводу можу сказати? Амеба також заслуговує на увагу! Отже, важливо нам пам'ятати, що «Не про те ми благаємо милосердя Боже, щоби Бог нас полишив у спокої серед наших пороків, але щоб Він нас від них звільнив» (із книги Блезя Паскаля «Думки»). Але все це, можливо, і не так суттєво. Важливо те, що професор Одинець тихою сапою впевнено рухає педіатричну науку вперед. Його скромність та виваженість характерна для більшості педіатрів. Як і любов до малюків, які в його уяві віддзеркалюються, як

ІСУС-МЛАДЕНЕЦЬ

Собрала пречистая
Журавлей с синицами
В храме.

«Пойте, веселитесь
И за всех молитесь
С нами!»

Молятся с поклонами,
За судьбу греховную,
За нашу;

А маленький боженька,
Подобравши ноженьки,
Ест кашу.

Подошла синица,
Бедовая птица,
Попросила:

«Я тебе, боженька,
Притомив ноженьки,
Молилась».

Журавль и скажи враз:
«Тебе и кормить нас,
Коль создал».

А боженька наш
Поделил им кашу
И отдал.

В золоченой хате
Смотрит божья мати
В небо.

А сыночек маленький
Просит на завалинке
Хлеба.

Позвала пречистая
Журавлей с синицами,
Сказала:

«Приносите, птицы,
Хлеба и пшеницы
Немало».

Замешкались птицы,
Журавли, синицы,
Дождь прочат.

А боженька в хате
Все теребит мати,
Есть хочет.

Вышла богородица
В поле, за околицу,
Кличет.

Только ветер по полю,
Словно кони, топает,
Свищет.

Боженька, маленький,
Плакал на завалинке
От горя.

Плакал, обливаясь...
Прилетал тут аист
Белоперый.

Взял он остороженько
Красным клювом боженьку,
Умчался.

И господь на елочке,
В аистовом гнездышке,
Качался.

Ворочалась к хате
Пречистая мати,
Сына нету.

Собрала котомку
И пошла сторонкой
По свету.

Шла, несла немало,
Наконец сыскала
В лесочке:

На спине катается
У белого аиста
 Сыночек.

Позвала пречистая
Журавлей с синицами,
 Сказала:

«На вечное время
Собирайте семя
 Немало.

А белому аисту,
Что с богом катается
 Меж веток,

Носить на завалинки
Синеглазых маленьких
 Деток».

Сергей Есенин

Але педіатри не лише шанують Івана Франка, Лесю Українку,
Олександра Олеся..., а й самі інколи щось творять...

Прочитавши Вашу книжку,
Переконуюся знов,
Що існує вічна дружба,
Щира вдячність і любов.
Я не знаю слів великих,
Щоби виразити Вам
Ту повагу, що є вічна,
В нагороду дану нам.

В науці, бізнесі завжди
До Бога ми волаєм:
«Подай», «скеруй», допоможи» —
А дякувати забуваєм.
Кража, підступ — тоже гріх —

Цьому можна дати раду,
А коли обманюють народ —
То прокляття, це вже зрада.
Що віками здобувалось —
Втрата це пекуча,
Але прийде день грядущий —
І розплата неминуча.
Хай пам'ятає кожен з нас,
Коли прийде останній час,
Прийдеш до Бога без нагород і без прикрас,
Не допоможе партквиток, регалії і гроші.
Лише приносимо Йому свою
безсмертну душу.

З глибокою повагою до Вас, шановний Іване Семеновичу.
2011 р. І. Шостак

9* Сміян І. С. Кожен з нас на нині життя — жнець...

Прочитавши Вашу книжку
Переконуюсь знов,
що існує вірна дружба,
підняв вдячність і любов.
Я незнаю всіх великих
слов виразити Ваш
ту повагу, що в віна
і нагороду дану нам.

Винаги, бізнесі завжди
до Бога ми волали:

"Подар", "скеруї", "допоможи" -
А дякувати забували

Краще, піддаючись - мотее гриз -

Краще, мотее дати раду,

А коли обманюють наряд -

То прохання, це вже зрада.

Або вірами здобувалися -

Втрачає це перша,

Ніс приїде день згедуний -

І розширює неминуча

Колі пам'ятає кожен з нас,

Коли прийде останній час

Прийде до Бога без нагород і без прикрас

Не доміжнотее паритквітюх, регалиї і гроші

Адже прийшло Чому своє

безсмертну душу.

З глибокою повагою до Вас
шановний Іване Євменовичу.

2011 р

І. Шостак.

Іванна Іванівна — багаторічний завідувач відділення обласної дитячої клінічної лікарні. Лікар, яка була і залишається взірцем для наслідування. Вона була чіткою послідовницею основного принципу лікарського самовдосконалення: книжка — хворий малюк — книжка. З нею завжди було цікаво спілкуватися у ліжка хворої дитини. Адже вона заздалегідь знайомилася зі всіма новинками педіатричної науки щодо конкретної хворої дитини. Вона для мене оптиміст та життєлюб. І сумні мотиви в її вірші, коли Іванна Іванівна ось уже декілька років на «заслуженому» відпочинку, мене дещо турбують.

Давайте, Іванно Іванівно, не будемо погоджуватися з Олександром Олесем, що

Весна йшла й мене минула...
Я крикнув їй — вона мене не чула,
Дзвіночок кинула струмку,
Віконце бростці одімкнула,
Дала росиночку листку,
Лише мене, мене минула.

Набік відкинута лежала
Моя сопілка, що колись
Мені весна подарувала...
Колись мої пісні лились,
Колись душа весну стрівала
І ждала все чогось... колись!

Весна йшла, пташки дзвеніли,
Квітки цвіли, річки шуміли...
А я задуманий сидів:
Мої думки, як ніч чорніли,
Пожовклий лист з душі летів...
Я засипав... пташки дзвеніли.

Чому не погоджуватися? Та тому, насамперед, що ми з Вами маємо таких чудових дітей, таких прегарних онуків, які разом з нашою чудо-природою напоюють нас рососою, обдаровують солов'їною піснею, дзюрчанням струмочка, сонячними промінчиками... Та й тому, що

«Perditis omnibus rebus tamen ipsa virtus se sustentare potest» (Якщо навіть усе загине, добродійність знайде опору сама в собі). Та що там гріха таїти. Буває іноді й таке:

О письма юности, любви живой волненье!
Вновь сердце обожгло бывшее опьяненье,
Я к вам в слезах приник...
Отрадно мне, забыв о прочном, тихом счастье,
Стать юношею вновь, тревожным, полным страсти,
Поплакать с ним хоть миг...

Когда нам молодость улыбкою отрадной
Блеснет на миг, о, как мы ловим жадно
Край золотых одежд...
Миг ослепительный! Он молнии короче!
Очнувшись, слезы льем, — в руках одни лишь клочья
Блеснувших нам надежд!

Виктор Гюго

І то дуже добре, що буває з нами по-різному. Це є свідченням нашого активного життя, нашого всебічного сприйняття життєвих хвиль буття.

Наприкінці січня 2011 року мене, в моїй хатині, відвідав Радчук Ігор Петрович, багаторічний завідувач травматично-ортопедичного відділення обласної дитячої клінічної лікарні в минулому, привітав із січневими святами та запросив на урочистості, присвячені його 70-річчю. Ця, на перший погляд, малопомітна подія (запрошення) для мене мала неабияке значення. По-перше, я завжди глибоко поважав Ігоря Петровича за його високий фаховий рівень, усебічний інтелектуальний потенціал, уміння спілкування зі своїми колегами, врівноважений темперамент. По-друге, мене дедалі рідше запрошують на будь-які урочистості, що я сприймаю як закономірність, визначену законами природи. Адже «Людині не личить мудрувати, коли їй не дано діяти» (Гьоте). У зв'язку з тим, що я не зміг навідатись до ресторану, де відзначався ювілей, то через головного лікаря обласної дитячої клінічної лікарні, Григорія Івановича Корицького, передав своє послання, яке наводжу нижче:

Налейте вина мне, пусть длятся года,
Налейте, чтоб радость была молода.
Вино, что огонь, но земные печали
Уносит оно, как Живая вода (Авиценна).

ЩЕ ЛИШЕ СІМДЕСЯТЬ...

Життєлюб, оберіг домашнього вогнища, працьовитість якого порівняна з бджілкою, безустанна творчість, пісенна творчість у праці, у стосунках із колегами — усе це притаманне Людині, Лікарю, Сім'янину ІГОРЮ ПЕТРОВИЧУ РАДЧУКУ.

А я в цей день побажаю Ігорю Петровичу заспівати пісню на слова Вадима Крищенка:

КОНІ МОЄЇ ДОЛІ

Пролетіли бистрі коні —
Не спиню на перепоні,
Бо не хочуть бути в полоні,
Тільки крикну їм: агов!
Принесіть мені напиться
Незвичайної водиці,
Та водиця із копитця,
З позолочених підков.

Приспів:
Ой ви, коні, коні, -
Блискавки червоні,
Не втечїть від мене за межу.
Огорніте вдачу
У любов гарячу —
Я нічого більше не прошу.

Я візьму тієї сили,
Що коней у даль носила,
Котра має дужі крила,

Що лиш вітру по плечу.
І за ними полем битим
Доганяти власне літо,
Щоб іще не осенити,
Теж помчуся, полечу.

Приспів.

Я дивуюся парадоксальності в житті нашого суспільства. Працівники ДАІ, які в багатьох випадках не попереджають драматичних та трагічних подій на наших шляхах, з ранку до вечірньої пори не сходять з екранів телевізора, а лікаря Ігоря Радчука, який зберіг життя сотням малюків, тисячам — покращив якість життя, я не те що щодня, а жодного разу не бачив і не чув з цих екранів. «А тут ще ці постійні шоу, хіт-паради. «Золота фортуна», «Людина року», «Бренд року», той же «Прометей-престиж». Наразі «Людина року». Музика грає, публіка аплодує. Комерційні наяди підносять дорогі презенти від фірм. Панство панству вручає премії. Тому за заслуги, тому за звиятиги, тому за вірність Вітчизні, тільки невідомо, якій. Трудову еліту нагороджують «Кришталевим роком достатку», когось із м'ясокомбінату орденом Грушевського, президента макаронної фабрики почесним дипломом рейтингу. А типаж! Куди там колишні дошки пошани — Зевси важкої металургії, Гермеси енергетики, Меркурії торгівлі, Аполлони шоу-бізнесу, — Боже, скільки народ має достойників, чого ж він так недостойне живе?..» (Ліна Костенко. Із книги «Записки українського самашедшого», 2011 рік). «...Газети (я б сказав ЗМІ — І. С.) забомбили свідомість... (Л. Костенко).

Ігор Радчук, а з ним тисячі і тисячі лікарів щодня, я підкреслюю, щодня (!!!), щогодини, щосекунди рятують життя, покращують якість життя тисячам і тисячам одноплемінників. Тихо, спокійно, без галасу, без нагород, без суспільного визнання... А саме головне, для Ігоря Петровича і таких як він лікарів — це постійне відчуття того, що «Ось в цю саму хвилину, коли ми тут дихаємо, є люди, які — задихаються» (Бальмонт). Поможімо їм.

І, насамкінець, пролунає

МОЛИТВА

Який величний гімн церковних дзвонів!
Спішу, Спасителю, до Твого храму я
Подяку принести, низькі поклони
За визволення людства з небуття.

Молюся ревно з щирими сльозами
За те, щоб український рід Ти спас,
Щоб ворог влади вже не мав над нами,
Молюся: «Господи, помилуй нас!»

Молюсь за те, щоб в українській хаті
Лунала мова рідна, як струмок,
Щоб ми були веселі та багаті,
Самі — володарі своїх думок.

Молюся, щоб вже нікому не посміти
Зерно неправди сіять на наш лан,
Щоб в Матері були ми рідні діти,
Щоб в своїм домі кожен був свій пан.

Молюсь, щоб мудро правили гетьмани,
О, осіні їх правдою з небес!
Помилуй, Господи! Тебе розп'яли,
Та Ти для роду грішного воскрес!

*Неоніла Петраш (начмед
стоматологічної поліклініки м. Тернопіль)
Із книги «Дорога надії», 2010)*

Ігор Петрович Радчук завжди, усі свої сім десятків років, керувався побажаннями Хаббарда Елберта:

«Коли ви виходите з дому, підніміть підборіддя, ступайте з гідністю, наче у вас на голові корона, глибоко вдихніть напоєне сонцем повітря, вітайте своїх друзів усміхом і щирим рукостисканням. Не бійтесь, що вас не так зрозуміють, і не гайуйте ані хвилини на роздуми про ваших ворогів. Намагайтеся тримати в пам'яті те, що ви маєте зробити, і

неухильно прямуйте до визначеної мети. Концентруйте на важливих і добрих справах, які ви прагнете зробити, і в плині дня набирайтеся сили для здійснення ваших намірів, як корали беруть з морської хвилі всі необхідні елементи. Створіть в уяві образ здібної, серйозної, творчої людини, якою ви хочете бути, і переконайте себе, що ви здатні стати такою людиною...

Думки верховодять почуттям. Правильно ставтеся до життя — з мужністю, щирістю і добрим настроєм. Думати правильно — це творити. Все приходить до нас через бажання, і кожний, хто щиро просить, дістає відповідь. Ми створюємо себе за власним уподобаннями. Підніміть підборіддя, ступайте з гідністю, наче у вас на голові корона. Ми — боги в короні».

З пошаною

Ваш Іван Сміян

У мене склалось таке враження, що ми обоє керувалися наступними порадами Миколи Козлова:

**НЕ РАЗРЕШАЙТЕ СЕБЕ ПЛОХОЕ НАСТРОЕНИЕ.
ЭТО НЕПРИЛИЧНО
(ІЗ КНИГИ НИКОЛАЯ КОЗЛОВА
«КАК ОТНОСИТЬСЯ К СЕБЕ И ЛЮДЯМ... М., 1996)**

Склонным быть рациональными — простой вопрос: «ЗАЧЕМ ПЕРЕЖИВАТЬ ПЛОХОЕ?» Вы готовы расстроиться? Стоп! Прежде спросите себя: ЗАЧЕМ?

Потерял кошелек — плохо. Из-за этого расстраиваться — плохо вдвойне. Даже если вы расстроились, на мой взгляд, это еще не повод для расстройства.

Научитесь видеть хорошее.
В одно окно смотрели двое:
Один увидел — дождь и грязь,
Другой — листвы зеленой вязь,
Весну и небо голубое!
...В одно окно смотрели двое.

Прихожу в булочную. Мои оценки: хлеб свежий — это прекрасно само по себе, хлеб немного зачерствел — стал более полезным. Так эту ситуацию воспринимает каждый?

Утренняя пробежка, прекрасная погода — чего еще желать? Встречный колючий ветер и пороша — прекрасный массаж для лица. Поел вовремя и сытно — можно жить и радоваться. Поесть не удалось — слава Богу, лечебное голодание.

Все это — вычерпывание плюсов из ситуации; но мало ли тех, кто занимается вычерпыванием минусов?

Пока мы живы, прекрасно любое мгновение вашей жизни; точнее, надо научиться быть счастливым в любой ситуации.

Торопитесь на работу, а прямо из-под носа уходит автобус. Согласен, вам не повезло, но я не понимаю, почему вы не радуетесь. Если к неприятностям на работе добавиться и ваше плохое настроение, кто от этого выиграет? А ведь вы получили несколько минут свободного времени, можете посмотреть на небо, на людей, поздравить себя с началом еще одного дня своей жизни...

Как-то я сильно заболел, был почти при смерти. Ну, что ж, в больнице был запущен еще один виток литературного творчества, в результате — сборник стихов и прекрасные воспоминания.

Для знающих английский язык напоминаю чарующе-циничное: «If rare inevitable, relax and enjoy it». Плохое — учитывайте, хорошее — переживайте. У вас есть ум и есть душа, используйте их по назначению: для души оставьте радости, а проблемами пусть занимается ум. «Вот, все плохо» — это не просто констатация, это негативное самовнушение. Зачем? Подумайте, о чем вы себя убеждаете и что вы себе внушаете — это будет помогать вам жить и работать? О плохом и трудном забывать не нужно, но принимать близко к сердцу стоит не темное, а светлое. Вы думаете так же?

Какой-то очень добрый человек сказал: «Когда все плохое уходит, остается только хорошее».

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиросердно вітаю з Новим, 2011 роком, та Новим роком Вашого життя і світлим святом Різдвом Христовим!

Рік, що минає, приніс кожному із нас чимало приємних миттєвостей і незабутніх вражень. Вірю, що наступний рік стане для всіх нас роком добрих змін, втілення найкращих надій і сподівань. Вважаю, що ще в наших силах сприяти його перебігу корисними справами. Хоча не все залежить від нас, але те, що залежить, ми повинні встигнути здійснити. Бажаю, щоб у вас у серці ніколи не згасав вогонь надії і добра, щоб доля і надалі посилала Вам людей, які подібно до Вас окрилені високою мрією зробити людське життя здоровим, духовно і матеріально кращим, чому присвячені всі 18 книг Ваших спогадів і роздумів.

Зичу міцного здоров'я, родинного тепла і достатку Вам і Вашим рідним!

З глибокою повагою,

ректор

підпис

В. А. Туманов

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ УАНМ”
01004, м. Київ, вул. Л. Толстого 9
тел. (044) 234-99-92,
факс. (044) 234-99-92
e-mail: kmi@kmiuanm.org
p/p 26007000180601
в АТ «Банк «Фінанси і Кредит»,
Філія «Центральне РУ»
МФО 300937, код 16478809

PRIVATE HIGHER EDUCATIONAL
ESTABLISHMENT "KYIV
MEDICAL UNIVERSITY of UAFM"
9, L. Tolstoy Str., Kyiv, 01004
tel. (044) 234-99-92,
fax. (044) 234-99-92
e-mail: kmi@kmiuanm.org
p/p 26007000180601
in The Finance and Credit Bank
Branch bank "Central regional
administration"
MFO 300937, code 16478809

Вих. № _____ від 28.12.2010
на № _____

Тернопільський Державний медичний
університет
Майдан Волі, 1, 46000, м. Тернопіль,
Україна, професору
Сміяну І.С.

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ
ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ!

*Щиросердно вітаю із Новим, 2011 роком, та Новим роком
Вашого життя і світлим святом Різдва Христового!*

*Рік, що ми нас, приніс кожному із нас чимало присмних
миттєвостей і незабутніх вражень. Вірю, що наступний рік
стане для всіх нас роком добрих змін, втілення найкращих надій і
сподівань. Вважаю, що ще в наших силах сприяти його перебігу
корисними справами. Хоча не все залежить від нас, але те, що
залежить, ми повинні встигнути здійснити.*

*Бажаю, щоб у Вас у серці ніколи не згасав вогонь надії і добра,
щоб доля і надалі посилала Вам людей, які подібно до Вас окрілені
високою мрією зробити людське життя здоровим, духовно і
матеріально кращим, чому присвячені всі 18 книг Ваших спогадів і
роздумів.*

*Зичу міцного здоров'я, родинного тепла й достатку Вам і
Вашим рідним!*

З глибокою повагою,
ректор

В.А. Туманов

Віктор Андрійович Туманов — доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри фармакології та ректор новітнього медичного вузу, а в минулому багаторічний начальник управління науки і навчальних закладів МОЗ України і мій безпосередній керівник в той час. Незважаючи на його вимогливість, я не пам'ятаю, щоб він забував

ПРО ТЕ, ЩО ТРЕБА ТОБІ БУТИ МИРНИМ (ІЗ КНИГИ «ДОБРОТОЛЮБІЄ». ЛЬВІВ, 2009, Т. 1)

...По-третє, себто про те, що тобі треба бути мирним, є відома порада — слова блаженного Давида і хрестоносного Павла, що покликають голосніше за сурму. Порада першого: «Мир великий для тих, що люблять закон Твій, і нема для них спокуси» (Пс. 118, 165). І ще: «З тими, що ненавидять мир, був Я сумирний» (119, 6). «Шукай спокою і прямуй до нього» (Пс. 33, 15). А порада другого: «З усіма дбайте про мир і про святість, без якої ніхто Господа не побачить» (Євр. 12, 14). І ще: «Коли можливо, оскільки це від вас залежить, будьте з усіма людьми в мирі» (Рм. 12, 18)...

У мене залишилася не лише добра пам'ять про співпрацю з Віктором Андрійовичем, а й особливо чутливе сприйняття його нестандартних, оптимістичних та виокремлюваних думок у його листі до мене, його зіркового роздуму.

...О, недаром от земли
Звезды держатся вдали,
Чтоб земное наше зло
Заразить их не могло.

Нет у мудрых звезд желанья
Разделить с людьми страданья,
Позабыть как род людской,
Свет и счастье, жизнь, покой.

Нет желанья вязнуть в тине,
Погибать, как мы, в трясине
Или жить в помойной яме,
Полной смрадными червями.

Их приют — в лазури тихой
Над земной неразберихой,
Над враждой, нуждой и смертью,
Над проклятой коловертью.

Сострадания полны,
Молча смотрят с вышины,
И слезинка золотая
Наземь падает, блистая.

Генрих Гейне

Я не можу стверджувати, що спілкуюся лише з медиками, але переважно з ними. Ось і нижче розмова піде про видатного лікаря, вченого України та громадського діяча XX – початку XXI століття академіка Любомира Антоновича Пирога. Розпочнемо з його статті в газеті «Ваше здоров'я» (4 лютого 2011):

СФУЛТ — ЛАНКА КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНЦІВ СВІТУ

Історична доля українців упродовж століть складається так, що їм доводилося з різних причин покидати рідну землю і, розсіюючись, поселятися в різних країнах, створюючи передумову відомого виразу «нашого цвіту — по всьому світу». На сьогодні «нашого цвіту» поза межами Батьківщини набралось до 20 мільйонів. Багато із них не покидає туга за Україною, пам'ять про своїх предків, прив'язаність до рідної мови, культури. Спроби створення українських товариств на фахових засадах були в різних країнах: понад 30 років існує тільки міждержавне об'єднання українців лікарів — Світова федерація українських лікарських товариств (СФУЛТ). Ініціатором створення СФУЛТу було українське лікарське товариство північної Америки (УЛТПА), організоване на початку 50-х років минулого століття. Найбільше приклали зусиль до створення СФУЛТу тодішні діячі УЛТПА лікарі Степан Ворох, Мирослав Харкевич, Василь Трухлий, Мирослав Коленський і особливо — Роман Осінчук (перший президент СФУЛТу), Ахіль Хрептовський (наступний президент), який сприяв залученню до створення федерації українські лікарські товариства своїми візитами до

держав, де такі товариства вже існували. Остаточного було ухвалено створення СФУЛТу 30 травня 1977 року (Чикаго) із залученням до його складу УЛТПА, українських лікарських товариств (УЛТ) Австралії, Австрії, Венесуели, лікарської секції Українського професійного товариства Аргентини. Перший конгрес СФУЛТу відбувся 10 вересня 1984 року в Мюнхені під керівництвом президента А. Хрептовського і голови УЛТ ФРН Володимира М'ялковського. Участь в ньому взяли лікарі-українці 9 країн.

В 1989 році мені після певних, притаманних тому часові, але вже пом'якшених у зв'язку з «перебудовою», ускладнень довелося (вдалося!) побувати на черговому з'їзді УЛТПА в Чикаго, де прозвучало наполегливе бажання про проведення 3-го конгресу СФУЛТу в Києві.

Суспільно-політична атмосфера в Україні динамічно мінялася. Вдалося зацікавити в проведенні конгресу товариство «Україна» (Володимир Бровченко), МОЗ (особливо активно підтримував цю ідею заступник міністра Андрій Сердюк). І ось 4 вересня 1994 (якщо мені пам'ять не зраджує, то цей конгрес відбувся ще до встановлення незалежності Україні. Адже я особисто брав у ньому участь — І. С.) в Київському театрі опери і балету ім. Т. Шевченка урочисто, за участю вищих урядових осіб, 234 представників УЛТ восьми країн, представників відновленого в червні цього року УЛТ в Україні (Всеукраїнського ЛТ — ВУЛТ) 3-й конгрес відбувся з подальшим продовженням у Львові. Учасники цього конгресу зберігають у душі і пам'яті протягом 20 років спогади про світлу атмосферу, свободу його проведення, включаючи виконання в залі театру українського (тоді ще не державного) гімну.

На наступних конгресах (останній у Львові, 1-2 жовтня 2010 року) були присутні 70-110 закордонних учасників.

Спектр держав, із яких прибувають на конгреси лікарі-українці, змінюється рідко. Найбільше держав (14) було представлено на конгресах в 90-х роках. Постійно беруть участь в конгресах лікарі-українці з Болгарії, Канади, Німеччини, Польщі, Росії, Словаччини, США. Останнім часом відновили свою участь лікарі-українці Бразилії, Аргентини, Великої Британії, Венесуели. Бувають представники українських лікарів з Нідерландів, Бельгії, Молдови, Угорщини. На жаль, рідко зустрічаються

на конгресах колеги з Австрії, Австралії, Чехії, де традиції УЛТ давні. Програми конгресів охоплюють обговорення проблем, актуальних і для сьогодення системи охорони здоров'я в Україні, і для медицини загалом: методологія управління системою охорони здоров'я, медична освіта, демографія, медична генетика, біоетика, здоров'я людей літнього віку, виробничий травматизм, соціально зумовлена патологія (СНІД, туберкульоз, венеричні хвороби), інтеграція народної та наукової медицини, медична екологія, сімейна медицина, медицина катастроф, здоровий спосіб життя тощо. Майже на кожному конгресі звучать питання історія української медицини, внеску українських лікарів у світову медицину і їхньої подвижницької діяльності. Особливо багато матеріалів з цього питання опубліковано в збірнику останнього конгресу, який було присвячено 100-річчю УЛТ відповідно до указу Президента України (16.12.2009 р. № 1055/2009). Під час конгресу працюють виставки продукції фармацевтичних фірм, однієї з яких, фармфірмі «Дарниця», оргкомітети конгресів вдячні за постійну спонсорську допомогу. Конгреси СФУЛТу останніх років передбачалися державними програмами «Закордонне українство», «Про національну концепцію співпраці із закордонними українцями». Від 1990 року організацію конгресів в Україні забезпечувало ВУЛТ (президент 1990–2007 рр. Л. Пиріг), що особливо зобов'язало нас після 2000 року, коли керівництво СФУЛТу перенесено до України. До проведення конгресів на місцях великих зусиль докладали керівники місцевих медичних університетів, місцевої влади, за що учасники конгресів завжди будуть їм вдячними. Подяки висловлювали і за культурні програми, які допомогли пізнати мистецтво, історичні пам'ятки краю. Оцінку конгресу СФУЛТу дав на 13-му конгресі (2010 р.) голова правління УЛТ Росії В. Антонів: «Конгреси СФУЛТу є школою спілкування, школою обміну досвідом, думками, є школою, в якій розширюється кругозір, підвищується фаховий рівень лікарів. Та, крім цього, СФУЛТ і його конгреси сприяють формуванню національної свідомості лікаря українського походження, посиленню його соціальної активності».

Завдяки Американсько-українській медичній фундації, створеній 1996 року, СФУЛТ-фундації (меценат Г. Малиновський, США), і особливо ініціативі д-ра Павла Джуля, лікарі України отримали велику кількість

179

медичної літератури, медичних словників, а також комп'ютери, поліграфічне устаткування. У 90-х роках у межах діяльності СФУЛТу руку гуманітарної допомоги українським медикам подало і УЛТ Австралії. Останніми роками організовує телемости медичної освіти між Україною і США віце-президент СФУЛТу Роксолана Горбова (США).

З усіх мотивів і міркувань СФУЛТ заслуговує на увагу та допомогу товариства «Україна-світ», органів державної влади. Українські громадські організації, які існують в численних країнах, могли б виділити медичні секції у складі відповідних товариств чи навіть сприяти повній автоматизації УЛТ. Склад таких секцій, УЛТ може поповнюватися лікарями з останньої хвилі еміграції з України.

А це лист Любомира Антоновича:

22. XII. 2010.

Шановний Іване Семеновичу!

Дуже дякую Вам за Ваш черговий 18-ий творчий здобуток, за те, що згадали мене добрим словом. Зміст цієї книжки тісно переплітається зі змістом моїх численних медико-публіцистичних, мемуарних публікацій. Щоб Ви переконались в цьому, надсилаю Вам свою «Бібліографію» (2008), у якій реєстр моїх статей підтвердить наші прогуманітарні зацікавлення.

З часу видання минули роки, багато є доповнень. Найголовніші в генеалогічному дереві: два онуки, дво — і трирічного віку. А ще — Орден Князя Ярослава Мудрого і ін. В журналі «Київ», 2010, 7-8, 9-10, опубліковані мої спогади про рогатинські дошкільні та шкільні роки, були статті на предмет біоетики, у збірнику матеріалів XII-го конгресу СФУЛТ (Львів, 2010) — чергова стаття про стан української мови у сфері медицини, було 8 великих статей з філателістичної україністики (шевченкіана, український іконопис, зародження писемності і науки і ін.).

У тексті, на жаль, трапляються помилки, найчастіше — технічні.

Не шкодую, що я медик. Але у 1948 році я вагався — вступати до медінституту чи до університету (філософія, історія). Школу я закінчив з медаллю і вступ до вузу не було для мене складним. Але я розумів, що з моїми, хоч ще юнацькими, поглядами, сформованими середовищем, родинними традиціями, масою прочитаного, я не зможу працювати в гуманітарній сфері відкрито.

Прийміть найщиріші поздоровлення з Новим (і «старим Новим») роком, з Різдвяною і Йорданською кутею, побажання здоров'я (!!!), життєво-творчої наснаги.

З глибокою повагою

підпис.

АКАДЕМІК НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК
ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ДОКТОР МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ НАУКИ І ТЕХНІКИ,
ЛАУРЕАТ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ
НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ І-ГО СКЛИКАННЯ

П И Р І Г

Любомир Антонович

Кафедра нефрології Національної медичної академії
післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика

01054, Київ-54
Абон.скр. 23
Тел.сл. 5218599
Тел./факс 5212153
e-mail – olena_taran@ukr.net

22.ХІІ, 2010.

Шановний Іване

Семцовичу!

Буде дякую Вам за Ваш переклад,
18-ий творчий здобуток, за те, що знакоми
мене добрими словами. Дякую за Ваші книжки
також перекладається зі збіркою моїх
численних медико-публіцистичних,
мемуарних публікацій. Щоб Ви
перекладалися в цілому, надіслав Вам
свою «біобібліографію» (2008), у якій
резою моїх статей підтверджує наші
прогностичарні зацікавлення.

З часу видання минули роки, ба-
гато з доповнено. Найголовніше –
в генеалогічному дереві; два онуки
до- і трирічного віку. А це – Орден
Князя Ярослава Мудрого і т.д.

В журналі «Київ», 2010, 2, 7-8, 9-10.

опубліковані мої спогади про
рогатинські дошкільні та шкільні роки,
були статті на предмет естетики,
у збірнику матеріалів ХІІ-го кон-
гресу ССРДПТ (Львів, 2010) - верхова
стаття про стан української мови
у сфері медицини, було 8 великих
статей з фразеологічної українистики
(шведська, український інформ, і
зародження мисленості і науки і т.д.).

В тебеті, на малі, трапляються
машини, найчастіше - технічні.

Не швидко, що я медик. Але у
1948 році я вступив - ви поступили
до медичного, чи до університету
(філологія, історія). Школу я закінчив
з медаллю і поступив до вузу не
було для мене складним. Але я
розумів, що з моїми, хоч ще юнацькими,
поглядами, сформованими середови-
щем, рідними традиціями, масою
прочитаного, я не зможу працю-
вати в гуманітарній сфері відверто.

Приміть найширше подорожництво
з Новим (і "старим Новим") роком, з
Різдвяною і Тарданською кутею, мова-
маття здоров'я (!!!), миттєво-творчої
наслідки. З миттєвою мовою

Що ж, Любомире Антоновичу, Ваші юнацькі задуми здійснилися. Ви реалізувалися не лише як Лікар-учений, а й як філософ та історик. Та ще й у чудового татка та дідуса! Але й цього людині замало і вона продовжує животіти надією та думами:

Ей, думи золотії, Насіння чисте, Коли ваш плід доспіє І воля блисне?..	Хто сіє, той не зараз Збирає плоди, І овоч рве не зараз, Хто сад городить;
Глядіть, брати, довкола: Весна йде з неба! Не справлено ще поля, Як того треба;	А той, хто кров'ю власнов Зливає ниву І сіє в ню завчасно Думку правдиву,
Не вкинено ще всюди В ріллю насіння, А се ще праця й труди На покоління!	Чи може він жадати Такого дива, Щоб завтра вже збирати По сівбі жнива?..

Іван Франко

Не думаю, що буде перебільшенням для нас з вам, майже однолітків, те, що ми в своєму житті врахували побажання Сенеки: «Життя — як п'єса: не те важливе, чи довга вона, але те, чи добре зіграна».

Майже 23 три роки щоденної праці поєднують мене з Людмилою Миколаївною, найближчим помічником під час мого проректорства і ректорства. Вона мала музичну освіту, що сприяло (так думаю) її розважливому відношенню до численних відвідувачів та створення світлої аури в приймальній. Ось уже 14 років нас не об'єднує «служба», але і я, і вона зберігаємо добру пам'ять про нашу співпрацю.

«Для людської природи характерне прагнення йти вперед, бажання чогось вищого, бо життя повинно мати мету, спокій був би смертю». Мабуть, зміст цих слів Івана Федоровича є збудником того, що я отримав електронного листа від Людмили Миколаївни не з Тернополя, а з Німеччини.

Дорогий Іван Семенович!!!

Найширі побажання надсилаю ВАМ у ВАШ ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ:

Чтоб всегда под счастливой звездой
Вас судьба по дороге вела.
В доме, чтоб полнокровной рекою
Жизнь спокойно и мирно текла.
Пусть Ваш дом лишь друзья посещают,
Стороною обходят ненастья,
От души мы добра Вам желаем,
Долгой жизни, здоровья и счастья!

Дорогой Иван Семенович!

Бажаю Вам великих творчих успіхів в літературній діяльності!

Я дякую долі, яка дала мені щастя працювати під Вашим керівництвом!

З повагою до Вас і Лідії Василівни,
цілую, Людмила Миколаївна.

10 січня 2011

Штутгарт-Зиндельфіген

Приїжджайте в гості! Я Вас люблю!

У пам'ять про чудові спогади життя в Тернополі я дарую Вам,
Людмилу Миколаївну, Ліни Костенко

УКРАЇНСЬКЕ АЛЬФЕСКО

Над шляхом, при долині, біля старого граба,
де біла-біла хатка стоїть на самоті,
живе там дід та баба, і курочка в них ряба,
вона, мабуть, несе їм яєчка золоті.

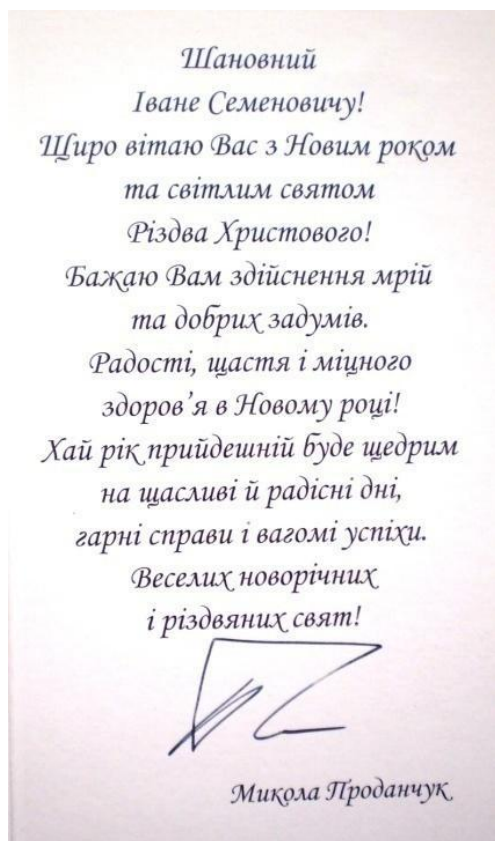
Там повен двір любистку, цвітуть такі жоржини,
і вишні чорноокі стоять до холодів.
Хитаються патлашки уздовж всієї стежини,
і стомлений лелека спускається на хлів.

Чиєсь дитя приходить, беруть його на руки.
А потім довго-довго на призьбі ще сидять.
Я знаю, дід та баба — це коли є онуки,
а в них сусідські діти шовковицю їдять.

Дорога і дорога лежить за гарбузами.
І хтось до когось їде тим шляхом золотим.
Остання в світі казка сидить під образами.
Навшпиньки виглядають жоржини через тин...

Якесь диво та й годі! Спілкування з тисячами і тисячами людей протягом тривалого життя не дозволило мені зустріти навіть двох схожих між собою людей. Та й не лише людей... Оце велике чудо природи, велике чудо Господнє! У цьому я вбачаю основу різнобарвності життя, основу життєвого піднесення, основу постійного руху вперед. Руху, якого не дано нікому (!) зупинити. Цю думку підтверджують і мої спогади. Ви зверніть увагу на те, що немає двох подібних листів із численних послань до мене.

У тому числі це стосується і послань Миколи Георгійовича Проданчука, члена-кореспондента НАМНУ, доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України, голови токсикологів України, експерта ВООЗ з питань організації охорони здоров'я, експерта-токсиколога Програми ООН по довкіллю, директора Інституту екогігієни і токсикології...

Шановний Іване Семеновичу!
Щиро вітаю Вас з Новим роком та світлим святом Різдва Христового!
Бажаю Вам здійснення мрій та добрих задумів.
Радості, щастя і міцного здоров'я в Новому році!
Хай рік прийдешній буде щедрим на щасливі і радісні дні, гарні справи і вагомі успіхи.
Веселих новорічних і Різдвяних свят!

Підпис

Микола Проданчук

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро вітаємо з наступаючим Новим роком та світлим святом Різдва Христового!

Бажаємо Вам радості, щастя, міцного здоров'я, здійснення мрій та добрих задумів!

Разом із новорічними та різдвяними привітаннями маємо честь запросити Вас на VII благодійний бал-концерт Меценатського проекту ЕКОГІНТОКСу в Національній опері України, присвячений ДНЮ СВЯТОГО МИКОЛАЯ, який відбудеться о 19 годині 19 грудня 2010 року.

Від імені колективу підпис Микола Проданчук

Микола Георгійович, мабуть, єдиний серед нас, медиків, який із заздрісною постійністю організовує та проводить благодійні культурні програми, які, в наш час, є надзвичайно важливим ланцюгом в збереженні духовності людини. Він якби говорить «Хай людина, повернувшись до себе, розгляне, хто вона проти того, що є, нехай подивиться на себе як на того, хто є тут, <випадковим> забродою, хай з цієї маленької темниці, в яку її вміщено, я маю на увазі всесвіт, навчиться оцінювати землю, царства, міста і себе саму, скласти собі справедливую ціну» (Блез Паскаль).

Отже, Микола Георгійович належить до тієї когорти нашого суспільства, представники якої сприяють піднесенню мого (твого) життєвого відчуття:

Як жити хочеться! Несказано, безмірно...

Не надивився я ні на зелену землю,

Ні на далекі сині небеса.

Я не наслухався ні шуму рік широких,

Ні шелесту лісів дрімучих, темних,

Ні голосу пташок, що вихваляють світ.

Я все життя горів на огнищі людському,

Я все життя неначе був розп'ятий

За злочин чийсь на вічному хресті.

Я все життя збирався тільки жити,

Дивитись, слухати і пити

Нектар із келеха краси.

Олександр Олесь

І це незважаючи на те, що

Біжить лошатко по асфальту.

Цок-цок копитцями, цок-цок.

Смагляве літо смалить смальту.

Булана гривка навскосок.

На возі сіно, сіно, сіно!

Повз нього траса поспіша.

А дядько цьвохає сумлінно.

За ним вибрикує лоша.

Скажи, навіщо людству розум,

щоб так цей світ занапастить?

Біжить лошаточко за возом,

Не просить віжки попустить.

Вокзали, темпи, термінали,

в прогрес запряжена душа.

Самі себе вже перегнали.
А озирнулись на лоша.

Ліна Костенко

Микола Проданчук бажає урізноманітнити не лише своє життя, а й життя своїх близьких та знайомих. Він ніби опосередковано прислухається до порад Джона Темплтона:

ВОПЛОЩАЙТЕ ЗАКОНЫ В ЖИЗНЬ!

Мы часто учимся на историях, которые запечатляются в нашей памяти, являя собой притчу, которая содержит простую, но прекрасную аналогию. Следующая история, заимствованная из «Направляющей сокровищницы веры», предоставляет вам возможность посмотреть, как действуют законы жизни. Прочтите ее, попытайтесь найти аналогию, а потом запишите в своем дневнике, какие законы жизни, по-вашему, в ней отразились.

Сесиль Б. де Милль, знаменитый кинопродюсер, был человеком разносторонне талантливым и мудрым. Ему нравилось временами уединяться, чтобы подумать над какой-нибудь проблемой. Как-то раз, когда у него были трудности личного характера, он поплыл на каноэ по озеру в штате Мэн.

Спустя какое-то время каноэ оказалось у берега, где глубина была небольшой — всего несколько дюймов. Глядя в воду, де Милль увидел, что дно озера кишит какими-то странными жуками. Он заинтересовано разглядывал их — и вот один из жуков поднялся на поверхность и медленно влез на борт лодки. Добравшись до самого верха, жук вцепился в дерево — и сдох.

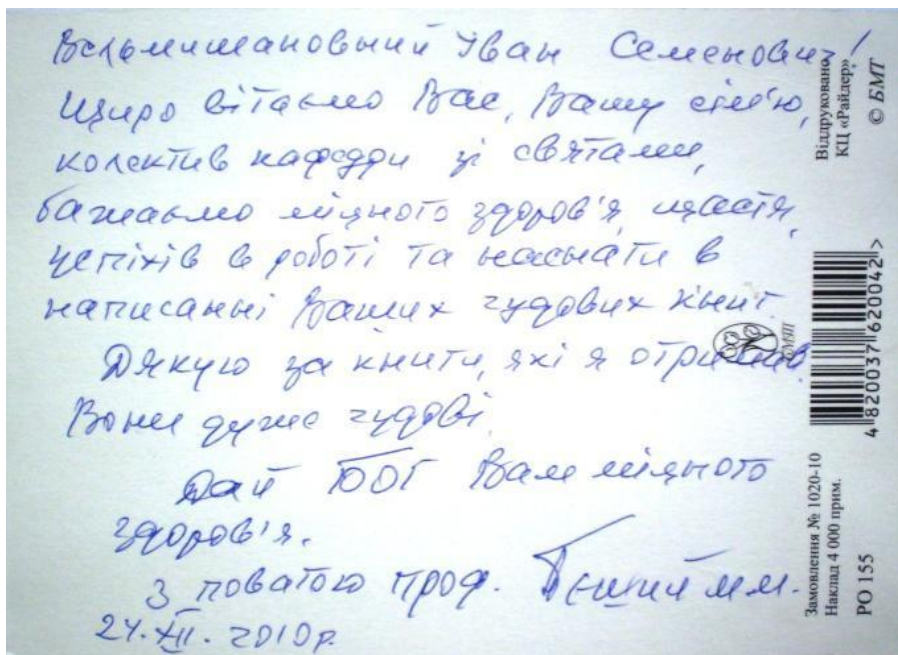
Де Милль вскоре забыл про жука: его мысли снова вернулись к его проблеме. Несколько часов спустя его взгляд снова упал на жука, и он увидел, что на жарком солнце его панцирь стал сухим и хрупким. На его глазах панцирь медленно треснул — и из него появилось новое существо, стрекоза. Вскоре изящное насекомое, играя красками, уже взлетело навстречу солнцу.

Крылатое создание в одну секунду пролетело большее расстояние, чем его водяное «я» могло проползти за несколько дней. Вскоре оно

сделало круг и пронеслось над самой поверхностью воды. Де Милль заметил, что его тень скользнула по воде. Возможно, водяные жуки тоже видели эту тень, но теперь их прежний спутник оказался в мире, который был вне пределов их понимания. Они по-прежнему копошились в своем ограниченном мирке, а их окрыленный собрат получил возможность летать между небом и землей.

Позднее де Милль поделился увиденным с другими и закончил рассказ мудрым вопросом: «Неужели великий Творец вселенной сделавший такое для водяного жука, не сделает это для человека?»

Полтавська область, не лише вірець всеукраїнства, а й є сусідкою моєї, Сумської області, і не лише. В 1969 році, після захисту докторської дисертації, мені було запропоновано очолити курс педіатрії з наданням квартири, в тодішньому Полтавському стоматологічному інституті. Ця пропозиція повторювалась тричі. І я відмовився. Із сьогоднішнього (з моєї точки зору) — здуру. У цьому вузі в мене були і залишаються друзі. Багаторічний ректор цього університету, мій друг, Микола Сергійович Скрипніков, залишив нас назавжди. Євген Воробйов, завідувач кафедри терапії, проректор з лікувально-профілактичної роботи й найближчий товариш Миколи Сергійовича, щороку вітає мене та запрошує в гості... Ну а педіатри, браття і сестри по фаху... Наприклад, з Миколою Миколайовичем Пешим ми спілкуємося десятиліттями. Ось і його останнє на сьогодні вітання:

Вельмишановний Іван Семенович!

Щиро вітаю Вас, Вашу сім'ю, колектив кафедри зі святами, бажаю міцного здоров'я, щастя, успіхів в роботі та наснаги в написанні Ваших чудових книг.

Дякую за книги, які я отримав. Вони чудові.

Дай Бог Вам міцного здоров'я.

З повагою проф. Пеший М. М.

24. XII. 2010 р.

Микола Миколайович — надзвичайно працелюбний та скромний вчений-педіатр. Його підручники, монографії, посібники були і є важним чинником у підготовці лікарів та у їх подальшому вдосконаленню.

Його любов до свого фаху, до малюків є постійною тому, що «Не сила, а тривалість високого відчуття створює вищих людей» (Ф. Ніцше). У нього немає високих звань, високих нагород, про які каже Володимир Рунчак (із статті Катерини Константинової «Я — «самашедший», але не

божевільний». «ДТ» 26 березня 2011): «В нашому мистецькому загалі тривають дискусії з приводу почесних звань (які частенько дають не за заслуги). Оливи у вогонь додала й Шевченківська премія, довкола якої не вщухають пристрасті, і, очевидно, не всі знають, що український композитор Володимир Рунчак кілька років тому написав твір для двох саксофонів — «Дайте Шевченківську премію всім, хто її хоче». А нещодавно продовжив цю музично-публіцистичну тему в новому творі «Дайте дві Шевченківські премії всім, хто хоче одну!»...

— А як би вам спало на думку написати музичний твір «Записки українського самашедшого музиканта» — щоб з того вийшло?

— Думаю, що такий твір я пишу всім своїм життям! Ну який ідіот у нашій державі, відмовлятиметься від премій, звань, нагород?

Я ж відмовився від усього — наперед! Щоб ніколи нічого навіть не пропонували. Колись давно, щойно вступивши до Спілки композиторів, на якихось зборах запитав музиканта: «Якщо ви не отримаєте «народного, то що — писатимете музику гірше чи краще?»

Так, саме «самашедший»... Хіба не самашедший пише: «Дайте дві Шевченківські премії всім, хто хоче одну?»

А хіба не є продовженням цього «роману» те, що на державному іспиті з композиції я отримав «двійку»? Потім вони переголосовували тричі і поставили мені «трійку». І на той час у мене було вже чотири симфонії. Коли я прийшов до Романа Кофмана і показав свої твори, він сказав: «Уже навіть за те, що ти стільки часу відсидів за столом — це явно не «два!»

Очевидно, справді «самашедший», але — не божевільний! Знаю від чого відмовляюся. Господь мені і так дав авансом це життя, а я маю наповнити його своєю професійністю»...

Найвища ж нагорода для Миколи Миколайовича, як і для кожного педіатра, посмішка та веселий вираз обличчя ще вчора страждаючої дитини. Адже «Доброчесність слугує сама собі нагородою; людина перевершує доброчесність, коли служить і не отримує нагороди» (Козьма Прутков). Тим більше, що «Ордена — відзнака заслуг перед тими, хто дає ордена» (Кароль Бунш).

Відхилився. Відхилився до такої міри, що на пам'ять прийшли

ТРИ КЛЮЧА

В степи мирской, печальной и безбрежной,
Таинственно пробились три ключа:
Ключ юности, ключ быстрый и мятежный,
Кипит, бежит, сверкая и журча.
Кастальский ключ волною вдохновенья
В степи мирской изгнанников поит.
Последний ключ — холодный ключ забвенья,
Он слаще всех жар сердца утоляет.

А. Пушкин

А це ще один, трудівник-бджілка, з вулику педіатрів, Юрій Миколайович Нечитайло, завідувач кафедри педіатрії Чернівецького медичного університету...

В це свято тепле й тихе
Холодної пори,
Коли зоря Різдяна
Всміхається згори,
Нехай дарує доля
Вам радість знов і знов,
Нехай в мороз зігріють
Вас щастя і любов!

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиро вітаємо з Новорічними та Різдвяними святами! Нехай Новий рік принесе Вам насагу і натхнення в роботі, здоров'я та добробут! Радості, щастя, довгого віку — Вам і Вашій родині! Прийміть також наші найкращі побажання та поздоровлення з днем народження!

З повагою, від колективу кафедри пропедевтики
дитячих хвороб БДМУ, професор підпис Ю. М. Нечитайло

ВЕДЬМИЦЯ НОВИЙ

Іване Семеновичу!

Щиро вітаємо Вас з Новорічними та Різдвяними святами! Нехай Новий рік принесе Вам наснагу і натхнення в роботі, здоров'я та добробут! Радості, щастя, довгого віку – Вам і Вашій родині! Прийміть також наші найкращі побажання та поздоровлення з днем народження!

* * * * *

З повагою, від колективу кафедри
пропедевтики дитячих хвороб БДМУ, професор

Ю.М. Нечитайло

Він (Юрій Миколайович) невпинно, систематично, наполегливо довбе каміння педіатричної науки та удосконалює методи лікування і профілактики дитячих захворювань. Як це нелегко! Яке напруження всього організму викликає така, на перший погляд, шляхетна, спокійна та врівноважена праця!

Хорошо живу, богато,
все умею, все могу,
как плясунья по канату,
по судьбе своей бегу,
между небом и водой,
между счастьем и бедой...
Получается красиво,
всем приятна красота...
Кабы знать вам,
сколько силы
вымогает красота.
Миг один, одна неловкость —
и на дне...
по чьей вине?
До чего же эта легкость
сердце вымотала мне!

Вероника Тушинова

Чому так?

Бо тепера Правда скрізь закрита,
Тільки єсть приміта на хресті прибита.
Ой, Сусе наш, Сусе, Сусе назарянський,
Помилуй, пожалуй весь люд христіанський.
Ой, Сусе наш, Сусе, Сусе провозванний,
Помилуй, пожалуй весь мир православний...

*Із книги Леоніда Ушкалова
«Есеї про українське бароко». Київ, 2006*

І все-таки Beati omnes esse volumus (Усі ми хочемо бути щасливими).

Надзвичайно неспокійна натура Василя Захаровича Нетяженка, завідувача кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, декана лікувального факультету, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, члена-кореспондента НАМНУ, Президента асоціації лікарів-інтерністів України, голову спеціалізованої ради..., головного терапевта МОЗ України, робить його цікавим та емоційно піднесеним співрозмовником. Любов до свого фаху, до України дозволяють йому процитувати вірш Маркіяна Шашкевича:

МОЄ НЕБО

Благо тому, хто уміє,
Розігравши буйні мислі,
В степу вітри здоганяти,
Хто піснь руську зрозуміє
І вдасть в тебе, гарна пісне
Заким мороз грудь му стисне,
Док в ней тужні мгли не звисли,
Душу свою перелляти.

Благо тому, хто у груді
Українця сміло сяде
І ей дзвінків сли допаде, -
Думки чудні видобуде,
Думки руські, вислухані

У природи — виспівані
Для природи в полно́й груді.
Бо ж той думков руськов в'єся,
Як козацький коник меткий,
Як степовий вихор легкий,
Сли в сум-горе розлієся
Серце чуле, мисль соколя
Попід звізди ясноокі,
Понад вічних світів стоки,
Там, де лучша цвіте доля.
Отже ж, сли запрагнеш неба,
Слухай, скажу, чог потреба:
В устах думку лиш пестити,
К серцю милу голубити,
Щоб ся журб тяжких лишити,
Крвавой долі одмолити.

А це вже його тепле привітання:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Від усього серця вітаю Вас із самим довгоочікуваним і світлими святами — Новим Роком та Різдвом Христовим! Це усіма нами з дитинства улюблені й радісні дні, наповнені світлом свята спільної радості, веселощів, очікування чудес й казки, душевного тепла й надій.

Напередодні Нового Року прийнято загадувати бажання і вірити, що вони обов'язково здійсняться. Від усієї душі зичу Вам великого людського щастя, міцного здоров'я, добрай радості, вірних друзів та близьких людей поруч. Нехай прийдешній рік виправдає Ваші самі добрі надії і прагнення, принесе достаток і добробут Вашій сім'ї. Нехай Новий рік буде щедрим для Вас на цікаві плани та творчі успіхи, принесе із собою смак нових перемог, впевненість у правильності вибраної мети та енергію для її досягнення.

З Новим Роком та Різдвом Христовим!

З глибокою повагою, член-кореспондент НАМН України,
завідувач кафедри внутрішньої пропедевтичної медицини № 1,

Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця,
д. мед. н., професор підпис В. З. Нетяженко

Вельмишановний (а)

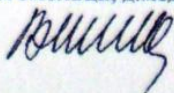
Іване Сешеновичу !

*Від усього серця вітаю Вас із самими
довгоочікуваними і світлими святами – Новим
Роком та Різдвом Христовим! Це усіма нами з
дитинства улюблені й радісні дні, наповнені
світлом свята спільної радості, веселоців,
очікування чудес й казки, душевного тепла и надії.*

*Напередодні Нового Року прийнято
загадувати бажання і вірити, що вони обов'язково
здійсняться. Від усієї душі зичу Вам великого
людського щастя, міцного здоров'я, добра й
радості, вірних друзів та близьких людей поруч.
Нехай прийдешній рік виправдає Ваші самі добрі
надії і прагнення, принесе достаток і добробут
Вашій сім'ї. Нехай Новий рік буде щедрим для Вас
на цікаві плани та творчі успіхи, принесе із собою
смак нових перемог, впевненість у правильності
обраної мети та енергію для її досягнення.*

З Новим Роком та Різдвом Христовим!

*З глибокою повагою,
член-кореспондент НАМН України,
завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої
медицини №1 Національного медичного
університету
імені О.О.Богомольця, д.мед.н,
професор*

В.З.Нетяженко

Мабуть, Василь Захарович є одним з найактивніших терапевтів в Україні. Він частий гість в усіх регіонах країни, де ділиться своїм досвідом та науковими досягненнями. Але при цьому керується наступним: «...Якщо ви прагнете бути добрим співрозмовником, насамперед, будьте уважним слухачем. Як формулює місіс Лі, «щоб бути цікавим — треба бути зацікавленим». Задавайте запитання, відповідаючи на які, людина діставатиме втіху. Спонукуйте співрозмовника говорити про себе та свої досягнення. Пам'ятайте: людина з якою ви розмовляєте, зацікавлена власною особою і своїми бажаннями стократ більше, ніж вами і вашими проблемами. Власний зубний біль дошкуляє їй значно більше, ніж голод у Китаї, що викорчовує життя мільйонам людей...» (Дейл Карнегі).

Володимир Миколайович Коваленко — мій земляк. За моїми відомостями, він досяг найвищих висот у медицині серед Сумчан: він дійсний член Національної академії медичних наук України, член Президії цієї академії, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доктор медичних наук, професор, директор Національного наукового центру «Інститут кардіології ім. акад. М. Д. Стражеска» НАМНУ, завідувач кафедри терапії та ревматології НМАПО ім. П. Л. Шупика, Президент Асоціації ревматологів та кардіологів України... Я вже не кажу про Почесні Грамоти та ордена. Це, мабуть, і про нього писав Іван Франко:

В тім високість душ високих,
в тім краса умів розумних:
раз початого не кинуть,
хоч прийдеш зазнати й горя.

Трус не починає діла,
бо боїться перешкоди;
ледар розпочне й покине
гнеть при першій перешкоді.

Лиш високий ум не кине
розпочатого ніколи,

хоч би перед ним здіймались
і столітні перешкоди.

Почин у всякому ділі
мусить розвага вести,
воля, мов сталь, тоді твердне
і не допустить зійти
на манівці постанові:
розмисл, немов похідня,
світить, і Божеська гордість
в серці рости почина.
Радість наповнює душу,
Здвоює сили усі;
Так-то діла благородні
Родяться в чесній душі.

А це його коротке привітання:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

З Новим Роком та Різдвом Христовим!

Зичимо Вам міцного здоров'я, щастя, нових цікавих починань і
великих звершень на благо України!

З глибокою повагою, директор ННЦ

«Інститут кардіології ім. М. Д. Стражеска» НАМН України,

Якщо не зважати на чергове, часів «совєтів», «великих звершень на благо...», то Володимир Миколайович ужив триадную формулу (здоров'я, щастя, починань), а «Впечатление от триадных формул по силе, пожалуй, не имеют аналогов. Я думаю, это связано с тем, что ими как-то специфически аллюзируется в подсознании *треугольник* — самая жестокая из фигур и самая устойчивая. Здесь минимумом средств достигается максимум эффективности: исчерпывающая охватность, однозначная адекватность и неотклоняющаяся причастность образуемому первоначалу качества. Все подобное, как бы исподволь, но очень определенно и конкретно, уверяет нас в достаточной целесообразности того, на что мы рассчитываем, и необходимой надежности того, что получаем» (П. С. Таранов). Ось їх життєві приклади:

Ни тоски, ни любви, ни обиды,
Все померкло, прошло, отошло...

А. А. Блок

Не упрекай, не жалуйся, не объясняй. (Андре Моруа)

Для того, чтобы люди находили счастье в том, что они делают, необходимо соблюдение трех элементов: работа должна быть им по силам, она не должна быть изнуряющей и ей обязательно должен сопутствовать успех (Джон Рескин).

Мы в России. Мрак, бардак да перетак (Тимур Кибиров).

Когда человеческое коварство и злодейство доходят до крайних пределов, следует по необходимости, чтобы мир очищался от людей посредством одного из трех способов, будь-то чума, неурожай или потоп: дабы люди, оставшись в малом числе и пострадавшие, зажили бы благополучно и стали бы лучше (Николло Макиавелли).

Существует поговорка, что тот еще не жил полной жизнью, кто не знал бедности, любви и войны... (О'Генри).

Tria vitanda sunt: invidia, contemptus (Трьох речей треба уникати: ненависті, заздрості та зневаги).

Tribus verbis (У трьох словах — коротко)...

В трьох словах (коротко) хочу сказати про заслуженого лікаря України, кандидата медичних наук, багаторазового депутата обласної ради (5 чи 6 скликань; я втратив рахунок), директора Чортківського медичного коледжу Любомира Степановича Білика, який зумів довести підлеглу йому установу до досконалості.

Також чарує традиція сім'ї Любомира Білика: кожне свято всі Білики у своїй мамі, в Підволочиську. І таким чином, у мамі є постійні збурювачі щастя-пам'яті її материнства:

Так скоро зійде сонечко малесеньке
І душу мою стисне кулачками,
Два серця зв'яже вузликом міцненьким,
Розбудить серед ночі словом «Мама».

11* Смієт І. С. Кожен з нас на нові життя — жінці...

З подякою схилюсь перед сонцем,
І землю поцілую, скажу небу:
«О дякую, Всемиловитий Боже!»
Здійснилась мрія, є в житті потреба.

Я візьму своє сонце в руки
Обійму, ніжно заколишу...
Ні! Материнство — то не музи!
Це те, заради чого жити мушу.

Мар'яна Рудакевич (тернополянка)

Послання Любомира Степановича в тріаді не вкладається. Воно щире, емоційне, яскраве, зі значною душевною теплотою...

Величавий

Гане Сетеновичу !

У найкращих християнських звичаях і традиціях українського народу напередодні Різдва Христового та з нагоди Новорічних свят я щедро обдаровую Вас миром в серці і спокоєм в душі.

Щиро зичу кожному здоров'я, добра, радості, достатку, всіх благ і граздів на довгий і щасливий вік.

Бажаю, щоб цьогорічні Різдвяні Свята були для всіх затишними і родинними, веселими і урочистими, яскравими і колоритними, багатими на кутю і щедрими на коляду.

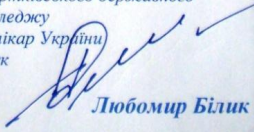
На порозі нового і незвіданого хай
Господь благословить всіх нас.

Христос ся рождає!

Славте Його !

З повагою

Директор Чортківського державного
медичного коледжу
Заслужений лікар України
канд. мед. наук

Любомир Білик

Різдво 2011

І сьогодні, коли напередодні Пасхальних днів до Сонця потягнулося все живе, виказуючи всі свої принади, в моїй душі ожили слова Олександра Олеся з його вірша:

Усе жило,
Усе цвіло
І в щасті раювало.

Сади пахтіли,
Ріки шуміли,
І сонце всіх вітало.

І цвів весь край,
Як Божий рай,
Де душі не страдали.

І тільки лози
Губили сльози,
За всіх одні ридали.

Таке враження, що настав час звернутися до вічного, яке зветься

СИЛА ЛЮБОВІ

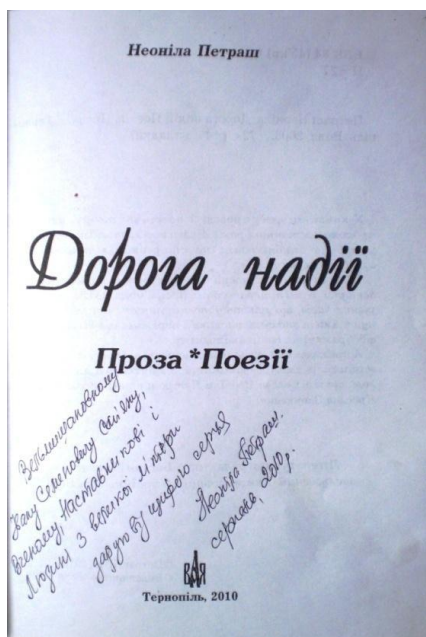
Без любові не розквітнуть квіти,
Без любові не сміються діти,
Без любові змовкнуть солов'ї,
Сонце заховається в імлі.

Жити всім любов допомагає,
Бо вона всі труднощі долає,
Бо вона — це дивовижна сила,
Нездоланна, вічна і красива.

Все любов своїм теплом зігріє,
Розпалить вогонь, що ледве тліє,
І пустиню перетворить в рай,
В цьому, Боже, їй допомагай!

Ця «Сила любові» — із книги прози та поезії Неоніли Петраш, Лікаря, багатодесятирічного начмеда стоматологічної поліклініки та мого і моєї сім'ї спасителя від «зубних» бід. І разом з тим талановитого письменника та поета.

А який зворушливий напис на цій книзі: «Вельмишановному Івану Семеновичу Сміяну, Вченому, Наставникові і Людині з великої літери дарую від щирого серця. Неоніла Петраш. Серпень, 2010 р.». Коли я читаю ці слова, то я сам собі заздрю, звеличувано заздрю. Чому? Тому що такі проникливі слова від, я б сказав, геніальної людини, та ще чудові жінки, чули дуже мало чоловіків. На відміну більшості, я на заздрість дивлюсь позитивно. Адже «Високі вежі вимірюються довжиною відкинутої ними тіні, великі люди — кількістю тих, хто заздрить» (Китайський вислів). Хоча, безумовно, я пам'ятаю і слова Григорія Сковороди:

Хочеш ли жить в сласти? Не завидь нигде.
Будь сыт з малой части, не убойся везде.
Плюнь на гробныя прахи и на детскія страхи.
Покой — смерть, не вред.

Так живал афинеїській, так живал єврейській
Епикур — Христос.

Майже одночасно вийшли з друку роман Василя Шкляра «Чорний Ворон» і оповідання Неоніли Миколайовни

ЧОРНИЙ ВОРОН

І чого той ворон знову шкребеться до вікна? Приручив його, коли годував на ганку голубів. Спочатку чорноперий полохливо й обережно підходив скраєчку, але голод перемагав страх, птах смілішав і згодом уже із задоволенням смакував насипаними голубам зернятками. Відтоді зрідка прилітав, привертаючи на себе увагу стуком у шибку, неначе хотів про щось сповістити.

Почалося усе саме тоді, коли п'ять років тому оформляв документи для отримання в банку позики під заставу тещиної квартири, в якій мешкала родина. Була радість від розпочатого бізнесу — бо ж має вищу освіту, вдосталь життєвої енергії, красиву й люблячу дружину та двійко чарівних малят. То що могло завадити працювати з подвійним ентузіазмом? Адже держава обіцяла помагати всім, хто прагне ставати на ноги.

І він почав поволі спинатися — запрацював невеликий приватний таксопарк, бізнесова справа зрушила з місця. Одного разу, коли втомлений і майже щасливий повернувся з роботи додому, ворон знову постукав у шибку. Не звертав уваги, заглиблений у щоденні клопоти: ретельно пильнував податків та тих клятих відсотків від позики, щоб сплачувати їх вчасно. Тож працював, працював, працював...

Та раптом долар поліз угору. А віддавати гривневу позику за «мудрим» законом потрібно у доларовому еквіваленті. І захиталася під ногами земля, неначе від землетрусу, а через утворену тріщину вже почала проглядатися безодня. Було страшно, бо тріщина чимраз збільшувалася і була готова ось-ось поглинути всі його разом із родиною сподівання. Тому віддався праці понад силу. Ловив себе на тому, що вдома постійно прислухаються до кожного підозрілого звуку — здавалося, що вже хтось вимогливо гримає в двері, щоб забрати помешкання — прихисток його родини... А може, то знову прилетів той

ворон і стукає у шибку? Та ні — це стукає його серце, немов намагається вирватись із грудей, і стук цей відлунує в скронях та в кожній клітинці його єства. Дурненьке, невже ти надієшся достукатися з проханням про допомогу? До кого? Може, до тих можновладців, які своїми шаленими прибутками завдячують брехні, лихварству, підступництву, шахрайству?

А ворон і справді товчється за вікном: чи то сподіваючись на частування, чи, може, знову сповіщає про щось невідоме й зловіще?

Дуже коротко зміст цього оповідання можна так максимально коротко відобразити: чорний ворон — мрійливі надії — життєва катастрофа — знову чорний ворон...

Василь Шкляр сам вивів формулу свого роману «Чорний Ворон», епіграфом до нього:

Тобі зозуля навесні
Кувала щастя, а мені
Вороння каркало сумне, —
Забудь мене, забудь мене...

Пісня

Анотація до цього роману ще не менш сумна: «Роман відтворює одну з найдраматичніших і найбільш замовчуваних сторінок нашої історії — боротьбу українських повстанців проти окупаційної влади у 20-х роках. Збулося Тарасове пророцтво: повіяв новий вогонь із Холодного Яру, і лицарі лісу освятили зброю на московського ката. Найзапекліші з них — залишенці — продовжили боротьбу навіть тоді, коли в Україні утвердилася диктатура чужинців і не було вже надії на визволення. Таким був загін отамана Чорного Ворона».

* * *

1921 року долю чотирирічної війни, яку Росія розв'язала проти Української Народної Республіки, було вирішено на користь загарбника. Армія УНР опинилася інтернованою за колючим дротом колишніх польських союзників. Однак збройна боротьба ще роками тривала майже на всіх теренах України. Відчайдушний опір російським окупантам чинили повстанці Холодного Яру. На їхньому чорному бойовому прапорі був напис: «Воля України або смерть».

Ці два «чорних ворона» є яскравим свідченням того, що як в долі однієї людини, так і в історії людства, надія дружить з безнадією. Незмінними лише залишаються

МАМИНІ РУКИ

Натруджені руки лежать на колінах,
В очах — повно сонця й добра,
Бо це ось четверте уже покоління
Так прагне їх ласки, тепла.

Здається зірвуться, як крила, пташино
На поміч у горі, біді.
Почуєш їх дотик, о люба дитино, —
І зникнуть всі болі й жалі.

Вдивляюся пильно у рідні долоні,
Поорані часом, шорсткі,
У кожній судинці, заглибинці кожній
Відбилися тернисті стежки.

Негода і сонце, і радість, і муки
Сплели візеруночків нить.
Вклоняюся низько, цілую ті руки,
Й молитва у серці бринить...

Неоніла Петраш

Я також отримав електронне повідомлення № 1 на художній листівці із Чернівців:

Дорогий Іван Семеновичу!

Вітаю вас, щирого товариша, володаря непересічних особистих чеснот, душевних якостей, незламного патріота України, з днем народження.

Зичу багатирського здоров'я, високої наснаги, миру!

Василь Пішак

Василь Пішак! Багаторічний ректор та завідувач кафедри Чернівецького медичного університету. Ректор, який «тихою сапою»

примножував надбання цього вузу. Я не знав більш спокійного і виваженого ректора медичного вузу на теренах колишнього Союзу, аніж Василь Павлович Пішак. Він ніколи не заважав закінчити свою думку співрозмовнику. Мабуть, тому, що «Розумні люди знають, що можна вірити лише половині з того, що нам говорять. Але лише дуже розумні знають, якій саме половині» (Яніна Іпхорська). Мабуть, так склалося еволюційно:

Он взрослых изводил вопросом «почему?»
Его прозвали «маленький философ».
Но только он подрос, как начали ему
Преподносить ответы без вопросов.
И с этих пор он больше никому
Не досаждал вопросом «почему?».

С. Я. Маршак

Ось коротко про Василя Пішака.

«Мета життя — бути відданим українському народу». Пішак Василь Павлович.

Народився 3 листопада 1940 р. в с. Селище Сокирянського р-ну Чернівецької області.

Освіта вища. У 1966 р. закінчив лікувальний факультет Чернівецького медичного інституту (нині — Буковинський державний медичний університет), у 1974 р. — біологічний факультет Чернівецького національного університету.

Доктор медичних наук. Професор. Безпартійний.

«Від діда-прадіда — з селянської сім'ї. Перший у великій родині, хто отримав спеціальну освіту, — у 1957 р. закінчив Чернівецьке медичне училище. Три роки працював фельдшером. З 1966 р. працюю на кафедрі медичної біології БДМА, пройшов шлях від асистента до професора, завідувача кафедри, декана, ректора (1993–2010 рр.) медичного університету. Автор біля тисячі наукових праць, в тому числі монографій, підручників, навчальних посібників.

Мета життя — бути відданим українському народу.

Життєвий принцип — безкомпромісність у всьому.

Найприємніше у роботі — досягнення мети.

«В людях ціную чесність, принциповість, людяність».

Нагороджений орденами: «Знак Пошани» (1986), «За заслуги» II-III ступенів.

Заслужений працівник народної освіти України. Член-кореспондент АПН України. Відмінник охорони здоров'я. Почесний громадянин міста Чернівців.

Лауреат премій ім. О. О. Богомольця НАН України та обласних премій ім. Ю. Федьковича і О. Поповича. Лауреат Всеукраїнської програми «Лідери регіонів», 2002 р.

Хобі: садівництво, бджільництво.

У нас з Василем Пішаком немало загального. І він, і я закінчили середній спеціальний медичний заклад. І я і він пройшли важливу трудову трирічну школу — фельдшера. Обидва ми зі значними труднощами переборювали фінальну стрічку поступлення у вуз. Лише середній медичний працівник, який «пробився» у вуз, може з достатньою достойністю оцінити та глибоко і назавжди полюбити свій фак. Подібні нам, знають і пам'ятають, що таке жити на одну мізерну стипендію. І

тому не дивно, що Господь Бог дав нам неабияке працелюбство, яке сприяло досягненню вершин в медицині...

Але ми завжди пам'ятаємо наше незабутнє селянське дитинство, про яке писав Генріх Гейне:

Пастушок — король счастливый,
Холм зеленый — чем не трон?
Ясным солнцем, как короной,
По утрам увенчан он.

Блеют лстивые овечки,
Словно сонм придворных дам.
Как гофмаршалы, телята
Гордо бродят тут и там.

А в оркестре королевском
Птицы, телки и бычки.
Флейты, скрипки веселятся,
Заливаются сверчки.

Лес поет, шумит, трезвонит,
Водопад шумит, бурля.
Сладкозвучие нагонит
Сладкий сон на короля.

И возьмет бразды правленья
Злой министр — ворчливый пес,
Громким лаем устрасая
Разбегающихся коз.

И сквозь сон король промолвит:
«Нелегко носит венец.
Мне б к любимой королеве
Возвратиться наконец.

Я в ее объятьях нежных
Испытал, изведал рай.

И в глазах ее прекрасных
Виден мой бескрайний край»

Переклад І. Грицькової

І ми з Василем Павловичем усе своє свідоме життя намагалися не лише зрозуміти, а й втілити в життя думку Дж. Джелинека: «Любов допоможе пережити все те, чого не змінити».

...Однако возможно рассматривать любовь в гораздо более широком смысле: как основополагающее чувство доброжелательности к другим, заботу об их здоровье и благосостоянии, желание им одного только добра. Это включает наших родителей, братьев, сестер, друзей — и вообще всех.

Любовь в той или иной форме — это идеал и мечта каждого живущего, ибо наши души были сотворены Любовью Творца, — и в выражении Любви лежит наше предназначение. Мы чувствуем себя состоявшимися, если находимся в состоянии любви, а без нее мы опустошены. Любовь становится целью нашего бытия с момента нашего появления из небесного лона. Хотя о любви написано бесконечное количество слов, но одно из них и даже все они вместе не могут целиком охватить сущность любви.

Иногда, когда мы думаем о ком-то, мы на самом деле любим то, что этот другой способный нам дать. Это может быть проявлением «условной» любви. Любовь в ее наивысшем проявлении ничего не требует взамен. Она существует ради себя самой. Ее не тревожит, на что или на кого она направлена, не волнует взаимность. Как солнце, она льет свою природную радость.

Любовь — это духовное чувство, которое видит хорошее везде и во всех. Она утверждает, что все хорошо, и, отказываясь замечать дурное, заставляет хорошее казаться главным, и в самой любви и во всем остальном. Любовь не обращает внимание на недостатки, вымышленные или реальные. Любовь считается великим примирителем и ценителем.

Несколько лет назад некий бизнесмен указал на невероятный импульс к успеху, который дает безусловная любовь. Робота Гарри была связана с постоянными контактами с людьми самых разных возрастов, с

самым разным положением в обществе и различных национальностей. Ему необходим был ключ к успешным контактам с этими людьми. Он изложил свою личную формулу успеха общения — особенно с людьми, которые потенциально могут доставить вам неприятности. Когда его ждала важная встреча, он уходил к себе в кабинет, закрывал дверь и сидел неподвижно и молча. Мысленно он представлял себе человека — или людей, — с которыми ему предстояло беседовать, и окружал их своею любовью. Вот слова, которыми он при этом пользовался: «Я — источник вселенской любви, мощно притягивающий все доброе, что есть во мне, и способный передавать доброе другим, в особенности (имярек)».

Такая подготовка создавала мощное энергетическое поле, на которое настраивались и он сам, и его клиент. Он заметил, что просто произнести данные слова мало. Важно почувствовать то, что говоришь, ощутить силу вселенской любви, которая наполняла бы вас и ваши слова, ум и душу. Признайте существования этого дивного божества внутри вас и ваше «высшее я» откликнется на это, словно цветок, распускающий свои лепестки навстречу солнцу, и примет ваши интересы, ваши желания, ваше внимание и вашу любовь. Выраженная подобным образом любовь может преодолеть любые преграды. Каждая частица вселенной откликается на безусловную любовь и открывает перед ней свои тайны. Джордж Вашингтон Карвер в Соединенных Штатах Америки любовью превратил арахисовый орешек в многомиллионную промышленность! В одной из раннехристианских рукописей мы читаем чудесное наставление:

«И не может устоять то, что не основано на любви.

Ибо одна только любовь не умаляется, но сияет своим собственным светом.

Прекращает раздоры, смягчает жар ненависти, восстанавливает мир и сводит вместе разлученных.

Искупает зло помогает всем, не вредя никому.

И кто призовет ее к себе на помощь, не убоится зла,

Но найдет защиту и обретет вечный покой».

В отношениях между людьми мы порой позабываем о том, что истинная любовь дарится щедро, без всяких условий. Любовь — это наш личный «зеленый свет», а ее отсутствие — определенный сигнал «стоп!». Любовь реальна. Она действует! Любовь — нежное чувство, но в то же

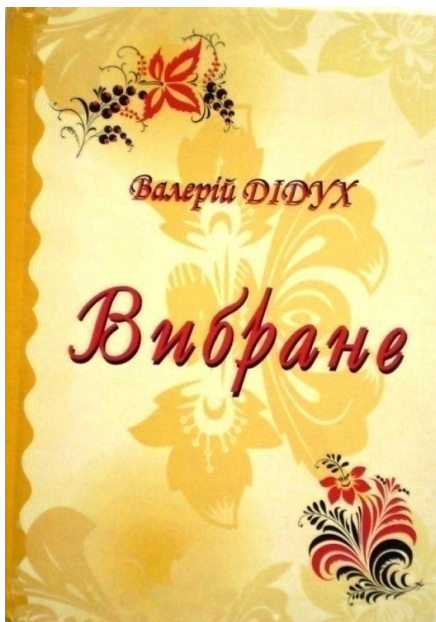
время она, несомненно, является вашим мощным оружием. Любовь вооружает вас терпением, чтобы справиться с любой ситуацией (из книги Джона Темплтона «Всемирные законы жизни»).

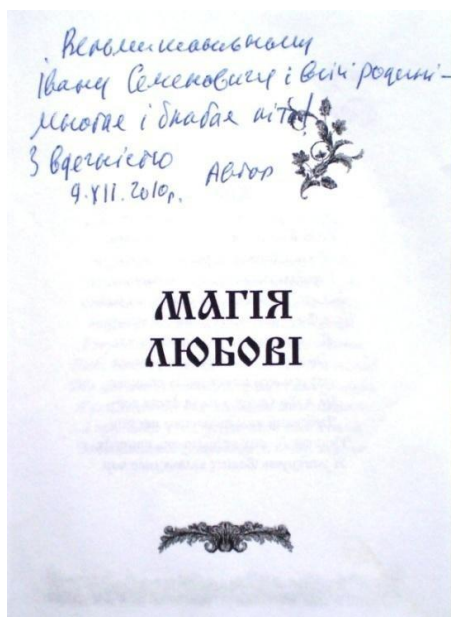
Не лунає так, Боже,
Як колись, тепер спів.
Щось підспівувать можем,
Всіх не знаємо слів.
Нам цей гріх пригадаєш,
Як днів згаснуть вогні
Й нас тоді запитаєш
Про забуті пісні.

Це один із численних творів останньої (на час написання моїх спогадів і роздумів) поетичної збірки «Вибране» Валерія Дідуха, фізика, доцента Тернопільського медичного університету. «Поетична збірка «Вибране» віддзеркалює часи минувшини, проблеми сьогодення і одвічні устремління людини. Через усю канву проходить тема любові до жінки, до отчого краю, до України» (анотація до збірки).

Я щиро симпатизую таким людям, як Валерій Дідух, людям зі значним працелюбством, цілеспрямованістю, життєвим оптимізмом та з невгасаючою надією щодо творчого і світлого розвитку майбутнього. Це не лише відлуння розумового інтелекту Валерія Дідуха, а й реалізація духовного потенціалу селянського хлопчини, який говорить:

Я син древлянської землі,
Дух поганин лишив слід в крові.
Уперше в рідному селі
Пізнав я магію любові.
Яка наповнила буття
Красою, чарами і змістом.
З'єднала лінія життя
Моє село йлюбиме місто.

*На цій книзі Валерій Дідух написав такі теплі слова:
«Вельмишановному Івану Семеновичу і всій родині — многая і благая літа!
З вдячністю Автор 9. XII. 2010 р.»*

Валерій Дідух не забуває також сумні часи нашої історії:

За подвиги під час війни
Й зате, що нищили свободу,
Зірки чіпляли й ордени
Героям і катам народу.
Хоч шість десятиків пройшло літ,
Великий гріх про те забути
Як умирав народу цвіт,
Щоб Україні вільній бути.

І ще одне електронне послання:

З днем народження, пане ректоре!

Вельмишановний Іване Семеновичу! Колектив кафедри патологічної фізіології та родина Хари О. І. щиро вітає Вас з днем народження! Бажаємо міцного здоров'я, щастя, оптимізму, творчого натхнення. Нехай Господь береже Вас і Вашу родину від всіляких негараздів. Ми сьогодні на кафедрі згадували Вас і ті добрі справи, які дозволяють нам величати Вас Паном Ректором. Любимо, цінуємо Вас, Ваш талант. Многая Вам благая літа, Пане ректоре!

З повагою та любов'ю проф. Хара Марія Романівна, Хара Олександр Іванович.

10 січня 2010 р.

Вчора (1. 04. 2011) на шоу Шустера Гордон (із «Бульвару») багато говорив про те, що щойно покинула нас видатна актриса Людмила Гурченко, яку при житті не дуже шанували. По-перше, я з таким твердженням не згідний: її при житті шанували не тисячі, а мільйони людей в Україні, Росії й на теренах інших бувших союзних республік. А попрощатись із нею прийшло багато тисяч людей. Якось Людмила Гурченка сказала, що її недостатньо помічають верхи, але народ її обожає.

Не годиться зважувати на того, про котрого говорять, що «Пам'ять йому не зраджувала, але він зраджував їй завжди, коли знаходив це вигідним» (Еміль Кроткий). По-друге, наведені вище листи-послання до мене, як і десятки інших листів, які відображені в моїх 20-ти книгах спогадів і роздумів, свідчать, що мене шанують, шанують навіть більше, аніж я на те заслуговую, ще при житті, на схилі моїх літ. І для мене зовсім не підходять слова Івана Франка:

Горе старому, ой, горе!
Тіло зігнуте до впів,
Руки трясуться і ноги,
В роті немає зубів!
Тусклії очі не бачать,
Щезла краса молодая,
В жилах огонь весь погас.

Слів його рід вже не слуха,
Жінка не хоче го й знать,
Син навіть рідний говорить:
Тату, пора вам вмирать.

По-третє, моє сьогоденне спілкування та такі проникливі та душевні звернення до мене на 83-му році життя, які ви щойно прочитали, сприяють підвищенню чутливості у сприйнятті всього позитивного, що мене оточує, особливо природи. Ось сьогодні (Неділя. 3 квітня 2011) виходжу на подвір'я. Мене зустрічають ласкаві промінчики сонця, тиша весняного дня, цвірінкання горобчиків, зелені, наповнені життєздатними соками, пагінці різноманітних квітів (нарциси, півонії, лілії...). А широке плесо барвінку викинуло на поверхню перші десятки своїх синіх привабливих цяцток-квіточок. Майже вже тиждень нас тішать жовті, білі, сині, фіолетові, розпуклі при денному світлі, пелюсточки живих квітів ... А дерева, а плодові кущі! Вони вкрилися бруньками, які щогодини збільшуються та збагачуються все новими і новими зеленими відтінками життєвого розвитку. Мій Ярик також відчуває незвичайність краси природи. Його хвіст ні на хвилину не може заспокоїться, все вертиться та крутиться навколо своєї осі. Він (Ярик) час від часу підбігає до мене, треться тулубом об ноги, зазирає мені в очі, випромінюючи радість життя. А підстрибуючи, все хоче поцілувати мене...

Господи, як Тобі вдалося так багато зробити для людини! Людини, яка грішить, грішить, грішить... І ту життєву красоту природи, і те її різнобарвне багатство ніколи не зможуть компенсувати навіть Івана Франка

ТРИ ДОЛІ

З таємної безодні небуття
Маленьку іскорку, людськую душу
Покликано до земного життя,
На земні радощі, на земную катушу.

Вона летить, мов зірка тая,
Що з неба в безмір улітає, -
Та ось спинилася на момент;

В півшляху три Богині-Долі
Її стрічають, щоб по волі
Їй на дорогу дати презент.

І мовила одна: «Душе щаслива,
Даю тобі талант яркий,
Будь сильна ти, і ясна, і мислива,
Твій ум живий, твій зір палкий!»

А друга мовила: «Від мене
Прийми багатий скарб чуття,
Бажання правди неструджене,
Бажання вільного життя.

Фантазія твоя хай буде многоплідна,
А в серці твоїм хай горить
Могутня гордість благородна,
Перед ніким чола щоб не корить».

Та третя, злобная старуха,
Всміхаючись на ті слова,
На душу своїм духом хуха
І ось що скиглить, мов сова:
«Ай-ай, розщедрились сестриці!
Ось цяцю винайшли яку!
Добра повнісінькі рукавиці
На неї сиплють без ліку.

Та що се, ви якогось Данта, Гете
Чи Шеллі з неї хочете зробити?
Ну, любоньки, без мене ви не втнете,
Мені ж героїв тих по вуха вже досить!

Чекайте ж, я даруночок їм дам
Такий, що ваші пишні дари
Їй будуть не коштовний крам,
І гірш тяжкої муки й кари.

Іди ж собі, душе, у свою путь, —
Що терням встелена тобі, не розмарином!
А чим тобі на світі бути?
Будь русином і хлопським сином!

Талант твій буде рвать тебе
Між люди, в вир життя могучий,
В великих діл і намірів ігрисько,
Та вродження й мій присуд неминучий
Тебе по пояс загребе
В багно грузьке, в клопотів муравлисько.

Той зарід сили, що іскриться в тобі, —
Ні, ти не розвієш його як слід.
Без вправ, без змагань, наче в гробі,
Його задушить твій нездарний рід.

Твій ум хоч буде вічно рваться
До світла, правди і добра,
Та ввік не здужає добраться
До тої течії, котра
Його б запліднила на зріст,
Йому дала би власний зміст.
Ярку створила б індивідуальність,
Дала би форм, думок оригінальність.

Се не для тебе, синку мій!
Ти будеш за чужим слідом все гнаться,
Із помилок чужих нічого не навчаться
І повторять зади по указці чужій.

Твоє чуття тобі за пекло стане,
Його топтатимуть усі,
Аж сміття з скарбу зробиться погане,
Аж зависть розростесь, любов зав'яне,
Гірка отрута лишиться в душі.

Бажати будеш правди дуже,
Та з помилки у помилку блукать, —
Ніхто тебе не витягне з калюжі,
Хіба лиш Божа благодать.

І по-четверте: «...То ж і не диво, що своїм першим і найважливішим обов'язком вважають християни любити Бога понад усе, цілим своїм серцем і душею. Бо Бог перший їх полюбив. І хіба людина з камінним серцем не відплачувалась б Богови любов'ю за любов, одержуючи від Нього такі дари!..» [Митрополит Андрей Шептицький. (Розрядка моя — І. С.)]. Такі дари... Дари, які я отримую при житті від багатьох людей, з якими мені довелося спілкуватися. Ціна дарів зростає з віком та відходом від активного суспільного життя. Адже «Люди (які перебувають на «Олімпі» — так думаю я — І. С.), осипані дарами щастя, схожі на пароплави, надто завантажені, які більше, ніж інші, підлягають небезпеці затонути» (І. Златоуст).

І по-п'яте, мені подобається думка Езопа про те, що про людину судять за її друзями:

ПОКУПКА ОСЛА

Один человек, покупая осла, взял его на испытание — привел к своим ~~ослам~~ и поставил ~~возле~~ кормушки. А осел сразу стал рядом с самым ленивым и прожорливым, от которого не было никакого толку, а на других ослов даже не посмотрел. Взял покупатель осла за привязь и отвел обратно к хозяину. Тот спросил, чем же кончилось испытание; ответил покупатель: «Мне теперь никаких испытаний не надо: как я погляжу, он такой же, как и тот, кого он из всех одного выбрал себе товарищем». Басня показывает, что о человеке судят по его друзьям».

А друзів у мене багато і всі вони вищого людського ґатунку. І все це викликає в мене життєву відраду:

Ось і сонце! Ніч розтала,
Стуми ніби не було,
Хмара барвами заграла,
Вся природа заспівала,
Все всміхнулось, розцвіло.

Зійде сонце, сонце волі,
Поспадають ланцюги,
І весь край в щасливій долі,
Як в ясному ореолі,
Засміється навкруги.

Олександр Олесь

І нарешті час дійшов і до моєї найменшої онуки, яка не припиняє приносити мені наснагу до творчої праці та підвищеного відчуття вічної весни життя. Ось і на початку цього року (2011) Вікторія внесла в мою душу обережок щасливих відчуттів життя, любові до своїх діток, онуків, всіх моїх близьких, знайомих...

Дорогий дідусю!

Сьогодні наша родина святкує День народження дорогої нам Людини, нашого радника, Вчителя, Лікаря і добротворця.

Ми всі Тебе вітаємо, любимо і поважаємо. Ти наша гордість!

Обіцяємо, що будемо такими працьовитими і так любити життя, як Ти. Нехай кожний новий день дарує Тобі радість, а кожний кухлик джерельної води і кожна сніжинка приносять міцне здоров'я, щастя, милосердя від дітей і внуків.

Міцно цілуємо Тебе.

10.01. 11 р.

Твоя внучка Вікуся.

Дорогий дідусю! ми працювали і так
Сьогодні наша родина любить життя, як Ти.
святкує День народження Нехай кожний новий день дарує
дорогої нам Людини, нашого Мабі радість, а кожний кушмек
порадника, Вчителя, Лікаря джерельної води і кожна сніжинка
і добротворця. ка приносять міцне здоров'я,
Ми всі Тебе вітаємо, любе щастя, милосердя від дітей
моє і поважати. Ти наша і внуків. Міцно цілуємо Тебе
гордість! 10.01.11р. Твоя внучка Вікуся.
Обіцяємо, що будемо таки-

Вікторія, моя онучка, зимою 2011 року...

Я вже планував зупинитися у своїх роздумах та спогадах, але хіба це можна зробити на фоні наведених листів в цій (та й в інших) книзі? А моя семирічна Вікуся своєю любов'ю та розумом не дозволяє не лише зупинитися, а навіть пригальмувати мої життєві кроки.

В останні роки я все більше переконуюся, що «Міра здоров'я кожного з нас — це не стан його тіла, а стан його душі» (Уінфрід Родс). І піднесення стану душі в значній мірі залежить від оточуючих людей, оточуючих несказаних красот природи... І від самого себе. А тому «Я не допущу щоб хтось принизив мою душу, примушуючи мене ненавидіти його» (Букер Т. Вашингтон).

«...Одного разу мені приснився сон. Іду я берегом моря, а поруч — Христос. На піску залишаються два ряди слідів — мої і Його.

Уві сні мені прийшла думка, що кожен слід відображає один день мого життя. Я став і озирнувся — ген вдаліні мої сліди губилися з виду. Я помітив, що в деяких місцях була лише одна пара слідів, а не дві.

Я приглянувся ще раз і здивувався. Одна пара слідів на піску була в тих місцях, які відображали найсумніші дні мого життя — дні, сповнені страху й нетерпеливості, егоїзму і смутку, випробувань і сумнівів, непевності і страждань.

Тоді я звернувся до Господа з докором: «Ти обіцяв, що будеш з нами по всі дні нашого життя. Чому ж не дотримав слова? Чому Ти залишав мене у найважчі дні мого життя, коли Твоя допомога була найбільш потрібна?»

Христос усміхнувся:

«Любий мій сину, я не полишав тебе ані на мить, самотні сліди у найважчі хвилини твого життя, що ти бачив, — це Мої сліди... У ті важкі дні Я ніс тебе на руках» (із книги Бруно Ферреро «Кола на воді»).

Зміст цієї оповіді — це й про мене. У найважчі хвилини мого життя Він ніс мене на руках... А тому:

СМИРИСЬ И ВЕРУЙ

Смирись же и веруй,
О, ум мой надменный!
Законы вселенной,
И смерть и рожденье
Живущего в мире,
И мощная воля
Души человека
Дают мне постигнуть
Великую тайну,
Что есть Высший Разум,
Все дивно создавший,
Всем правящий мудро.

І. Никитин

Яке ж таки в дорослої людини ненажерливе своє Я! Розпочав про внучку, а непомітно знову повернувся до свого Я. І так усе життя. І так у кожного з нас, дорослих. Усі ми дуже і дуже несправедливі до своїх дітей,

до своїх онуків... І це, мабуть, найбільший гріх кожного з нас, кожного дорослого. На підтвердження сказаного я наведу лише два приклади:

1. В. Лівінгстон Ларнд (із книги Дейл Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей»):

БАТЬКО ПРОЩАЄ

Послухай, сину, промовляю я, коли ти спиш, підклавши свій маленький кулачок під щічку, а кучері білявого волосся прилипли до твого спітнілого лобика. Я самотньо прослизнув до твоєї кімнати. Лише кілька хвилин тому, коли я в бібліотеці читав газету, мене поглинула задушлива хвиля каяття. Винуватий, я тихо підійшов до ліжка.

Мені є над чим замислитись, сину. Я сердився на тебе. Я сварив тебе, коли ти збирався йти до школи, бо замість того, щоб умитися, ти лише доторкнувся рушником до обличчя. Я докоряв тобі за невичищені черевики. Я справді накричав на тебе, коли ти порозкидав на підлозі свої речі.

Під час сніданку я також знайшов, до чого причепиться. Ти розлив молоко. Ти хапав їжу. Ти поставив лікті на стіл. Ти надто товстим шаром намазав масло на хліб. І коли ми вирушили з дому — ти йшов бавитись, а я поспішав на поїзд, — ти обернувся, помахав мені рукою і мовив: «До побачення, тату!» — я ж похмуро глянув на тебе і сказав у відповідь: «Тримай рівно плечі!»

Потім усе почалося знову, вже ввечері. Повертаючись додому, я вистежив тебе тоді, коли ти, стоячи навколішки, грав у кульки. На твоїх гольфах я побачив дірки. Я принизив тебе перед твоїми друзями, примусивши йти додому поперед себе. Гольфи були дорогі, і, якби тобі самому доводилось купувати їх, ти був би обережнішим! Сину, повір щодо цього батькові!

Чи пам'ятаєш, як трохи пізніше, коли я читав газету в бібліотеці, ти увійшов туди, полохливий, з виразом образи в очах? Коли я кинув на тебе погляд, зиркнувши поверх газетного аркушу, ти завагався, стоячи в дверях. «Чого тобі?» — вирвалось у мене.

Не мовивши й слова, ти побіг через кімнату в одному бурхливому пориві, обійняв мене за шию і поцілував, а твої маленькі рученята

стиснули мене з любов'ю, яку Бог вселив у твоє серце, й вона розквітла там, і навіть моя неувага не могла погамувати її. А потім ти пішов, тупочучи сходами. Отак, сину. Трохи згодом газета випала з моїх рук, і жахливий хворобливий страх охопив мене. Що зробила зі мною сила звички? Звичка шукати хиб, робити зауваження, повчати — ось моя нагорода тобі за те, що ти лише хлопчисько. І це не тому, що я не люблю тебе, а через те, що я очікую занадто багато від дитини. Я вимірюю тебе міркою своїх власних років.

А в твоєму характері так багато доброго, прекрасного і щирого. Твоє маленьке серденько таке ж велике, як схід сонця над цими широкими пагорбами. Це показало твоє раптове бажання підбігти до мене, поцілувати і сказати добраніч. Ніщо інше сьогодні не має значення, сину. Я прийшов до твого ліжка в темряві і став на коліна осоромлений.

Це — квола спокута. Я знаю, ти не розумієш цих речей, якщо я розповім тобі про них удень. Але завтра я буду справжнім батьком! Я буду твоїм товаришем, страждатиму, коли ти страждатимеш ти, і сміятимусь, коли ти сміятимешся. Я прикушу язик, якщо з'являться в роті нетерплячі слова. Я повторюватиму, наче ритуал: «Він — лише хлопчик, маленький хлопчик!»

Боюся, я бачив у тобі чоловіка. Але, як я бачу тепер, сину, коли ти, згорнувшись клубочком, лежиш у своєму ліжку, ти — все ще дитина. Вчора ти був на руках у мами й твоя голівка лежала на її плечі. Я вимагав від тебе надто багато, надто багато.

Як би було добре, якщо ми були б такі вимогливі до себе, як до своїх дітей. На превеликий жаль, ми самі собі прощаємо багато, а своїм дітям — мало.

2. А це вже роздуми Василя Олександровича Сухомлинського («Вибрані твори». Київ, 1976, т. I):

МУДРА ВЛАДА ПЕДАГОГА (А ХТО З НАС НЕ ПЕДАГОГ? — І. С.) НАД ОСОБИСТІСЮ Й КОЛЕКТИВОМ

Влада педагога над особистістю й колективом одна з найголовніших проблем виховання. Я знаю одного вчителя, що працює вже років

229

тридцять. У школі і в районі вважається Іван Корнійович старанним, сумлінним педагогом. «Домагається, щоб діти працювали, — так характеризував його директор. — Не терпить неробства. У нього й найледачіший стає працюючим. Не допускає фамільярності. Але... дивна річ: не люблять його діти. Чому — не розумію. Чи не тому, що занадто вимогливий?»

Тричі довелось мені побувати на уроках у Івана Корнійовича. Бачив і його взаємовідносини з дітьми в позаурочний час, коли вчитель і діти зустрічаються просто так...

Вже на першому уроці щось у ставленні Івана Корнійовича до дітей насторожило мене. Але що — ніяк не міг зрозуміти. Говорив учитель з дітьми занадто поблажливим тоном... Але ця вада буває в багатьох і сама собою не є злом. Я прислухався до кожного слова вчителя, намагався вловити підтекст. Нарешті, одна маленька подія, що сталася на уроці, немовби відкрила мені очі. Проглядаючи зошити з виконаною дома вправою, Іван Корнійович зупинився біля Петрика.

— Доки писатимеш це слово з помилкою? — запитав учитель. В його словах мені почулись не тривога, не занепокоєність, а погроза. Хлопчик стояв, схиливши голову.

— Що мені з тобою робити? — вів далі Іван Корнійович кострубату нитку своєї думки. І я з подивом побачив, що очі його стали веселими. Мені в ту мить пригадався старий рибалка, дід Клим, який вибираючи карасів з верші, довго милувався ними, ніби вирішуючи, витягти їх з води чи не витягти, хоча про себе він давно це вирішив, а зараз тільки тішився думкою: ось ви, краснопері, в моїх руках... «Та він милується, тішиться своєю владою, — осяяла мою свідомість думка, немов іскра. — Він переживає приємні хвилини, вирішуючи, чим покарати Петрика за неувважність».

— Що ж мені з тобою робити? — ще раз запитав Іван Корнійович. — Скільки разів напишеш це слово в зошиті, щоб думав краще, щоб голівка працювала? (Пізніше я довідався: це був його улюблений вираз — щоб голівка працювала).

— Десять разів напишу, — зітхнувши, сказав Петрик.

— Ти вгадав мою думку, — сказав Іван Корнійович. — Десять разів — поки що досить.

У класі запанувала тиша. Якась тяжка, гнітюча. Петрик писав ненависне слово, а вчитель продовжував переглядати зошити. Знайшов помилку в Ілька, знову запитав ніби в самого себе.

— Що мені з тобою робити? Ілько поводився не так, як Петрик. Він благально дивився в вічі Івана Корнійовича, обіцяв більше не допускати помилок. Вчитель сказав:

— Ну, що ж, хай буде поки що так. Подумай добре, як писати це слово й склади дома речення. А допустиш ще помилку в цьому слові — скільки разів напишеш його?

— Двадцять разів, — швидко відповів Ілько і нахилив голову.

— Отож, не забувай.

Стало ясно, що на десятиразове, двадцятиразове написання слова діти дивляться, як на покарання... Чому? Адже буває й це необхідним, і дитина із задоволенням робить це. Чому ж тут таке ставлення до праці? Один школяр забув дома зошит з домашнім завданням, і Іван Корнійович вголос думав, що робити з Андрієм — послати додому за зошитом чи простити (а жив Андрій за два кілометра від школи). Так, він смакував думку про своє право покарати.

На другому уроці маленька Зоя виконала завдання некаліграфічним почерком. Подумавши вголос, що робити із Зоєю, Іван Корнійович сказав: «Вийди до дошки, підніми зошит, покажи, як ти пишеш». Коли Зоя підняла зошит, Іван Корнійович запитав:

— Діти, як пише Зоя?

— Погано, — якось вимушено і лякливо сказали діти.

На третьому уроці Іван Корнійович поставив у куток жвавого чорноокого Миколу за те, що той штовхнув товариша і засміявся, коли вчитель пояснював. Ставлячи в куток, учитель попередив: постій, доки не вирішиш, як поводитися далі. Вирішиш поводитись добре, — підніми руку, скажи мені і я посаджу тебе на місце. До кінця уроку Микола простояв. Його веселі, зухвалі очі виразно промовляли: хоч і п'ять годин стоятиму, а не здамся... боляче було дивитися на людину, виставлену перед товаришами невідомо для чого; але разом з тим хотілось підійти до Миколи й сказати: молодець, будь незламним! Біда тільки, що для виховання незламності вчитель не запропонував тобі чогось іншого... Я

радів у душі за Миколу і з жалем дивився на Ілька: ця дитина вже зламана, затуркана, залякана...

Я розповів про це для того, щоб показати, як невміло, примітивно, не по-людяному користується цей педагог тонким і ніжним інструментом — своєю владою над людиною. Таке виявлення влади педагога опустошає дитячу душу, породжує недовір'я, навіть ненависть людини до людини. В такій атмосфері не може бути й мови про колектив, бо дітей не об'єднує улюблена праця. Там, де праця стає ненависною й використовується вчителем як покарання, де вихованець боїться вихователя, серця стають грубими, холодними, байдужими.

Кожного з нас повинна тривожити думка про цю надзвичайно складну, інколи пекучу проблему нашої професії — проблему влади педагога, влади людини над людиною, влади старшого над молодшим. В тому фонді виховних засобів, які є в розпорядженні педагога, його влада над дітьми — найзагальніший, всеохоплюючий і водночас найгостріший, найтонший, найніжніший і найнебезпечніший засіб. Цей інструмент, яким можна зробити тонку, непомітну операцію, але можна й розпанахати ніжну тканину дитячої душі. Інструмент дуже потрібний і водночас небезпечний. Усе залежить від того, як користуватись цим інструментом, з якими душевними спонуваннями підходити до людини. Владарювання над дітьми — одне з найважчих випробувань для педагога (для кожної людини — І. С.), це один із показників педагогічної культури. Ф. М. Достоєвський писав, що людина може огрубіти й отупіти, перетворитися в тирана, якщо застосовує свою владу над людьми для приниження людини. Ця думка животрепетна й сьогодні, вона безпосередньо торкається школи й виховання. Якби це було не так, якби у взаємовідносинах старших з молодшими, батьків з дітьми, вчителів з вихованцями все було благополучно, то багатьох пекучих проблем многотрудної педагогічної праці в школах не було б — усе йшло б як по маслу. Але, на жаль, у практиці буває часто не так. Мудре застереження великого мислителя й художника набуває в наші дні — дні розквіту людської індивідуальності — особливого смислу. Мудрі й сурові слова Ф. М. Достоєвського про владу з метою приниження, про тиранство я пригадав, спостерігаючи, як Іван Корнійович милувався своєю владою

над людиною, як цей тонкий інструмент використовувався — може, й попри бажання вчителя — для зла...

Ці два фрагменти я навів з наступною метою:

І. У кожній людині є більша чи менша маса зла й тиранії. Зло і тиранія — молочні брати. Це вони винні, що

Був день як день, як дні усі буденні.
Влетіла вість, як ворон у фойє.
Вмер Дерріда. Але усім до фені.
Бо кожен біг і думав про своє.

Але ж навіщо убивати осінь
мазutom нескінченних трас?
Я знаю вас. Але, мабуть, не зовсім.
І ви мене — так само, як я вас.

Ось ви пройшли, і я не озирнулась.
Ось я пройду, а вам не на часі.
Вмер Дерріда. А я з ним розминулась.
І він зі мною. Зрештою, ми всі.

Ліна Костенко

2. Тиранія нами завжди виправдувалась, тому що:

а) «В умовах тиранії значно легше діяти, аніж думати (Ханна Арендт);

б) «Тиранія любить злих якраз тому, що любить лестощі, а вільна людина не може принижуватися...» (Аристотель);

в) «Немає більш жорстокої тиранії, ніж та, яка живе під покровом законів та під егідою правосуддя, коли нещасних, так би мовити, потопляють на тій самій дошці, на якій вони рятувалися» (Ш. Монтеск'є);

г) «Визначення деспотизму: такий порядок речей, за якого вищий низький, а нижчий принижений» (Нікола Шамфор)...

З цього приводу Максиміліан Волошин ще в 1921 році написав:

**ПОТОМКАМ
(ВО ВРЕМЯ ТЕРРОРА)**

Кто передаст потомкам нашу повесть?
Ни записи, ни мысли, ни слова
К ним не дойдут: все знаки слижет пламя
И выест кровь слепые письмена.
Но, может быть, благоговейно память
Случайный стих изустно сохранит.
Никто из вас не ведал то, что мы
Изжили до конца, вкусили полной мерой:
Свидетели великого распада,
Мы видели безумья целых рас,
Крушенья царств, косматые светила,
Прообразы Последнего Суда:
Мы пережили Илиады войн
И Апокалипсисы революций.

Мы вышли в путь в закатной славе века,
В последний час всемирной тишины,
Когда слова о зверствах и о войнах
Казались всем неповторимой сказкой.
Но мрак и брань, и мор, и трус, и глад
Застигли нас посереди дороги:
Разверзлись хляби душ и недра жизни,
И нас слизнул ночной водоворот.
Стал человек — один другому — дьявол;
Кровь — спайкой душ;

борьба за жизнь — законом;

И долгом — месть.
Но мы не покорились:
Ослушники законов естества —
В себе самих укрыли наше солнце,
На дне темниц мы выносили силу
Неодолимую любви, и в пытках

Мы выучились верить и молиться
За палачей, мы поняли, что каждый
Есть пленный ангел в дьявольской личине,
В огне застенков выплавили радость
О преосуществленьи человека,
И никогда не грезили прекрасней
И пламенной его последних судеб.

Далёкие потомки наши, знайте,
Что если вы живёте во вселенной,
Где каждая частица вещества
С другою слита жертвенной любовью
И человечеством преодолен
Закон необходимости и смерти,
То в этом мире есть и наша доля!

3. Загострити увагу кожної людини на необхідність боротьби з елементами деспотизму і тиранії (зла) в собі та в оточуючих. І мова повинна йти не лише про боротьбу, а й

ПРО ТЕ, ЩО ІСТИННЕ ПОКАЯННЯ Є ВЕЛИКИМ ДОБРОМ

Однак, коли хтось захоче, то покладає початок покаянню. Якщо впав ти, то встань; і знову впав — знову встань, і не падай у розпач щодо свого спасіння, хай би там що було, ні з власної волі не віддавай себе ворогові, і досить тобі для спасіння цього терпіння і докорянням собі. «Ми теж були колись безглузді, непокірні, збаламучені, служили пристрастям... і далі» (Тит. 3, 3). Ти ж зовсім не впадай у відчай, якщо не бачиш Божої допомоги, може Він, коли захоче подати допомогу, ти тільки уповай на Нього, і Він щось зробить; або якимись спокусами чи якимось іншим способом, який Він знає, влаштує твоє виправлення, або прийме твоє терпіння і смирення замість ділання, або іншим способом, якого ти не знаєш, чоловіколюбно вчинить за твоїм упованням, аби спасти неспівливу

твою душу. Тільки, щоб ти не полишав Лікаря, бо люто зазнаєш подвійної смерті через незнання сокровенного Божого наміру.

Як сказали ми про знання, так скажемо тепер про ділання. Усяке душевне й тілесне ділання міститься серед шести сітей. Сіті праворуч і ліворуч — це надмірність і применшення трудів. Сіті вгорі і внизу — це висомрність і відчай. Сіті всередині і зовні — це страх і зухвалість, про яку Богослов каже, що вона далеко від відважності, хоч і схожа за назвою. А посеред цих шести сітей міститься помірне ділання зі смиренням і терпінням. Розумові людському залишається тільки дивуватися, як він перетворює за своїм бажанням усе, що є в ньому, хоч воно й незмінне і в інших таким і залишається. І тому не всі маємо один намір щодо суцього, а кожен, як хоче, використовує речі: чи добре чи зле, чуттєві — ділом, а мислені — словом чи помислом, усі люди, за Богословом, належать до чотирьох видінь і устроїв: одним добре тут і в будучому — так було зі всіма святими й безпристрасними, іншим було добре тільки тут, бо вони не маючи вдячності до Доброчинця, виявилися недостойними душевних і тілесних доброчинств, — такі, як той багач, та інші; ще інші тут довго мучаться, ніби одержимі довгою недугою, — такі, як розслаблений, — їхня думка спокушає їх, але вони благодатні; деякі мучаться і тут, і там, бо їх спокушають їхні хотіння, — як Юда й подібні. А ще люди мають чотири наміри щодо чуттєвих речей. Одні ненавидять Божі діла, як демони, і через злу волю зло чинять; інші ніби й люблять добро, але пристрасно, як безсловесні тварини, зовсім не дбаючи про природне видіння і вдячність, ще інші — як природні люди з духовним знанням і благодаренням, що все вживають здержливо; а ще інші — надприродні, як ангели, на все дивляться на славу Творця, нічого не вживаючи, хіба що потрібне для життя, за апостолом (1 Тм. 6, 8). [із книги «Добролюбіє». Львів, 2009, т. 2].

4. Значного поглиблення виховних заходів у дитячих установах, вузах, у всіх навчальних закладах, виробничих колективах на основі неабияких надбань світлими умами минулих років щодо ствердження людяності в Л Ю Д И Н І.

Щоби кожен з нас міг ствердно процитувати Василя Симоненка:

Де зараз ви, кати мого народу?
Де велич ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Вже чорна ваша злоба не впаде.

Народ росте, і множиться, і діє
Без ваших нагаїв і палаша.
Під сонцем вічності древніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й прибуду,
І орди завойовників-заброд!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його гарячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

Так сталося, що завершую «творіння» цієї книги напередодні
Христового Воскресіння (2011 р.), а тому вважаю доречним навести

ГІМН ВОСКРЕСІННЮ **(СЛОВА НЕОНІЛИ ПЕТРАШ, МУЗИКА ЯРОСЛАВА ЗЛОНКЕВИЧА)**

«Христос воскрес!» — довкруг радіють люди,
Бо благодать прийшла до нас з небес,
Бо вже лихий не має влади всюди,
Бо вічна є любов — Христос воскрес!

«Христос воскрес!» — співаймо урочисто,
І славмо дивне чудо із чудес,
Земля вдяглася в весняне намисто,
Мов наречена, бо Христос воскрес!

«Христос воскрес!» — пташки защебетали —
Вінок пісень полинув до небес,

І ці пісні величним гімном стали
Во славу Господа — Христос воскрес!

«Христос воскрес!» — і ми молимося нині,
Щоб нам єднання Бог послав з небес
З вінком любові, віри та надії.
Його ми одягнім — Христос воскрес!

«Христос воскрес!» — воскресне й Україна,
І станеться це чудо із чудес —
І скаже батько до свого сина:
«Христос воскрес!» — «Воістину воскрес!»

Літературно-художнє видання

СМІЯН Іван Семенович

КОЖЕН З НАС НА НИВІ ЖИТТЯ — ЖНЕЦЬ...

(книга двадцять перша)

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Олени Соколюк*

Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Формат 60x84/16. 11,2 ум. др. арк., 9,8 обл.-вид. арк. Тираж 250. Замовлення № 11-444.

Видавець і виготовлювач Редакція газети «Підручники і посібники».
46020, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а.
Тел. (0352)-43-15-15; 43-10-21.

Е-mail: pp@pp.utel.net.ua www.pp.utel.net.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців
серія ДК № 765 від 11.01.2002 р.

Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.
Тел.: (0352)42-43-76; 097-503-53-76; 094-97-40-376